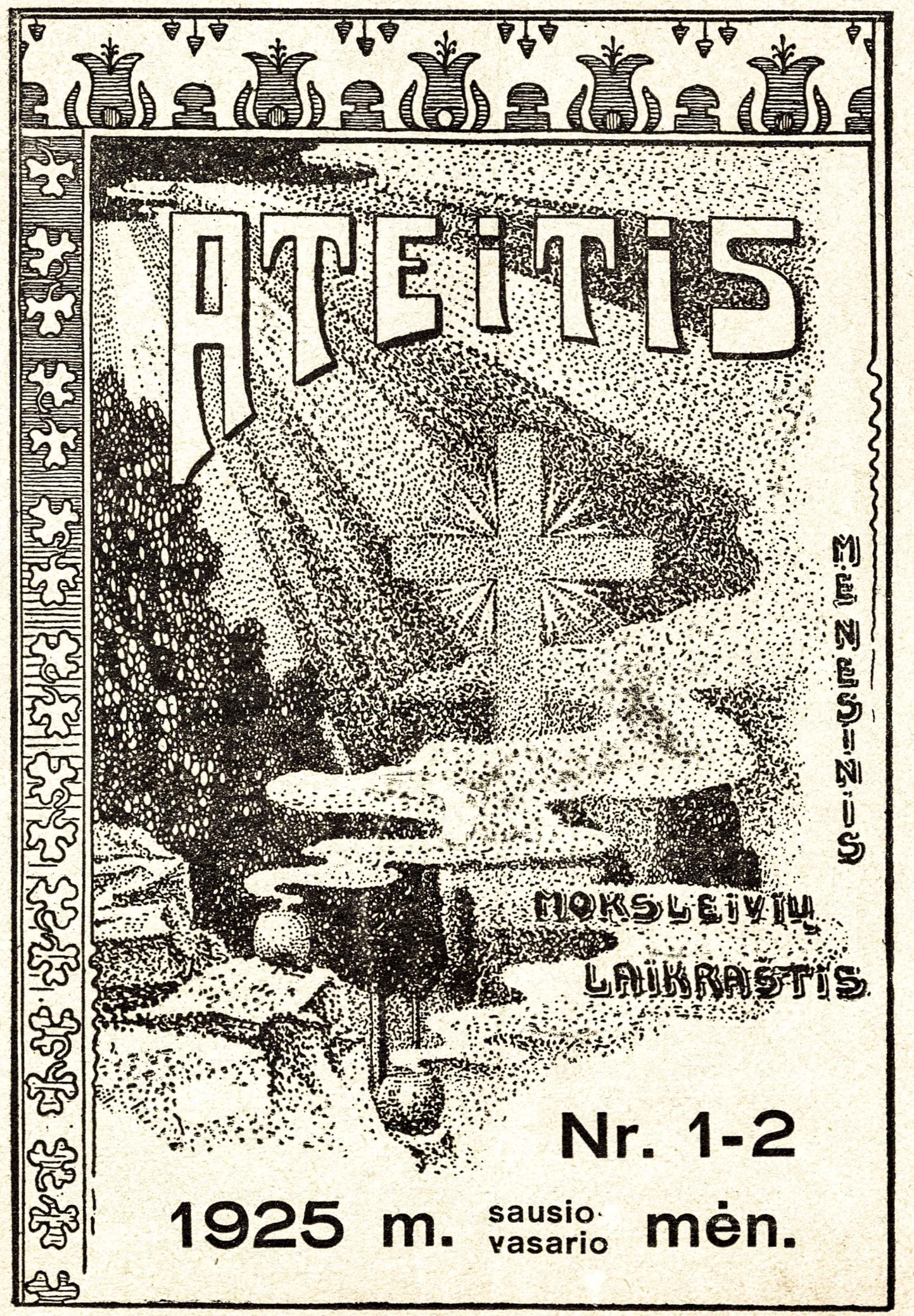

Nr. 1-2

1925 m. sausio-vasario mėn.

Turinys.

	Pusl.
J. Griniius. Jubilėjaus kongreso belaukiant	3
Bern. Žvainys. * * *	5
Bern. Žvainys. Kelionėj	6
Vl. Balaišis. Aš dainužę tau nupinsiu	6
St. Žvirgždas. Fidelija	7
P. Zubraitis. Jaunimo uždaviniai	21
J. B. Ketvirtus metus bebaigiant	22
Neris. Uola ir Saulė	24
Neris. Pušys	25
M. J-s. Meilė ir nekaltybė	25
Z. Ar religija tik privatinis dalykas?	35
P. Pečkaitis. At-kų kursai 1924 m. gruod. mėn. 29—31 d.	40
Ateitininkų gyvenimo kronika	48
Knyga ir menas	51
Mūsų veikimas	58
Mūsų mirusieji	63
Redakcijos atsakymai	64

Redakcijos ir Administracijos adresas:
K A U N A S, Laisvės Alėja Nr. 3.
Kalbamosios val. trečiadieniais 1½—3.

„Ateities“ kaina:

Lietuvoje metams	15 lt.
Užsieniuose metams	20 lt.
Atskiras num.	1,50 ct.
Moksleiviams imant kuopose	1 lt.

Redakcijos ir Administracijos adresas:
KAUNAS, Laisvės Alėja Nr. 3.

Padėka.

Reiškiame širdingą padėką „materialiai mus parėmusiems, I. K. M. At-kų Org. Kursus ruošiant. *Centro Valdyba.*

ATEITIS

Mėnesinis moksleivių laikraštis

XV metai

Kaunas 1925

ATEITIS

Nr. 1—2. 1925 m. Sausio-Vasario mėn. XV

J. Grinius.

Jubilėjaus kongreso belaukiant.

Šiemet sukanka 15 metų nuo ateitininkų gyvavimo pradžios. Tai rodos nedidelis laiko tarpas, tačiau jau daug kas ateitininkų gyvenime pakitėjo. Žymiai pakitėjo veikimo apystovos ir žymiai padaugėjo idejos draugų skaičius. Šiandien ateitininkams nebetenka dirbti katakombose — gali jau ir viešai pasirodyti,— o taip pat ateitininkų eilėse yra nebe vienas kitas studentas ar moksleivis, bet trys nemažos ateitininkų organizacijos: moksleiviai, studentai ir sendraugiai. Šiandien ateitininkų yra ne vien gimnazijoj, bet aukščiausiose valdžios ir mokslo viršūnėse.

Jei per šiuos 15 metų at-kų organizacija augo ir auga, stiprėjo ir stiprėja, tačiau to viso mes jaunieji negalime pamatyti. Mums dabar sunku įsivaizduoti tas sunkias gyvenimo aplinkybes, kuriose teko dirbti pirmiesiems mūsų organizatoriams. Dabar mums toliau beaugant svarbu aiškiai pamatyti nudirbti darbai, o juos ir jiems padėtą vargą pamačius svarbu įsigyti naujos dvasios naujų jėgų tolimesnei darbuotei. Svarbu taip pat numatyti naujų planų ateičiai. Visa tai turėdama galvoj Ateitininkų Vyriausioji Valdyba yra nutarusi 1925 m. rugpiūčio mėn. pradžioj šaukti visų at-kų kongresą 15 metų jubilejui paminėti.

Kaip tas kongresas turi atrodyti, ir kas jame turi dalyvauti?

Jame turės dalyvauti visi ateitininkai pradedant jaunaisiais ir baigiant senaisiais su visomis savo jėgomis. Kaip ir kur tik ryškiau ateitininkams teko dirbti, tai visa turės būti iškelta aikštėn ir reikės pasakyti, ko tas darbas buvo vertas.

Kadangi ateitininkams per tą 15 metų teko dirbti įvairiose aplinkybėse ir įvairiais būdais, tai aišku, jog kongrese turės visa tai prieš akis gyvai pasirodyti. Mūsų vyresnieji draugai pasisakys mums kaip sunkiai jie pradėjo dirbti, kokie idealai skatino juos neboti persekiojimų, ir kas mus nūnai turi skatinti. Be to kongrese turės būti išnagrinėti mūsų principai ir idealai, kad juose geriau įsigyventume ir gyvenime jais vaduotumėmės. Kitaip sakant tie pranešimai ir paskaitos sudarys *teoretišką* kongreso pusę.

Toliau mes gerai žinome, jog ateitininkai dalyvauja moksle visuomeniniame gyvenime ir mene. Tai taip pat turi būti iškelta aikštėn. Tai turės atlikti *paroda* ir kitokios iškilmės.

Mūsų ateitininkai leido ir leidžia kuopose savo laikraštėlius, vyresnieji draugai leidžia *mokslo, literatūras* veikalus ir žurnalus, dirba kitokius mokslo darbus — tie visi laikraščiai laikraštėliai, knygos knygelės turi būti išstatytos parodoj. Jei paroda bus tinkamai sutvarkyta, tai, aš tikiu, reikės stebėtis, kad vieni ateitininkai yra daug daugiau nudirbę, ne kaip mes manome. Tik prisiminkime mūsų prezidentą prof. Pr. Dovydaitį. Juk jis vienas net penkis žurnalus leidžia. O kame kitų darbai? Toje parodoje turėtų rasti vietos ir visos *fotografijos*, turinčios ryšių su at-kų gyvenimu. Reiktų parodyti fotografijos kaip atskirų darbininkų dirbusių tą 15 metų, taip ir atskirų grupių, kuopų kuopelių, o taip pat ir kitų organizacijų bei įstaigų, kur ateitininkams teko dirbti ir darbą vesti.

Mūsų ateitininkų yra *tapytojų*, braižytojų ir gal vienas kitas skulptorius. Vieni jų tebėra gimnazijoj, kaip paprasti mėgėjai, kiti eina aukštesniąsias meno mokyklas, treti yra pasiekę akademijų arba šiaip laisvai piešia. Jei surinktume visus geresnius darbelius, ir juos viešai parodytume, tai iš tikro būtų įdomu ir naudinga. Ypač toki paroda įdomi jaunesniems draugams ateitininkams ir pedagogams, nes čia būtų galima pamatyti skonio ir motyvų raidą.

Mūsų ateitininkai ės nėra pamiršę ir *rankų darbelių*. Gal ir tai būtų gera parodyti.

Mes visi žinome, kad dauguma ateitininkų yra dainininkai. Kas daugiausia dalyvauja gimnazijų choruose, jei ne ateitininkai. Ar mes, nors įvairių nepatogių aplinkybių spaudžiami, išdrįsę pasirodyti Dainų Dienoj ir Kongrese atsisakysime nuo dainų? Ne! Mes turime savo chorus, mes sukrusime, ir jei negalėsime sudaryti dainų šventės, tai nors galėsime surengti *didžiulį koncertą*, kur geresni chorai atskirai ir drauge mums padainuotų. Bet be to mes turime ir vieną kitą ateitininką solistą-ę. Aš manau ir jie negalės tylėti, ir išeis pasirodyti, ir mus moksleivius paveikslingiau supažindins su dainavimo ir muzikos menu.

Mes moksleiviai mėgstame vaidinti. Daug kas mūsų vaidina nemokėdamas arba menkai mokėdamas. Iš dramatiškų veikalų daugiausia vaidinamos šiokios tokios komedijos ir retai rimtesnė drama. Tačiau ateitininkai jau turi iš savo tarpo sulaukę vieną kitą poetą rašytoją. Yra, rodos, ir vienas kitas vaidila. Taigi pravartu būtų kongreso metu pamatyti bent vienas paveikslingas *vaidinimas*, kur būtų vaidinamas ateitininko rašytojo veikalas, pav., Putino „Valdovo Sūnus“ ar kas kitas. Mes moksleiviai, pamatę tikrai paveikslingą vaidinimą, išmoktume ir savo spektaklius-vakarus geriau tvarkyti.

Mes ateitininkai jau pradedame įvesti tam tikras tradicijas, tačiau jos dar neturi didelės reikšmės. Mums reikia duoti kas nors tokio, kas pakeltų visų lietuvių dvasią. Tam reikalui galėtų padėti *tautiškų misterijų* vaidinimas. Ta linkme jau yra padaręs žingsnių mūsų vyresnysis draugas poetas Liudas Gira, pastatydamas Kaune po atviru dangum misterija „Stebūklo Va-

landa“. Būtų labai gera tokią ar panašią misteriją pamatyti ateitininkų kongreso dalyviams. O ilgainiui rasi iš to susidarytų graži tradicija, kurią reikėtų įgyvendinti ir mūsų provincijose.

Ateitininkų yra iš dalies ir skautų ir sportininkų. Todel savaimi aišku, kad *sporto* demonstravimas ir įvairūs žaidimai taip pat nebus pamiršti. Ir jiems reikia skirti laiko ir vietos kongreso darbuose. Kūno kultūros demonstravimas, turės pažadinti ateitininkus susirūpinti kūno grožiu ir sveikata, kaip atrama dvasinei prigimčiai.

Taip pat aišku, jog kongresas negali pamiršti *religinės praktikos* ir kitų organizacijai svarbių reikalų. Bet aš apie juos nekalbėsiu — tegu kiekvienas ateitininkas pasvarsto ir pagalvoja, kas nuo jo priklauso. Man čia svarbu buvo iškelti tie klausimai, kurie galimi išspręsti visų bendru darbu iš anksto prie to ruošiantis. Tais aukščiau išvardytais klausimais yra susirūpinusi ir Vyriausia At-kų Valdyba. Tam yra išrinktos specialios komisijos. Tačiau jos vienos negalės viso darbo atlikti, jei mes moksleiviai iš anksto nesirengsime.

Todel dabar iš anksto pradėkime miklinti savo chorus, kad gavę iš Centro nurodymų ir gaidas, galėtume iš karto sukrusti. Neužmirškime taip pat rinkti parodai reikalingų spaudinių, pačių pieštų gražių paveikslų, piaustytų ar lipdytų skulptūrų, neužmirškime ir fotografijų, kad gavę pranešimą, visa galėtume siųsti į Kauną.

Sportininkai ir skautininkai taip pat tenesnaudžia, nes tai būtų priešinga jų tikslams. Žodžiu visa ateitininkija turi stropiai ruoštis prie didžiulio jubilėjinio kongreso. Tai bus valanda, kurioj mes pasirodysime kas lig šiol buvome, kas esame ir kas turime būti. Tai svarbi valanda visai organizacijai, todel ji turi ir kuo gražiausiai atrodyti, kad ne vien mes, bet ir kiti galėtų pasidžiaugti. To bus galima pasiekti tik planingu iš anksto numatytu darbu. Todel į darbą, draugai!

Bern. Žvainys.

* * *

Vai, daugel yra kūdikystės dienelių
Tokių, kaip pavasario rytas skaisčių;
Vai, daugel yra nekaltųjų godelių,
Svajonių, lyg vasaros gėlės, minčių.

Tik skinki gėlytes, tik puoški sau godas,
Kai šypsosi siela skaidri nekalta,
Kai žydi skaistusis gyvenimo sodas
Ir skleidžia lapus lelijėlė balta.

Bern. Žvainys.

Kelionėj

Skiriu draugui Antanui N.

Drauguži mielas, duoki ranką!...
Einu aš slidžiuoju idealo keliu... -aš vienas, vienui vienas. Tau šviečia saulelė, man klykia pelėdos... baugu!...
Aš slysiu, aš griūsiu į klaikią bedugnę, drauguži, tu toli, tu didus...
Tau šviečia viltis...
O man, vien šešėliai vaidenas...
Palauki, ir mane juk vylioja ta Žvaigždė, ta Amžinybės Buitis...
Ištieski man savo tvirtą ranką...
Aš noriu tau padėkoti, aš noriu tau likti teisus...
Pamilau aš brangų idealų... Pamilau aš tą kelionę šventą!...
Vien ašaros rieda ir norisi šaukti pasauliui:
O, pasauli! pažiūrėk, kur mudu...
Pažiūrėk, kur vingiuoja tie slidūs idealo keliai...
Į Visatos skaistųjį Žinyną!...

Biržai, 24-XI-14 d.

Vl. Balaišis.

Aš dainužę tau nupinsiu.

(Trioletas)

Skiriu O. P—tei.

Aš dainužę tau nupinsiu,
Prie baltų vandens lelijų,
Kai kvapius jų žiedus skinsiu —
Aš dainužę tau nupinsiu.

Skausmo širdį atrakinsiu,
Gersiu kvapą pinavijų
Ir dainužę tau nupinsiu,
Prie baltų vandens lelijų.

Bajorai, VII-23-1924.

St. Žvirgždas.

Fidelija.

(Vienoms metinėms pažintims atminti).

Palestinos žemėj netoli Negyvųjų marių, kur ir dabar Jordanas plauja vingiuotus savo krantus, seniau blizgėjo gražūs dideli marmuro rūmai, aukštomis sienomis apjuosti ir Libano kedrais apsodinti. Saulei patekant, tie rūmai švietė kaip sniegu otų kalnų viršūnės ir dairėsi po plačią Jordano lygumą, ar neįžiūrės kur sau lygaus galiūno; bet, deja: matėsi tik nedidelės apvalios pirkutės ir palmių pavėsyje baltuojančios šėtros. Rūmų kiemuose telkšojo krištolinės tvankos, vaiskių gėlių alėjomis išmargintos, ir tryško išsivingiavę tyrūs šaltiniai; prie takų stovėjo gipsiniai romėnų dievai ir imperatoriai, — vieni jų laurais apvainikuoti, kiti su skydu ir ginklais rankose. Į mūrus vedė baltų kolonų eilė ir pilko marmuro laiptai.

Rūmų vidų puošė brangūs išsiuvinėti persų audimai. Sienos buvo nukabinėtos šarvais, pagražintos karo, dievų gyvenimo ir Olimpijos žaidimų vaizdais; kolonos — išskaptuotos įvairiausioms figūroms. Saulės spinduliai, žiūrėdami per erdvius lubų langus, lūžo į tūkstančius dalelių ir, kaip rytinės vasarvydžio ūkanos — mėlynos, žalios, raudonos, — draikėsi po kambarius ir žėrėjo gražiau už deimantų kasyklas patekančios saulės šviesoje. Būriai vergų ir tarnų pynėsi po rūmus ir alėjas tarnaudami jų ponams ir svečiams, diena dienon keliantiems visokias pramogas ir puotas, besiklausantiems muzikos ar pasakingų dainiaus žodžių. Ovacijos vidūnakty tenutildavo, bet jų atbalsiai iki aušros skambėdavo Jordano pakrantėse, pasiekdami net Negyvosios jūros krantų, kur visi balsai pražūna ir amžius jau nebeatbunda....

Prieš du tūkstančius metų, vienos dienos popietį, tuose rūmuose ruoštos nemažos iškilmės. Jų valdovas, daug karų matęs ir nevieną šalį išteriojęs, bet dar nesenas romėnas Egidijus leido savo dukterį Fideliją už Kipro salos kunigaikščio Tulijaus. Matydamas išsipildant jau senai širdyje lauktas svajones, netvėrė džiaugsmu, buvo gražiai nusiteikęs ir linksmas, lyg netikėtai mūšį laimėjęs ar visu laipsniu karo vadovybėje pakylėtas. Net baikščiausieji vergai, regėdami taip nusiteikusį valdovę, išdrįsdavo visai arti jo prislinkti. Pats, davinėdamas ruošos įsakymus, kalbino save:

— Pas Tulijų visada gieda būriai mergaičių, niekados nenutilsta arfos ir lyringos dainų pasakos, kurioms atliepia jūrų vilnys ir vakarinė sirenų giesmė. Ten apsilanko Romos valdovai ir vieši aukšti Miesto patricijai. Tu, mano dukrele, iškelsi del to savo galvą aukščiau už daugelį garsiųjų moterų ir gražiausių pasaulio dukrų!

Nuėjęs dievų kambarin, jis nusilenkė jiems ir pasakė:

— Tris kart būkite pagarbinti jūs, Parnaso dievai, ir keturis kart tu, maloningas Jupiteri, kuris man skyrei pažinti jo tėvą ir sužadėti dar lopšelyje besiilsinčius mažučius!

Bet Egidijus kartu ir liūdo. Jo širdyje kaž kaip neaiškiai, bet virė jaunų dienų jausmai, kilo aikštėn tos laimingosios valandos, kada ir jis, drąsus ir energingas jaunuolis — nepaskutinis mūšyj ir nepirmas iš lauko — dideliai mylėjęs ir vedęs mergelę Lidiją, vieno Romos fatricijaus gražiausiąją dukrą. Tada už ją, kaip dabar už Fideliją, jis būtų atidavęs netik visa, ką gero turėjo, bet nebūtų pagailėjęs nei karžygio vardo, nei savo garbės. Taip stiprią buvo dievai jam suteikę meilę ir taip giliai jo širdin ją įūgdę! Tik Adas nežinomajam kerštui pagailėjo jam žmonos ir nusivedė ją į tamsųjį požemį. O nūnai jis turi iš savo rankų išleisti ir Fideliją, tą gyvąjį motinos paveikslą, vienintėlį jo džiaugsmą ir vienintėlę paguodą.

— Aš esu tas žmogus, — kalbėjo pats sau, — kuris žino, kad po trumpos valandėlės jis liks pasaulyje vienų vienas, netekęs to, kas jam buvo brangiausia, kuo jis save guodė ir kuo ramino. — Vienok ramino save būsiant dukterį su kunigaikščiu daug laimingesnę, o su jos laime manė ramiau slinks ir jo senatvės dienelės. Pamatęs pro šalį praeinant savo numylėtąjį karo ir kovų draugą, viso jaunumo vyrą, prabilo į jį:

— Kvintai, pridabok, kad viskas būtų tvarkoj, ir mokyk priiminėti svečius, — aš eisiu pažiūrėti Fidelijos. Noriu, kad ji skubintųsi ruoštis ir nepavėluotų sutikti atvykstančio kunigaikščio.

Kvintas kelis žingsnius nuo valdovo paėjo, bet kaž ką prisiminęs, grįžo ir nedrąsiai pasakė:

— Šviesiausias valdove, aš jūsų įsakymą išpildysiu, kaip juos pildžiau aršiausiuose mūšiuose, kada man reikėdavo prasilaužti pro priešo eiles ir iš jų atimti gražiąsias mergaites, kurių pilnas yra dabar tavo kiemas ir jų šviesiausios — Jūda, Kalda, — tik aš norėčiau valdovui pranešti...

Kvintas netilo. Valdovas, nebesulaukdamas jo kalbos, įsmeigė į jį akis.

— Mylimasis tarne, — tarė jam, — pranešk, jei tavo kalba nesudrums mano džiaugsmo ir Fidelijos iškilmių; bet jei kas blogo, — palaikyk geriau savo širdyje!

Kvinto gyslose užvirė kraujas. Jis nežinojo ar jam vienam iki galo kentėti, ar tų kančių įmaišyti ir į Egidijaus dvaro ramybę, suardant visų džiaugsmą ir pakertant žibančią viltį. Ir jis persisvėrė antron pusėn: meilės gimdyta neapykanta išplėšė iš jo širdies žodžius:

— Valdove, aš nepasakysiu nei gero, nei pikto, tik pranešiu, kad Kalda atkalbinėja Fideliją tekėti už Tulijaus, siūlydama jai laikytis kaž kokio Dieviško Mokytojo, kurį žmonės vadina Jėzumi iš Nazareto.

Pasakė, ir pats savo žodžių nusigandęs, sugriežė dantimis ir trilinkas paspruko į sodo gilumą, kur tik jautriausieji medeliai girdėjo, kaip kvatojosi jo pikta širdis, užsimezgus sugalvoto

kerštо pradžiai ir patekant ant giedro dangaus juodam debesiui. O jis slinko iš visų dangaus pusių!..

Fidelija buvo jaunutė, vos antrą dešimtį metų baigianti mergaitė. Jos juosvos kasos, aušrinės skruostai ir tamsiai mėlynos akys puošė ją gražiau už visus žibančius karolius, deimantų žiedus ar brangaus šilko rūbus. Gražiu ir nekaltu veidu ji kiekvieną prie savęs traukte traukė; jame žibėjo skaisti siela, kuri tryško iš saulėtų jos akių. Nepalietė jos nei jokios pramogos, nei puotos, nei platus tėvo gyvenimas, — visi jai lenkdavos ir niekas neišdrįsdavęs užgauti jos kilnumo, tarsi būtų stebuklingos rankos saugoma ir ne prastų žmonių paskyrimui auginama.

— Jūdyte, — sakė savo vergei, — tu visada būdavai tokia greita, o nūnai užtrunki ir užtrunki! Atėjęs valdovas bars, kad mes nepasiskubinam.

Vergė tylėjo. Akyse matėsi ašarų ir drebėjo jaunutės jos lūpos. Jai silpo rankos ir vos vos stengė dėstyti rūbus ir taisyti karolių šniūrus. Fidelija paėmė ją už rankų, pažvelgė į jos veidą ir nustebusi paklausė:

— Jūdyte, verki?..

— Ak! — ištarė, slėpdamos Fidelijos glėbyj: — man taip ponios gaila, taip gaila! Tu buvai man gera, tu neskriaudei manęs, užstojai... o dabar?...

Pasidarė tyla. Ta tyla aplanko kiekvieną žmogų, kai jis nesuranda žodžio išreikšti savo jausmams.

— Tu eisi su manim, — kiek patylėjusi, dusliai pratarė Fidelija,—nors mano tėvas nenori leisti pas Tulijų nei vienos vergės.

— Ne, poni, aš nerūstinsiu valdovo! Tulijus savo dvare turi būrius jaunesnių ir gražesnių vergių — kam aš tiksiu?

Ji puolė Fidelijai po kojų ir ėmė ją melsti:

— Paleiskite mane iš nelaisvės, duokite pinigų nuplaukti už jūrių pas savo senąją motulę, pas mylimą Ezavą — jie taip manęs laukia, taip ilgis ir verkia!..

Mylėjo Fidelija visus namų vergus ir tarnus: pati jų niekada neskaudė ir liūdo, kai tėvo rūstumas juos pasiekdavo. Jie vadino ją savo globėja ir atsilygindavo vargo pinta meile. Fidelija ir dabar pakėlė jos kojas apkabinusią Jūdę ir, pabučiavusi, ėmė ją guosti.

— Neverk, Jūdyte, tu būsi laisva. Aš paprašysiu tėvo mano iškilmių dieną padaryti tą malonę; jis atleis tave iš vergių, aprūpins kelionėje, ir tu sugrįši su pirmutiniais pirkliais. Tik sakyk, kuo aš tau atsimokėsiu, kad tu mane auginai? Kuo atsidėkosiu, kad pamokei pažinti jūsų Dievą? Aš Jį taip pamilau, taip karštai pamilau, jog ir dieną ir naktį Jo Vardas mano lūpose! Bekalbant dešimtį įsakymų, man taip širdyje pasidaro gera ir ramu, kad aš nenoriu pabaigti maldos, o tik užsiliepsnojusia dvasia pasikelti ten aukštai aukštai į pačią padangę, kame, sakai, gyvena Jis su palaimintu vyru Moze ir būriais šventųjų dvasių. To aš niekada nejaučiau, kai mažytė deginau Jovui aukas ir jam iki žemės lenkiaus; tėvelio namuose buvo man liūdna, nyku...

kol tu neatėjai. Kuo aš tave, Jūdyte, pamylėsiu, kai tu mane apleidi?

Vėl tyla. Kas gali panašių jausmų kupinas ilgai kalbėti?

Jūda, nubraukusi ašaras ir kiek susiraminus, iš naujo ėmė puošti Fideliją.

— Gal Dievas mane čia siuntė. Man ir atmokės, atleisdamas mano kaltes. Jis ir tave, poni, visada saugos, jei tik Jo įsakymus laikysi ir nesilenksi stabmeldžių dievams, — kalbėjo Jūda, jau gerokai širdgėlai nuo krūtinės nuslinkus, ir pilna vilties, kad nors ir po daugelio metų, bet teks pamatyti gimtuosius namus, o gal dar surasti gyvą motiną ir vis dar ją tebemylintį Ezavą.

— Tikrai,—atsakė Fidelija:—Viešpats ir tegali tau užmokėti. Aš silpnutė ar gi surasiu kuo už tavo didelius darbus atsilyginti; jie jokiomis brangenybėmis neįkainuojami...

Ir tik po geros valandėlės, jau pasirengusi, sodindama ties savimi vergę, paklausė ją:

— Kodel, Jūdyte, man nieko nepasakai, kas jis toks tas Mokytojas, kurį minios seka?

— Mūsų rabbi kalba, kad jis yra žmonių suvedžiotojas.

— Bet, Jūdyte, aš girdėjau šventąjį vyrą, Zakarijaus sūnų Joną, kai mokė Jeruzalės, Jūdėjos ir Pajordonio žmones, kad jis yra ne paprastas žmogus?!

— Taip, jis save dar Dievo Sūnumi vadina, sako prieš tėvą Abraomą gyvenęs, iš dangaus čia atėjęs.

— Tikrai, juk jis ir stebuklus daro: ligonius pagydo, iš numirusių kelia.

— Bet visą tą su pikta dvasia daro, — taip mūsų rabbi...

— Ak, Jūdyte, — nutraukė jos kalbą: — juk tu man pati sakei, kad piktoji dvasia yra nedora, o blogi dievai tik kerštą ir nelaimę siunčia, — ar gi jis gali būt jų pasiuntinys, toks garbingas ir toks geras Mokytojas! Anądien mes sutikom jį su Kalda mokinių būrelyje ir jis pažiūrėjo į mus... Jo akys buvo tokios šventos, tokios gražios, kad negalėjome atsidžiaugti — mums darėsi ir saldu, ir gera, ir neramu, taip kaž ko neramu!.. Jūdyte, na kodel Jis negalėtų būti mūsų Dievo Sūnus?...

Vergė nieko neatsakė: ji žinojo, kad jų rabbi gina apie Mokytoją iš Nazareto kalbėti ir jo klausyti, bet savo širdyje ir ji kai kada pajusdavusi, kad jie neteisūs ir jų žodžiai pramanyti. Neramino tačiau Fidelijos, nes bijojo, kad kas iš šalies neišgirstų.

— Mano poni, — sumanė ją palikti:—aš žiedus užmiršau, leiskite atsinešti!

— Eik, brangioji, ir gali ilgiau pabūti, tik paprašyk mano tėvelį čia ateiti, — atleido Fidelija vergę. Pati sau kalbėjo:

— Jo akis aš ir dabar kaip gyvas matau — taip giliai jos įsmigo mano atmintin. Ir gera, kai jas, štai užsimerkus regiu, ir kartu kaž ko baugu. Ypač kai Kalda nupasakoja jo pamokslus. Tai, rodos, aš per puikiai gyvenau ir keliuosi dar į pla-

tesnį gyvenimą, tai, ateina į mintį, kad aš esu daug pikto padarius... Tėvo nulieti dievai tokie niekšingi, tokie tušti... o aš jiems lenkiaus ir aukas deginau, kai aplinkiniai žmonės mylėjo tą brangųjį Jūdos Dievą!

— Esiu, eisiu pas jį, pas Kristų, pirma nei Tulijus atvažiuos, ir paklausiu jo, kas jis toks, ir paprašysiu, kad mane pamokytų — ištarė ir sukniubo ant savo šilkinių rūbų, paslėpdama liūdnas ir ašarotas akis.

Iš kur gimė pas ją ašaros, kai jos nieks nenuskaudė?

Egidijus nudžiugo, vergės pranešimą išgirdęs, ir pabudo lyg iš nuostabaus sapno; jį buvo užmigdžiusios Kvinto žinios. Neabejojo, kad duktė jau pasirengė ir galės nueiti pas svečius, kurie tai vaikštinėjo alėjomis ir grožėjosi rūmų įtaisymu, tai gėrė ir puotavo, klausydamies sukviestų dainių ir muzikų. Nerimo vien del Tulijaus, kurio pasiuntiniai vis dar nesirodė: gal audra jo prie kranto neprileidžia, o gal kelionė nevyksta? Bet Egidijus tikėjo, kad aukščiausiasis Jupiteris sustabdys piktuosius dievus ir nesudrums jo ištikimo tarno linksmybės ir senatvės dienų. Ir dabar, eidamas pas Fideliją, nusilenkė Jupiterio aukurui.

— Dukrele, — nustebo Egidijus, radęs nuliūdusią Fidutę,— kas tau yra, kas pasidarė? Tu lyg užsiverkusi?

— Ne, tėveli, aš tik taip užsimerkus, — kalbėjo, savęs nejausdama. — Aš tuojau ateisiu, te Tulijus kiek lukteri, tegu lukteri!

— Jo dar nėra, bet tavęs svečiai laukia.

— Svečiai? Na, žinoma!..

— Beja, — Fidelija įgavo kiek sąmonės ir atsiminė reikalą,— Jūda norėtų būti laisva. Padaryk tą, tėveli, per mano šventę! Aš prašyčiau, kad ir visi mūsų vergai būtų laisvi, kad liktų vien tie, kurie norėtų mūsų namuose tarnauti.

Egidijus dar labiau nustebo ir išpūtė akis. Negalėjo suprasti kaip jai į galvą atėjo tos mintys? Ką pasakytų Romos laisvieji, išgirdę jį taip su vergais pasielgus?

— Ne, dukrele, visų paleisti aš negaliu, kad ir kažin kaip mane prašytum: tiek vargo padėta, tiek pinigų kaštavo, kiti — dovanos už mano žygius. Jūda tavęs nebetenka, o jau ir metų nejaunų, — tegu eina kur nori: nuo šios dipnos ją atleidžiu.

Nusiminė Fidelija, bet ryžosi visa tėvo išklausti.

— Mano tėveli, — atsiduso ji, — kaip man nūnai liūdna ir kaip sunku! Nebemielos dienos, nesmagūs namai ir širdyje taip neramu, taip neramu... Aš jaunutė — nesiųsk dar manęs už Tulijaus: aš negalėsiu gyventi trukšmingų dienų, aš nemokėsiu puotose mylėti kunigaikščio. Tėveli!.. ir ji apkabino jo kojas.

Egidiją lyg būtų perkūnas trenkęs. Galvoje ūžė, ausyse cypė.

—Kaip?.. jau nebevaldė savęs valdovas ir leido pykčio kibirkštis: — Nenori?... O kas tavęs klaus, pasakyk, — a?! Ruoškis, kad didesnio pykčio nesulauktum!

Degė Egidijaus ne tik skruostai, bet liepsnojo krūtinė ir virė širdis. Meilė, pyktis ir gailestis pynėsi kartu deginte įjdegino; jis, ir labai stiprus vyras, atsišliejo prie kolonos ir nega lėjo sugaudyti, kas čia vienu kartu pasidarė.

— Barki mane, tėveli, barki, jei aš esu tokia bloga! — judino Fidelija paskutinį savo prašymą. — Tik leiski man nueiti pas Nazareto Mokytoją; jis čia ne toli žmones moko.

— Ar tą žydų karalių?!

— Taip, — kruptelėjusi sakė Fidelija. Ji pamatė, kaip tėvas staiga išbalo, sugriežė dantimis ir akys sužibo neregėtu pykčiu.

— O vis delto Kvintas nemelavo! — krimto Egidijus pirštus ir varstė akimis dukterį. — Bet Kalda ankščiau išvys kartuves nei tu pamatysi Nazareną! Stai, kodel tau vergų pagailo ir tekėti nenori! Gal dar pasakysi pamokslą, liepsi juos mylėti ir priešo neskriaust; turtus valkatoms išdalinus, pačiam krepšį užsikabinti ir sekt jį kartu su apšepusioms elgėtoms?! Tos garbės man nepadarysi. Pirma Jupeterio stovykla, bestovėdama, pelenais pavirs, nei aš tave išklausysiu.

Tuo tarpu už durių pakilo didelis triukšmas ir kambarin įbėgo uždususi Kalda. Duryse sustojo Kvintas.

— Poni, — puldama Fidelijos glėbin, šaukė nesavu balsu Jūda, — gelbėki: Kvintas nori mano meilės!..

— Ir privalai, nes esi vergė — atrėžė Egidijus, atplėšęs nuo Fidelijos vergę Kaldą, stūmė ją Kvinto pusėn, sakydamas: — Daryk, ką nori! O paskui — kartuvės!..

— Ne, tėve! žemindamas ją, žemini ir mane: aš nesiskirsiu su Kalda! — įdrąsėjo Fidelija, paėmė vergę atgal, priglaudė prie savęs ir nusivedė į nuošalesnį kampelį.

Egidijus gal būtų ir nesusilaikęs, nes jo rankos jau siekė kardo, bet tuo laiku praskambėjo trimitas ir suūžė linksmi balsai. Įbėgęs vartų tarnas, žemai nusilenkė Egidijui ir tarė:

— Valdove, Gracidesko pasiuntiniai jau prie vartų!

Valdovas apžvelgė kreivomis dukterį ir išėjo. Paskui jį nusekė demoniškai besikvatojąs Kvintas.

Fidelija paleido vergę, pradėjo dairytis po kambarį, trinti savo skruostus ir akis, kaip tą daro užsimiegojęs žmogus, kada nori atsigauti ir geriau pajusti, kas dabar apie jį yra. Pati neprisiminė kaip ir del ko ėmė atsikalbinėti nuo vestuvių, prašė tėvo leisti pas Mokytoją, gynė Kaldą? Nuėjusi prie lovos, atsirėmė į ją ir rankomis paslėpė veidą. Vergė pasiliko prie durių.

— Pasakyk man, Kalda, — visai silpnučiu balsu paklausė jos: — už ką ant tavęs pyksta mano tėvas?

— Aš nežinau. Aš bėgau tik nuo Kvinto. Jis mane norėjo pagaut ir man įkalbėjo: tu graži mergaitė — mylėk mane, tai nepasakysiu Valdovui, kad tu kalbini jo dukterį netekėti už Tulijaus.

Kvintas?! — nustebo Fidelija.

— Taip, tas, kurį valdovas labiausiai myli. Jis dar rėkė: paminėsi mane kaip Fideliją mokyti svetimų dievų!

— Kvintas?! — antru kart paklausė.

— Taigi, jis—ginklanešys. Štai dabar, kai aš pas ponią bėgau.

— O kada jis suspėjo pasakyti mano tėvui? Juk tu jį radai šičia, pas mane.

— Aš nežinau.

Dabar Fidelija suprato, kodel jos tėvas buvo toks rūstus ir nesukalbamas, kodel jis taip puolėsi ant Kaldos ir širdo, kuomet ji paprašė leisti pas Mokytoją. Kvintas tur būt išliejo savo pyktį dar tada, kai valdovas nebuvo peržengęs jos slenksčio. O gal tyčia su ta mintimi atėjo?

— Eikš, Kalda, arčiau, ir nebijok jų. Gana mums slėptis. Aš pasakysiu tėvui, kad viena pas Mokytoją vaikštau ir niekas manęs neprikalbinėjo klausyti jo mokslo.

— Ne, ne, poni! — puldama Fidelijai po kojų, meldė Kalda: — tu negali taip daryti, negali! Leisk, tegu mane vieną žudo, tegu karia, tik gink nuo Kvinto!...

— Nei tavęs, nei manęs nieks nežudė ir nežudys. Kvinto tu taip pat nebijok. Aš pasakysiu valdovui, kad viena Mokytoją lankau. O dabar man pasakyk: ar buvai pas Nazareną?

— Aš bijau, kad kas ponios...

— Nebijok ir sakyk: kokius jis pamokslus sakė, kiek žmonių buvo, kokie mokiniai su juo sėdėjo.

— Aš ėjau keliu, — pradėjo Kalda, — kurs veda iš Jerieko į Jeruzalę. Tolumoj pamačiau būrelį žmonių ir išgirdau didelį balsą: „Dovydos Sūnau, Jėzau, pasigailėk manęs! Dovydo Sūnau, pasigailėk manęs!“ Pribėgusi savo akimis išvydau Mokytoją, o prie Jo daug minios, mokinių ir vieną aklą. Mokytojas jam tarė: Regėk, tavo tikėjimas išgelbėjo tave.

— Ir jis išgijo?..

— Taip, poni, akimirksny. O paskui taip karštai bučiavo Mokytojui kojas, rūbus, rankas... kad kiti net verkti pradėjo. Man taip pat nusirito dvi didelės ašaros. Kristus jį pakėlė, ir jis nuėjo paskui jį.

Fidelijos širdis ėmė labiau plakti, užsidegė, užsiliepsnojo... Rodės jai, kad tai ji puolė Jam po kojų, bučiavo jas, meldė ir prašė jo išgydyti. Bet kam?.. Juk ji ir sveika ir regi! Tik širdyje kaž kas kalba, kad ji ligonė.

— Pasakok, Kalda, toliau, pasakok — aš taip noriu klausyti!

— Daugiau, poni aš nieko nežinau. Jis nuėjo į Jerichą. Žmonės kalba, kad rytoj ar nūnai per Betaniją eis į Jeruzalę, kur pasirodys žmonėms visoj savo garbėj.

Fidelija vergės toliau nebeklausinėjo. Jos galvoje augo mintis po minties, o akyse vis stovėjo Mokytojas.

Pamažu pradėjo temti ir prieblanda apgaubė namus. Fidelija ir Kalda, susigūžusios kampelyje tarėsi, kaip dar nors kartą pamatyti tą nepaprastą žmogų.

Mokytojas ėjo Jordano pakrante su būreliu mokinių. Saulė jau sėdo ir pamažu geso dienos šviesa. Jie, už upės palikę minias, ieškojo vietos pasimelsti ir pasilsėti. Mokytojas buvo

nuvargęs ir nepasiliko pas žmones, kurie vėl per naktį būtų reikėję mokyti, gydyti, guosti, o čia turėjo nuošaliai nuo žmonių pasimatyti su savo Tėvu, paprašyti Jo stiprumo besiartinančiose kančiose. Sumanė, kaip ir daugelį naktų, prarymoti palmių pavėsyje, pasitiesus ant žemės lengvą apsiaustą. Ir Jo mokiniai netraukė pečiais, nes žinojo, kad žmogaus Sūnus netur kur saso galvos priglausti ir kur pasiilsėti. Jis ir paliko juos ruošti šėtrą, o pats užlipo į kalnelį.

Fidelija, palikusi namus, išėjo ieškoti Mokytojo. Sužinojusi, kur Jis pasislėpė, bėgo į tą pusę.

— Mylimasis, kur tu! Mylimasis kur tu! — kartojo savo širdyje, dairydamos po ūkanotą Jordano slėnį, ir nuo vieno kalnelio lipo ant kito. Tik akimirksnyj pamatė, kaip ant vieno alyvų krūmo nušvito dangus ir skaisti šviesa apgaubė kalnelį; ji išgirdo dar dangišką balsą ir negirdėtus muzikos tonus. Taip truko valandėlę. Paskui reginys pranyko ir matė tik atsiklaupusį Mokytoją. Jo akys buvo pakeltos į dangų ir lūpos kalbėjo maldos žodžius. Jis meldėsi už visą pasaulį vienam gyvajam Dievui, prašė suminkštinti nusidėjėlių širdis ir padėti netikintiems. Fidelija stovėjo pakalnėje, kartodama:

— Mokytojau, kas tu? pasakyk, kas tu, toks skaistus ir šviesus, su kuriuo dangus kalba ir kurio gamta klauso?! Aš apleidžiau žibančios rūmus, aš palikau mano sužieduotinį, palikau tėvą ir visą karališką gyvenimą ir ateinu pas tave. Aš susibadžiau kojas ir pražiūrėjau akis, tavęs beieškodama, — kas tu Mokytojau, kurio taip ilgis mano siela ir kurio trokšta širdis?... Pažiūrėk į mane, nuramink mane, paguosk vargšę! Tie balti vestuvių rūbai ir tos sidabrinės lelijos tam, kad tave sutikti, kad su tavim pakalbėti. Aš myliu tave, Mokytojau, aš taip karštai myliu! pažvelg į mane!

Mokytojas meldėsi Tėvui, o ji meldė Jo. Bet štai Mokytojas pasikelia ir ištiesia į ją rankas. Fidelija nepasijunta kaip užbėga ant kalnelio ir apkabina jo kojas. Per džiaugsmą, o gal ir ašaras, ji vos teištarė:

— Viešpatie, mano Viešpatie, kur aš iki šiol buvau!

— Tu išgirdai mano balsą, tu paklausei manęs ir būsi per amžius su manim. Eik dabar pas savo tėvą ir iškentėk kas skirta, ir ateisi pas mano Tėvą ir gyvensime kartu.

Dangaus šviesa nusileido ant kalnelio ir juos nušvietė. Fidelija, balta, kaip sniegas, klūpojo prie Mokytojo kojų, o Jis ją laimino, siųsdama šviesesniam ir gražesniam gyvenimui.

Kipro salos kunigaikštis Tulijus Gracidesko, vos tepražydęs savo jaunystėje gabus ir energingas vyras, nesulaudakmas Fidelijos pareinant, rįžosi pats ją susirasti. Atsisėdęs ant arklio, su keletu tarnų išjojo iš rūmų, kur jų žiliai pasukė. Žirgai spardės ir galvas rietė, bet kunigaikštis tematė tik pilkas ūkanas ir širdyje nusiminimą jautė. Regėjo Fideliją dar jaunutę mergaitę, ir pats pusvaikiu būdamas, ir grožėjosi dar tada jos kuklumu ir skaisčiu veidu; dabar tiek keliavo, išvakares praleido, vidūnaktį,

jau ir rytas kiek mirksi, o jis negali pasotinti savo akių ir pasi džiaugti mylimąja. Gal kuris nors dievų, pamilęs ją, išvedė iš namų, ir jam visai nebeteks jos išvysti? Bet greitai pamatė nuo kalnelio besileidžiančią mergaitę pajordonės lelijų pluošteliu rankose. Tai Fidutė. Ji panaši iš dangaus atėjusiai dievaitei, kuriai, rodos. lenkėsi ne tik pakelės žiedeliai, bet ir nepajudinami akmens; ji nėjo — tik, neliesdama žemės, plaukia kaip jūrų laivelis. Tulijus nepasijuto užmiršęs pyktį ir kerštą, išjojant jos tėvui pažadėtą, atleidęs tarnus ir prisiartinęs prie Fidelijos.

— Fidute, sakyk, brangioji, — kreipės į ją: — kodel tu mus palikai ir, nieko nepranešusi, išėjai iš namų. Ir aš ir tėvas, ir svečiai laukem laukėm ir tik nesupykom?

— Aš buvau pas Mokytoją iš Nazareto; Tą, kurį žmonės vadina Dovydo sūnumi. Jis meldėsi ant kalnelio ir buvo toks gražus ir toks skaistus, kad aš negalėjau nuo Jo nueiti. Bežiūrėdama į Jį, aš viską viską užmiršusi, tik Jį vieną teregėjau! O grįždama, prisiskyniau tų pajordonės gėlelių; jos vienos laisvutės išaugo ir todel taip gražios.

Tulijaus veide pradėjo juosti šešėliai. Dingterėjo kaž kas sunkaus širdyje ir paskendo jausmų sūkury.

— Fida, mano Fidute, juk aš tave taip myliu! — jaudinančiai tarė kunigaikštis Gracidesko. — Tau pavesiu visus dvarus, išpuošiu rūmus, išgražinsiu kambarius. Tave vergės nešios ant rankų, o aš pats tau padavinėsiu gerti ir valgyti. Tu būsi pirmoji Kipro moterų, tau lenksis mano pavaldiniai ir garbins aukšti Miesto vyrai! Tu kalbėsies su imperatoriais, dainiais, poetais ir būsi jų draugystėje. Aš sukviesiu visas Salos valstybes ir jos amžinai garbins Jovą, jos išmels tau laimę, tu būsi jo duktė... Fidelija!

Tulijaus žodžiai jos širdyje sukėlė abejonių.

— O gal, — mąstė sau, — ir nepaklausyti Judos, Kaldos, Mokytojo? Atsiprašyti tėvą, dievus; apsivainikuoti garbe ir turtais? Tačiau greit širdis perdegė, susigriebė ir nusigandusi savo minčių, tarė kunigakščiui:

— Ne, Tulijau! bejėgiai jūsų dievai ir iš akmens nutašytas Jovas. Aš tą žinau: man taip širdis kalba ir protas sako. Ką gero jie padarė per tuos amžius? O kiek jų piktų!

— Fidute..

— Taip, brangusis. Mano Mokytojas jiems nesimeldžia ir aš stabams nesilenkiu. Mane šaukia kitas Dievas; taip, kitas. Ir aš Jį jaučiu, jaučiu, mielas Tulijau!

Kas dėjosi kunigakščio širdyje, kai iš meilės ėmė augti pyktis; kai akys prie Fidelijo traukė, o užgauti jausmai tolo ir karščiu virė; kai tarp netolimos vilties ir laimės iš karto atsivėrė neperžengiama bedugnė, — tegalima vien pergyventi, o neparodyti. Jis dar mėgino kalbinti, mėgino prašyti, siūlė visokias dovanas, maldavo, bet Fidelijos neperkalbėjo.

— Kunigams ir valdovui išduosiu! — išgirdo paskutinius jo žodžius, kai, jis, paspaudęs arklį, nudundėjo vieškeliu.

Jau buvo arti namų, bet staiga sustabdė arklį, sudejavo ir nurūko visai priešingu keliu. Jam atėjo mintis, kad kunigai, sužinoję apie dievų įžeidimą, gali ją pasmerkt mirti. Meilė nugalėjo pyktį ir įšėlimą; žybtelėjo savo skaistumu, paviliojo, atleido... Nusitarė geriau susirasti Mokytoją ir jį perspėt arba ir... nebaigdavo, nes jam švietė jau skaistesnės valandos.

Aušo. Rūmuose negirdėtas triukšmas. Ir tėvas, ir svečiai, ir visi pavaldiniai žinojo, kur Fidelija nuo jų buvo pabėgusi ir ką su Tuliju kalbėjo. Kvintas, išjojęs paskui kunigaikštį; pasekė jį ir slaptai girdėjo jų pašnekėsį; jis visiems ir paporino.

— Aš, šviesiausias valdove, sakiau tau, kad Fidelija negerai daro vaikščiojanti pas žydų karalių ir prisileidžianti vergių įkalbinėjama.

— Dabar ji piktažodžiauja prieš dievus, ir pašiepia juos sakydama, kad Jovas iš akmens nukaltas, niekšingas ir piktas žmonių išmislas. Girdi, sako, jos Mokytojas, kaž koks Dievas jiems nesilenkia ir ji jiems nesilenksianti, — kalbėjo aukščiau palipėjęs Kvintas, kad visi jį girdėtų. Pats savo širdyje džiaugėsi, jog vyksta kiršinti minią ir vesti dalyką prie galo. Jis Fideliją mylėjo, gal dar karščiau nei Tulijus; su ja augo ir žaidė; jai pataikavo; tarnaudamas iš kailio nėrėsi, kad tik įtikti, kad tik pasigerinti ir pamylėti. „Bet vergo ji nemyli“ — manė Kvintas — „ir renkasi sau jaunikius iš už jūrių“. Pavydas graužė širdį, verste vertė daryti: nei man nei tau!

Egidijus ir susirinkusieji svečiai, išgirdę Kvinto žodžius, dideliai užsigavo ir įpyko.

— Tas žmogus, — kalbėjo viešai Egidijus, — būdamas žydas, daro neramybės tame krašte, ir skelbia įpročius, kurių mums nevalia priimti nė laikyti, nes esame romėnai. O ir žydai, jei pamėgins jį savo karaliu apšaukti,—Romos imperatoriaus įsakymu, visus kaip dulkes iššluosim. Tenemėgino jo užstoti! Taip?

— Taip, taip, taip, — rėkė iš visų kampų.

— Jis mūsų dievus niekina!

— Jis mūsų papročius griauja!

— Ir mums nepatinka: subatomis gydo, kunigams išmėtinėja! — girdėjosi pavieni balsai.

— Ir tu, Fidilija, kurią aš visą amžių auginau ir mylėjau, rūpinaus tavo laime, kroviau tau turtus, o drebėjo mano širdis, jei kada ne tavo norui padarydavau, — buvai man ir tėvas, ir motina, ir duktė — nūnai prieš mane stoji, manęs neklausai, kunigaikštį ir svečius prigaudinėdama, su juo dediesi, pas jį naktimis vaikščioji! — varstė Egidijus dukterį ir akimis ir žodžiais.

— Mes laukėm!

— Ilgėjomės!

— Norėjom tave puotoje matyti!

— O tu pabėgai, — nerimo svečiai ir pakviestieji.

Fidelija, akis nuleidusi, klausė visos litanijos apkaltinimų ir šmeižtų. Kentė, o kęsti buvo saldu, nes širdyje kartojo Moky-

tojaus vardas. Po geros tik valandėlės pakėlė akis, apžvelgė visus ir tarė:

— Mano tėve, mano svečiai, brangieji tarnai ir vergai, ar aš jūsų nemylėjau, kad mane taip skaudžiai niekinat? Aš prašiau tėvą mano šventėje atleisti vergę Jūdą, kurios verkia ir motina ir mylimasis, ir duoti jai pinigų išplaukti pas juos — jis atsakė. Aš meldžiau apdovanoti ir paleisti vergus, nes ir jie mums lygūs žmonės — jis užpyko. Aš norėjau pabaigoj nueiti pas Jėzų Nazarėną, tą dievišką Mokytoją, kuris niekam blogo nepadaro ir niekam neprasižengia, o tik moko ir gydo žmones, pats neturėdamas kur prisiglausti: naktimis gyvena kalnuose ir miega ant kietos žemės; Jis kiekvieną prie savo širdies glaudžia, kiekvieną pamyli ir suramina, jam ašaras nušluosto — mano tėvas įširdęs manęs neleido. O jis mane šaukė:

„Fidelija, tu negarbinsi daugelio dievų, tu nesilenksi Jovui: jie žmonių pramanyti, jie blogi dievai. Bet tu pažinsi vieną gyvąjį Dievą, Kuris visus lygiai myli ir visi yra jo vaikai. Aš nužengiau iš dangaus vykinti Jo valios ir kas tiki į Dievo Sūnų, turės amžinąjį gyvenimą. Tu, Fidelija, būsi mano duktė!“ Ir aš nuėjau į kalnus, palikusi tėvą ir žibančius rūmus, nes jis vienas galėjo mane paguosti ir nešė man Ramybės... Jis yra vienas ir tikras Dievas.

Pasakiusi nutilo. Tylėjo ir minia. Po valandėlės dar kartą pakėlė akis ir pridūrė:

— Daryk su manim, tėve, ką nori, tik nekliudyk vergių: aš pati vaikščiojau pas Nazarėną, aš pati išmokau nesilenkti jūsų stabams, aš pati sužinojau, kad Kristus yra Dievas. Kvintas meluoja!

— Meluoju! — suriko Kvintas. — Prisiekiu Jovui ir dievų šventyklai, — kas, jei ne jūs su Jūda per dienas tarėtės apie izraelitų dievus, mokėtės jų įsakymų ir jiems maldas siuntėt? Kas, jei ne jūs su Kalda prieblandoj aptardavot Mokytojo pamokslus, jo keliones, darbus ir savo širdyj jam užuojautų reiškėt? Ar ne Jūda tau skaitė subatomis psalmes iš knygų? ir ar ne Kalda išvaikščiojo visą Jūdėją, sekiodama Nazarėną? Tą žinau aš, žino mano draugai ir mūs amžinieji dievai, kad jūs visos trys juos niekinot ir piktžodžiavot prieš juos. Tau, šviesiausis valdove, pridera dievų įsakymų laikytis, kad neužrūstinti jų.

Minia dar tylėjo. Ne, jie tik širdyje svarstė kryžkelę, jos jausmuose virė kova! Bet reikėjo tik vieno akimirksnio, tik vienos minutės, kad atsiverstų Fidelijos ar dievų pusėn!

Egidijus taip pat su savim kovojo. Mainėsi jo veidas ir akys — tai graužė dantimis iš apmaudo ir pykčio, tai pasirodydavo skruostuose didelio gailesio ir skausmo šešėliai. Tik štai jis sulinko, skausmu atsiduso, ir tuo pat laiku, išsitiesęs kaip tigras, puolė prie dukters ir sviedė ją tarnams.

— Užplakt! — ištarė, o jo žodžiai nuaidėjo visais rūmų pašaliais. Pats susiėmė už krūtinės ir pagriuvo.

— Taip, taip, ji šmeižikė, ji dievus išniekino!

— Ir nuo Mozės Dievo atsisakė:

— Įstatymų laužytoją sekiojo!

— Teisinga bausmė, teisinga! — šaukė tylėjusi ir romėnų ir žydų minia.

Vieni vergai užjautė savo globėją, jiems pagailo nekaltos ir geros mergaitės.

— Neduosim, neduosim, žmogžudžiai! — šaukdami puolė keletas prie tarnų ir atėmė ją iš jų rankų.

— Ir aš kunigaikščio sūnus!

— Aš Ispanijos pirklio duktė!

— Mane mažytį iš motinos rankų pagavo! — buvo girdėti iš vergų pusės ir maišėsi kartu, tarnams ir svečiams šūkaujant. Daugelis pakviestųjų suspėjo jau ant arklių užsėsti ir sumišime pabėgti.

— Kruvinos vestuvės, kruvinos vestuvės! — kalbėjo pasibaisėdami, grįžtelėję į baltuojančios rūmus, kurie skendo saulės šviesoje; tik vienas kitas spindulėlis kartais žibteldavęs purpurine varsa.

Egidijus, rėkiant pažadintas, pabudo, atsipeikėjo ir pranyko žmonių sūkury. Vergai buvo suimti ir suraišioti. Fidelija vienmarškinė prie Jupiterio statujos pririšta ir plakama. Jos veidais tekėjo kraujai ir pūtavo pamėlynavusios lūpos; akyse bet švietė džiaugsmas ir tik kai kada užslinkdavę skausmo debesėliai.

Minia nurimo. Vieni skirstėsi, o daugelis ėjo prie pasmerktosios. Takuose mėtėsi Fidelijos šilkų ir vergų rūbo. Karoliai ir deimantai buvo jau senai surankioti.

— Leiskite, leiskite, jūs kraugeriai, jūs!... išgirdo žmonės užpakalyj nežemiškai rėkiant.

Prasiskyrusiu taku bėgo vienplaukis ir susitaršęs Egidijus. Jis buvo nepanašus į žmogų, o į pašėlusį vilką: žybčiojo akys, tarškėjo dantys ir kerštu vagojosi veidas. Bet štai, prie pat stovylos jis sutinka dukters akis ir suakmenėja. Jo krūtinė pradeda baisiai kilnotis, akys nerimti; pats draskosi ir graužia pirštus. Momentas... puolė dukteriai po kojų, o iš jo sielos išsiveržė didelis skausmas.

— Mano Fidelija, mano dukrele, mano vaikeli!..

Fidelija — nė žodžio. Ji norėjo kaž ką pasakyti: sukrutėjo jos lūpos ir prasidarė krauju užtekėjusios akys, bet nestengė ir nusviro ant raikščių. Gal ji atleido tėvui, o gal pati jo atleisti prašė?..

Šalia Fidelijos gulėjo negyva Jūdytė; ji buvo be užstojanti savo ponią, bet pribėgęs Kvintas nudūrė ją ir pametė Fidelijai po kojų.

— Tegul dabar tave moko, — šuktelėjo jai žodžius, — ir pasakoja, kad aš tavęs nevertas. Pats, pasiėmęs gražiausį arklį, išjojo, kur jo akys vedė.

Egidijus tai verkė, dukterį apsikabinęs, atsiprašinėjo; tai rovė sau plaukus, ir bėgiodamas po kiemą, vaikė visus iš savo dvaro:

— Šalin, šalin visi — ir svečiai, ir tarnai ir vergai! Imkite auksą, deimantus, šilkus, tik palikit mane vieną su Fidelija, tik apleiskit mane!

Vėliau Egidijus sunešė kūnus į šventyklą, apdengė juos gražiu, pačios Fidelijos išaustu audiniu, ir prisišliejęs prie sustingusios dukters, verkė ir raudojo. Gūdūs balsai siekė praeivių ausis, bet prislinkę prie sienų teregėjo tuščią kiemą ir išmindžiotas alėjas.

Gracidesko palydovai, prasidėjus sumišimui, spruko iš dvaro ieškoti savo kunigaikščio ir pranešti jam, kas čia pasidarė. Kunigaikštis buvo kelyje į Jeruzalę, jis norėjo pamatyti Kristų. Prisiartinęs, išvydo dideles minias, kurios plaukė į miestą, nes buvo šventės diena. Čia pat ant asilaitės jojo Mokytojas, o minios metė Jam po kojų medžių šakas, klojo drabužius ir šaukė, sakydamas: — „Osanna: Palaimintas, kurs ateina Viešpaties vardu!“ Tulijus sustabdė savo arklį, nustebo, kad minios jį taip gerbia ir aukština. Jis tik neaiškių gandų saloje apie jį girdėjo, manė esant paprastą žmogų ,o čia?.. Ir užsidegė gailesiu jo širdis, kam jis nuskriaudė Fidelją, kam ją paliko?..

Minios grūdosi, vertės, šaukė. Pakėlę drabužius, vėl jais tiesė, gatves, dėjo vainikus, palmes, ūžė, garbino. Ir Tulijus negalėjo prie Mokytojo prisiartinti. Jis paprašė mokytinį Pilypą ir sakė jam: „Tamsta, aš norėčiau pamatyti Jėzų“. Kada gi susitiko Jo žvilgsnį, susigūžė nusigandęs, nes Jo akyse išskaitė savo mintis ir patį save. Mokytojo akys pradžioj prisipildė gailesiu, skausmu; paskui nušvito malone, nudžiugo, ir vėl apsiniaukė... Tulijus tik pajuto kaip jo širdis sudejavo, apsiverkė, ir nejučiom gailiai pasakė:

— Mano Viešpatie, dovanok man, atleisk man!

Po tų žodžių pasidarė jam gera, saldu. Visas pasaulis, rodos, sutilptų dabar jo širdyje — taip ji išaugo, taip plati pasidarė. O kiek džiaugsmo! Su visais žmonėmis besidalydamas juo — neišsidalytų.

Nulydėjęs Mokytoją akimis užsisėdo ant arklio ir paukščiu nuskrido pas Fideliją.

— Apkabinsiu, išbučiuosiu, atleisiu! — manė sau ir vis greičiau varė arklį. — Kartu lankysim Mokytoją ir kartu klausysim Jo žodžių.

Toli vieškelyje kilo kamuoliai dulkių. Tai Tulijaus palydovai. Sutikęs ir išklausinėjęs juos, kunigaikštis taip graudžiai pravirko kaip niekada dar nematė jo verkiant Tas didžiausis džiaugsmas, kuris jį kėlė iki padangių ir vertė paukščiu, persirėdęs į kančios rūbus, užgulė jam širdį tokiu pat dideliu akmeniu.

— Važiuokite, mylimieji, važiuokite namo —tarė pro ašaras savo palydovams,—ir pasakykit tėvui, kad aš pas jį negreit sugrįšiu.—Ir atsisėdęs ant arklio, žingsniu nusivarė Egidijaus dvaran. Tarnai nelaimingą poną nulydėjo akimis ir pakreipė arklius jau ne Jeruzalėn, tik į pajūrį, kur buvo laivai palikti.

— Pranešim valdovui teisingą žinią, — tarėsi tarp savęs; — jis tegul daro ką įmanąs.

Tulijus su Egidiju, vienos nelaimės prispausti, išsibučiavo, susitaikė. Prie jų prisidėjo dar Kalda. Ji parodė tą vietelę, kur jų su Fidelija, o pradžioje ir Jūdos,— visų trijų melstasi visagalinčiam Dievui; ten buvo marmuro lentelėj išrašyta dešimtis Dievo įsakymų, Mokytojaus kojų paliesti akmenėliai, Jo pėdose išaugusios gėlės. Čia jie ir palaidojo Fideliją, o šalia paguldė jos mokytoją Jūdą, parodžiusią jai kelią į tikrąjį Dievą. Apraudojo, apverkė vieni, be žmonių ir be iškilmių.

— Man mirdamas tėvas sakė,—priminė savo dviems draugams Egidijus: —„Tavo giminė susilauks liūdnų dienų, nes to krašto Dievas užsirašė mano darbus. Aš nužudžiau tų namų valdovą; jų moterį išsiuntęs į Samos salą, lankiau jos dukterį, o jai užaugus pasiėmiau pas save, motiną pardavęs toliman kraštan, kad niekada nebesugrįžtų". Ir Fidelija turėjo užmokėti už mano ir tėvo darbus,—baigė nuliūdęs Egidijus. Jis dabar buvo jau visai susenęs, apsidraskęs, suplyšęs, beprotis.

Tulijus ir Kalda galvoms tepalingavo.

— Ji mirė del Mokytojo, taigi susiraskime jį ir pasiguosim, — pasiūlė Kalda.

Visi sutiko ir išsiruošė į Jeruzalę. Kelyje Kalda atpasakojo Mokytojo gyvenimą, stebuklus ir darbus, o Egidijus ir Tulijus stebėjosi, delko jie iki šiol buvo tokie apakę. Tulijus dar prisimimė Mokytojo žvilgsnį ir tvirtai sau tikėjo, kad jis yra ne šios žemės žmogus, o tik Dievas, ir ne iš jų dievų Parnaso.

Įėję Jeruzalės miestan, jie matė, kaip žmonės skubėjo į Golgotos kalną, tarp savęs kalbėdami: — Bėkime pažiūrėti, kaip mirs Žydų Karalius!—Ir jie kartu nusiskubino ton pusėn.

— Viešpatie, mano mieliausias Viešpatie! — suriko Kalda pamačiusi iškeltą jos Mokytoją, ir apalpo. Jo buvo kruvinos akys, sudraskytas veidas ir erškėčiuota galva.

Visus apėmė didelė baimė ir gailestis. Jie prisigūžė prie Golgotos kalno ir verkė kartu su dangumi ir saule. Iš nežinomų sričių atėjusios ašaros liejosi skruostais nesulaikomos. Temstant pasauliui, dar arčiau prie uolos prislinko, nukreipę savo akis vien į mirusį Dievą ir verkiančią jo Motiną.

— Ar Kristus juos paguodė?...

Šv. dvasios atėjimo dieną jie visi trys apsikrikštijo pas vyriausiąjį Mokytojo apaštalą. Egidijus savo namuose glaudė Jo pasekėjus ir meldėsi Fidelijos koplytėleje. Jis dar norėjo susirasti ir Jūdos motiną, bet visur išklausinėjęs, nė žinelės neišgirdo: tik meldė Visagalio, kad jam atleistų jo kaltes.

Tulijus, vedęs Kaldą, nešė Mokytojo žinias į savo šalį.

* * *

Dabar tų namų vietoje vaikosi saulės džiovinamos smiltelės ir linguoja pakrypę fygų medeliai. Savo senatvėje sugrįžęs Kvintas ir ilgai raudojęs, ilgai verkęs, kol ir jo siela nenulėkusi Kristaus ir Fidelijos keliais.

1924. XII. 8.

P. Zubraitis.

Jaunimo uždaviniai.

Puikus pavasaris. Šilti auksiniai saulės spinduliai, pirmu savo švystelėjimu sužadino visus margojo pasaulio gyvius.

Visi žmonės ir gyvuliai džiaugiasi, sutraukę žiemos geležinius pančius.

Bet dar daugiau džiaugiasi šiandien mūsų tėvynė pasiliuosavus iš vergijos. Džiaugiasi tauta sulaukusi aušros, džiaugiasi jaunimas, tautos viltis, išvydęs išaušt̃ančios dienos auksines žaras.

Rusija, tamsybėj paskendusi, nemokėjo mūsų jaunimo surusinti, nemokėjo iš jo sudaryti tvirto rūmo... Ir štai ji laike didžiojo karo dužta, kaip senas puodas ir mūsų tautos genijus pamatęs, kad gana vergauti, gana svetimiems tarnauti, keliasi ir sudrasko — sutrauko geležinius retežius, kuriuos ilgus amžius buvo nešiojusi.

Sukrušo ranka geležinė,
Vergybos sutrupo grandis,
Kur engė žmoniją, tėvynę,
Kaip Laokooną angis.
M. Gustaitis.

Sunku jam buvo tat padaryti, vienok subūrus visas gyvąsias tautos pajėgas vis tik darbas buvo atliktas. Štai šiandien retėžiams dar ant kojų tebėsant, šaukia į liaudį skelbdamas didelę naujieną!

Kelkis, liaudie! šit jaunieji,
Del idėjos dirbusieji,
Vargo pančius jau sutraukę,
Tave kirdin, tave laukia.
Kelkis, liaudie! kelk iš miego,
Kaip žemelė iš po sniego!
M. Gustaitis.

Bet ne visi tyruose šaukiantį balsą išgirsta ir ne visi supranta. Juk ne visi mūsų močiutę Lietuvą, mūsų prabočių, tų senovės galiūnų žemelę, ne visi vienaip myli, ne visi jai nori pagalbos ranką tiesti ir ne visi nori būti jos sūnumis. Labai liūdna...

Tačiau ne visi yra toki išgamos. Yra ir ištikimų tėvynės vaikų. Bet dar daugiau susilauks po keletos metų. Kas jie per vieni tokie? Tai yra šių dienų katalikiškoji moksleivija — tautos viltis, tautos išganymas. Toks ir tam panašus jaunimas yra tasai kvepiantysis tautos žiedas, kuris ruošiasi atnešti didelių vaisių tautai.

Bet, brangusis jaunime, daug darbo turėsi padėti, daug prakaito turėsi išlieti pakol išpurensi tautos ir Bažnyčios sužėlusius dirvonus, kuriuose šiandien dar vėjai šniokščia, ir auga nusmel-

ktos ir dygliuotos rožės. Vis tiek nenusigąsk, su Aukščiausiojo pagalba viską laimėsi ir pergalėsi.

Ne veltui milionines sumas pinigų valstybė tau skiria, neveltui šiandien mūsų brangieji tėveliai, puslėtomis rankomis uždirbę, paskutinį duonos kąsnelį atiduoda. Kuomi tu atsilyginsi? Nieku kitu, kaip tik darbu ateity.

Bet jaunime vilties ir energijos daug yra. Jų širdyse guli daug kilnių jausmų.

Jaunos širdys tai galybė,
Kuriai lygios nėr ant svieto,
Ypač jei kilni dorybė
Duos jai būdą tvirtą kietą.
M. Gustaitis.

Jaunimas tai jėga, nešanti tautai ir žmonijai vilties spindulių. Tokiu būdu, jaunuoli-e, brangink savo skaisčią mintį.

Taigi, tėvyne, lauk priaugančių savo darbščių sūnų — dukterų ir tikrai sulauksi.

Buknaičiai, 5. I. 25 m.

J. B.

Ketvirtus metus bebaigiant.

Kiekvieno žmogaus pasielgimai, kaipo protingo Dievo tvarinio, privalo būti sąmoningi, juo labiau ateitininko, kaipo susipratusio inteligento. Bet ar bus pasielgimai sąmoningi, jeigu juos atliksim tik sulig ūpu arba atatinkamai neapsvarstę? Aišku, kad ne! Pasielgimo sąmoningumui reikalinga, kad jo tikslas ir keliai kuriais prie jo einama iš anksto būtų apgalvota. Šis apgalvojimas arba nustatymas ribų, iš kurių mūsų pasielgimai neprivalo išeiti ir sudaro pasaulėžiūrą, žinoma, plačia to žodžio prasme. Tad jeigu norime kad mūsų pasielgimai būtų sąmoningi, reikalinga iš kalno jie apgalvoti, kitaip sakant, reikalinga turėti tvirta, ant nepajudinamų pamatų pastatyta pasaulėžiūra.

Bet čia pat kyla klausimas, kokiu būdu tokia tvirta pasaulėžiūra galima susidaryti?

Atskiri mokslai, ypač gamtos mokslai, kurie gal daugiausia turi pretenzijų pasaulėžiūros susidaryme, tokios pasaulėžiūros neduoda. Ryškiai juos (gamt. moksl.) charakterizuoja vokiečių filosofas V. Vundtas, lygindamas juos namo plytoms. Kaip vien plytos, sako jis, negali sudaryti tvirto namo, taip ir gamtos mokslai — tvirtos pasaulėžiūros. Jie gali tik padėti. Be to, atskiri mokslai nagrinėja tik atskiras fizinio ar metafizinio pasaulio sritis, koks tačiau tarp jų santykis, nieko mums apie tai nesako. Tikra ir tvirta pasaulėžiūra turi apimti visą žmogaus būtybę ir

visus jo santykius su išoriniu pasauliu. Tad ir jos susidaryme turime vadovautis tokiu mokslu, kuris tai visa apimtų, o tas mokslas kaip tik yra filosofija.

Mariampolės ateitininkai senai taip suprato ir gilesniam jos pažinimui jau 1921 m. įsisteigė filosofijos sekciją, apie kurios gyvavimą ir veikimą, nors trumpai, čia ir teks šis tas parašyti.

Steigiamas sek-jos susirinkimas padaryta 1921 m. vasario mėn. 20 dieną. Tiesa, jau ir pirmiau buvo kilus keliems draugams panašios sek-jos steigimo mintis, buvo šaukta net susirinkimų, bet galutinai susitvarkė tik minėtą datą. Jos steigėjai yra dabartiniai, pryšaky organizacijos stovintieji draugai (pavardžių neminėsiu), kiti gi jau atsiskyrė su šiuo pasauliu ir nuėjo pas Tą, apie Kurį šioje sekcijoje taip dažnai ir tiek daug kalbėdavo.

Sekmingam darbui, pirmame susirinkime reikėjo nusistatyti veikimui programa, kas, be abejo, ir buvo padaryta. Įžanginę į filosofiją paskaitą laikė a. a. Jurgis Krasnickas. Savo optimistinėj, pilnoj energijos ir pasišventimo darbui, kaip paprastai jis kalbėdavo, kalboj, nupiešė kas yra filosofija, josios reikšmę ir veikimo kelius, kuriais sek-ja gali eiti. Galutinai reikėjo paimti viena kuria nors filosofijos mokslo šaka veikimo pagrindan. Šiuo klausimu susidarė dvi opozicijos: viena siūlė nagrinėti filosofijos istoriją, kita gi—logiką. Pirmajai atstovavo tas pats a. a. Jurgis, antrajai taip pat jau a. a. Kačergis (mirė Romoj). Logika, nors yra filosofijos pagrindas, bet kadangi taip pat nelengvas dalykas, tai nutarta nagrinėti filosofijos istorija, neužkertant kelio ir kitoms temoms nagrinėti.

Nors šis pusmetis buvo trumpas veikimui laikotrapis, bet vadovaujant energingam a. a. Jurgiui, darbas ėjo, jo žodžiais betariant, plačia vaga ir sparčiais žingsniais pirmyn. Viso padaryta 6 sus-mai ir perskaityta 7 referatai. Be diskusijų, kurios buvo keliamos prie referatų, nagrinėta dar ir kiti filosofiniai klausimai. Referatams temos, sulig nusistatyta programa, daugiausia buvo imama iš senobinių laikų (Platonas, Aristotelis ir kt.). Be to, pora referatų apie žmogaus sielą ir pažinimo teorijas. Susirinkimai tęsdavosi iki 2 val. ir dalyvaudavo iki 25 narių, nors prisirašiusių sek-joj buvo tik 16.

1921—22 m. m. darbas ėjo ta pačia kryptimi, tik iš senobinių laikų buvo pereita į naujuosius laikus. Nagrinėta Dekarto, Kanto ir kitų tuo laiku gyvenusių filosofų sistemos. Viso iš filosofijos istorijos parašyta 7 referatai. Bet šiais metais daug buvo kreipiama domės į praktinius klausimus, ypač į tuos, kurie ankštai rišasi su pasaulėžiūra. Iš tokių referatų paminėtini: „Psichofizinis monizmas“, „Materializmas“, „Gera ir bloga“, „Spiritualizmas“ ir kt., kurių del vietos stokos čia neminėsiu. Tokiomis temomis perskaityta 10 referatų, neminint smulkesnių klausimų, kuriais ginčai dažnai tęsdavosi ilgiau, negu prie referato. Tokiu būdu šiais metais padaryta viso 17 sus-mų ir skaityta bei nagrinėta juose tiek pat referatų. Narių sek-joj buvo virš 20.

1922—23 m, m., nors daugelis sekcijos aktingai dalyvavusių narių apleido Mariampolę, tačiau pats veikimas maža kuo susilpnėjo. Referatai rašyta iš XIX š. filosofijos sistemų (Materializmas, individualizmas, pozitivizmas ir kt.). Taip pat plačiai susipažinta su pažinimo teorijomis. Viso šiais metais padaryta 16 sus-mų ir paskaityta tiek pat referatų. Narių skaičius jau siekė iki 30.

1923—24 m. m. veikimas šiek tiek susilpnėjo. Priežasčių tam buvo gana daug. Iki šių metų rašant referatus daugiausia buvo naudojamasi veikalais, parašytais rusų kalba. Dabargi, visi, kurie tą kalbą mokėjo, baigė gimnaziją, tokiu būdu liko tik jaunesnieji draugai, rusų mokyklose nesimokę ir kalbos neišmokę. Vokiečių kalba taip pat dar maža kas galėjo naudotis. Be to dar, pradžioj metų nebuvo nusistatyta aiški ir tiksli veikimui programa. Viso padaryta tik 9 sus-mai ir perskaityta juose tiek pat, iš įvairių filosofijos šakų, referatų. Narių sekcijoj buvo apie 20.

Pažymėtinas šiais metais reiškinys, tai suruošimas Kanto ir šv. Tomo Akviniečio paminėjimui filosofinių kursų. Jie įvyko užgavėnių liuoslaikiu, tokiu būdu buvo prieinami daugeliui kuopos narių. Paskaitas juose laikė mūsų universiteto profesoriai ir tęsėsi 2 dieni.

1924—25 m. m. yra dar nebaigti, tad ir apie sekcijos veikimą sunku ką pasakyti. Be to dar, esant pačiam tuo dalyku suinteresuotam—teparašys kiti.

Neris.

Uola ir Saulė.

Jūron pasvirus uola liūdėjo. —
Saulė nuslinko į guolį baltą.
Auksinės vilnys žaidė be vėjo.
Jūron pasvirus uola liūdėjo.

Saulė bučiavo, saulė mylėjo,
Saulė užkūrė krūtinę šaltą...
Jūron pasvirus uola liūdėjo.
Saulė nuslinko į guolį baltą.

Neris.

Pušys.

Amžinai žalios, amžinai jaunos
Lieknos pušelės į dangų žiūri.
Jos nepažįsta skurdžios senatvės,
Negirdi beržo tylaus verkimo.

Numiręs sodas, juodas lyg kapas.
Nebėr jaunatvės, nebėr gyvumo.
Tik žalios pušys amžinai jaunos
Amžinai jauną dainą dainuoja.

Tik žalios pušys žiemos saulutės
Šviesoj auksinėj meldžiasi dangui
Vėjui siūbuojant, dainą dainuoja,
Žalioms viršūnėms debesis moja.

M. J—s.

Meilė ir nekaltybė.

Grožė ir meilė! kaip tai švelniai skamba ausyse ir prakilniai atsiliepia krūtinėje! Visi mes grožėjamės ir visi mylime. Kam nepatinka pasipuošusi gamta, blaivus dangus, plačioji jūra, žvainiosios naktys, lakštučių balsai?... Mylime savuosius, gimines ir draugus, mylime savo gimtinę ir kraštą, mylime Dievą ir tikybą. Ir nėra visatoje šventesnio ir prakilnesnio dalyko, kaip meilė. Nėra ir galingesnio jausmo, kaip meilė.

Bet jaunos širdys turi dar vieną ypatingą grožę, kuri juos švelniai traukia, ir ypatingą karštos meilės jausmą, kurs jų visą esybę apima. Atspėkite, kas tai yra? Jūs jau atspėjote ir žinote, koks tai stebėtinas jausmas glosto jauno moksleivio krūtinę, sutikus simpatingą ir gražią mergaitę! Arba kokia gili ir galinga meilė kartais prikala jo širdį prie kitos jaunutės širdies! O ką pasakiau apie vaikinus, tame gal neužsiginsite ir merginos? Aš matau, kad jūs truputį paraudote ir šypsotės. Tai yra aiškiausias atsakymas į mano klausimą.

Jauną grožę ir jauną meilę apdainavo poėtai. O kas daugiausia sutvėrė gražiosios literatūros ir dailės. Kas suvedė daug jaunimo į laimingą moterystės porelę ir lydėjo juos gyvenimo taku? Iš daug galingų jaunų krūtinių nuskambės į padanges du jausmingu žodžiu: grožė ir meilė!

Drąsiai gyvenimo vieškeliu žingsniuoja jaunatvė, skaisti ir linksma, kaip pavasario rytas. Ją lydi dvi spinduliuoti ir

rožėmis pasipuošusi deivi: Grožė ir Meilė. Bet tuo pačiu keliu iš užpakalio kartais seka tamsūs šešėliai: užsivilimas, beviltis, širdies skausmas, naktys be miego, vargas, o gal dar ir nuodėmė, net savižudystė... Taigi nevisumet skaisti meilės saulutė šviečia ir šildo.

Del tų priežasčių žmonės nevienodai įvertina grožę ir meilę. Daug pameta tikrą saiką ir perdaug nukrypsta į du kraštutinumu. Vieni nenori matyti juodų šešėlių. Tokiems visa leista ir dora. Jų obalsis: „Linksminkimės, kol jauni esame; gėrėkimės viliojančia grože lig sočiai ir gerkime saldžią meilės taurę lig dugnui!“ Kiti gi priešingai perspėja jaunimą: „Nepasiduokite grožės ir meilės žabangams; grožė yra apgaulės kaukė, o meilės taurė yra mirtini nuodai; netikėkite jos saldumui: ji greitai apkarsta ir degina krūtinę!“ O kągi mano jaunimas? Vienas jo būrelis bėga aklai paskui grožę ir geria lig dugnui viliojančios meilės taurę. Kitas būrelis stengiasi atsižadėti. Bet didžioji dauguma eina vidurio keliu.

Ateitininkai ir ateitininkės! Ir jūsų kelią pastoja spinduliuotos deivės: Grožė ir Meilė. Jeigu jos dar jūsų kurio nesutiko, tai dar sutiks ir kvies. Ką gi jūs joms atsakysite? Jūsų sieloje giliai glūdi šventi ir gražūs ateitininkų idealai. Jūs norite būti dori ir nekalti Kristaus vaikai. Tačiau — grožė ir meilė vilioja... Tat jūsų atsakymas skambės: „Grakščiosios deivės! Mes esame jauni žmonės, turime širdis ir jus rimtai vertiname; bet dora ir Kristus mums brangesni už visa. Kuomet galima su jumis eiti, neapleidžiant Kristaus, tai galėsite mus lydėti, kaip kelionės draugės. O jei kuomet del jūsų mums reikėtų skirties nuo Kristaus, tai nežengsime paskui jus nė žingsnio!“

Šitą jūsų atsakymą aš ir noriu išplėsti šiame rašinėlyje. Jame aš išaiškinsiu: kokių rūšių būna grožė ir meilė; kokia meilė nors griežtai neužginta, bet nepatartina; pagaliaus plačiau nurodysiu prigimtas ir viršprigimtas priemones nekaltybės užlaikymui.

I.

Pasigėrėjimas gamtos vaizdais, dailiais paveikslais, skulptūra, architektūra, muzika, poezija, ir t.t. yra dvasinės prigimties. Tą estetinį jausmą turi visi žmonės.

Daugiau kūniškojo jautrumo, o mažiau dvasinės žymės turi savyje grožėjimasis dailiais žmonėmis. Tiesa, galima gėrėties gražiu veidu ir grinai estetiniai. Bet dažniau čia lošia rolę ne vien estetinis, bet dar daugiau erotinis jausmas. Todel vaikinams labiau patinka gražios mergaitės, o mergaitėms gražūs vyrukai. Pamačius gražų kitos lyties asmenį, kartais atsiranda ne vien grožio jausmas, bet dar smarkesnis širdies plakimas ir kraujo judėjimas, krūtinėje ypatingos šilumos susitelkimas, veidą išmuša drovus raudonis. Tas jausmas, rodosi, visai šva-

rus ir nekaltas; prie jo jungiasi neretai dar simpatija gražioms dvasios ypatybėmis, kuriomis dažnai pasižymi dailūs žmonės; bet savaime yra tame jau daug erotikos, tai yra prigimto prie kitos lyties patraukimo. Tas patraukimas paprastai yra stipresnis, kai kitos lyties asmuo padaro didesnį estetinį įspūdį.

Iš čia atsiranda ir įsimylėjimas. Bet ir mažiau gražūs asmenys veikia į kitą lytį: jiems susitikus, santykiai švelnesni. Dažnesnieji bendravimai sutveria ir tarp nepavydėtino grožio porelės jautriausias simpatijas ir karščiausios meilės jausmus.

Pats įsimylėjimas, nors yra erotinio pobūdžio, bet dar savaime nėra grynai lytinė meilė. Įsimylėjime glūdi dar šiek tiek dvasinės pusės, romantinio grožio.

Dažnai yra minima platoniškoji meilė. Kas gi ji tokia yra? Daugelis ją supranta kaipo nekaltą įsimylėjimą, be jokių nepadorių geidulių. Kiti gi sako, kad toks platoniškosios meilės supratimas nesąs visai tikras. Mat paprastas švarus įsimylėjimas esąs visgi daugiau kūniškos prigimties. Tiesa, švariai mylinčiam žmogui patinka gražios mylimojo asmens sielos ypatybės; bet dar daugiau jį traukiąs kūno dailumas. Platoniškoji gi meilė žiūrinti daugiau į dvasios grožę, į prakilnias mylimojo ar mylimosios dvasios ypatybės. Bet kadangi toji meilė egzistuojanti tarp vyrų ir moterų, tai ji nesanti vien grynas draugiškumas. Tai esąs dvasinis vienos lyties prie kitos patraukimas, o kūniškumo ir erotikos žymių prisidedą prie jo labai maža. Bet aš tai abejoju, ar tokia, beveik gryhai dvasine meilė egzistuoja. Mano nuomone nereikia savęs apgaudinėti. Jeigu mes esame prie jauno kitos lyties asmens prisirišę ne iš paprasto draugiškumo, tai yra erotinis prie jo patraukimas, tiktai gal mums aiškiai į sąmonę neateina.

Bet žmogus jaučia dar gyvenime lytinius geismus ir nešvarias pagundas. Pradžioje užgimsta mumyse nepadorūs vaidentuvės vaizdai ir norai, o nesusivaldant pamažu jie traukia ir prie nepadorių žiūrėjimų, kalbų ir pasielgimų. Jeigu kas tad myli kitos lyties žmogų, apie jį mąsto, į jį žiūri ar su juo suseina nepadorių ir nešvarių jausmų patenkinimui, tai jo meilė yra lytinė. Ji jau esminiai skiriasi nuo paprasto įsimylėjimo ir švarios erotinės meilės, tai yra nuo švaraus ir padoraus patraukimo prie kitos lyties asmens.

II.

Dabar atsiranda klausimas: Kokie jausmų patenkinimai ir pasigėrėjimai yra krikščioniškosios doros užginti ir kokie ne?

Mes žinome, kad nepadoriai pasielgiant, į nepadorius dalykus žiūrint, negražių kalbų klausant ar net ir apie nepadorius dalykus mąstant, dažniausiai atsiranda žmoguje tam tikras nešvaraus lytinio pasitenkinimo jausmas. Toks pasitenkinimas arba pasigėrėjimas yra kiekvienam nevedusiam žmogui mir-

tinai nuodėmingas, jeigu mes pasitenkindami gerai žinome ir aiškiai atmename, kad tai yra mirtinoji nuodėmė, o vienok su tuo pasitenkinimu širdyje pilnai sutinkame. Taigi galima mirtinai nusidėti prieš nekaltybę ne vien darbu ir žodžiu, bet net mintimi.

Ne vien yra užginta pasiduoti pagundai prieš nekaltybę, bet dar reikia saugotis ir dorinių pavojų, progų ir aplinkybių, sužadinančių tokias pagundas ir traukiančių į nuodėmę. Todel negalima be rimto reikalo žiūrėti į nepadorius dalykus, skaityti nepadorias knygas, nepadoriai kalbėti ir kitiems kalbant noriai klausytis, arba net ir mąstyti apie tokius dalykus, kas mumyse pagundas sukelia.

Tai visa turi kiekvienas moksleivis ir moksleivė rimtai imti į širdį, nes kiekviena mirtinoji nuodėmė yra Dievo ir doro žmogaus akyse labai baisi nelaimė. Doras žmogus saugojasi net mažesnių nuodėmių, o apie mirtinąsias tai negali būti ir kalbos.

Nuodėmių prieš nekaltybę reikia saugotis gal daugiau dar negu kitų. Mat jos greitai traukia žmogų toliau, klampina giliau, silpnina jo valią, šaldo idealus, mažina tikėjimą ir viltį, ir priveda kartais net prie žmogžudysčių ir savižudysčių.

Iš kitos pusės yra visai aiškus dalykas, kad grynai estetinis pasigėrėjimas ir grynu grožiu savo jausmų patenkinimas negali būti užgintas dalykas. Siela, kuri moka gėrėties gamtos vaizdais ir meno kūriniais turi savyje prakilnumo požymių. Net kai kurie šventieji karščiausiai mylėjo gamtą.

Tačiaus mes jau žinome, kad yra dar vienas pasitenkinimas, kuomet mes, nors nejaučiame nepadorių lytinių pagundų, bet iš kitos pusės aiškiai matome, kad tai nėra vien grynai estetinis pasigėrėjimas, kadangi jis daugiau ar mažiau paeina iš mūsų prigimto erotinio patraukimo prie kitos lyties. Ar leista tat vaikinui gėrėtis gražia mergaite? Ar leista gaivinti simpatijas prie asmens kitos lyties? Ar nėra nuodėmė įsimylėti ir mylėtis?

Aš pasakysiu taip:

Įsimylėti ir mylėtis yra aiškiai leista tokiems, kurie turi norą ir pamatuotą viltį apsivesti. Sužieduotiniai gi, kurie pasižadėjo susituokti, turi net vengti tokių dalykų, kurie meilę atšaldo. Taigi šiais atvejais meilė yra visai gražus, doras ir prigimtas dalykas.

Bet kaip yra tokiu atveju, kai vaikinas ir mergaitė įsimyli, neturėdami vilties suseiti į porą, arba, jei galima spėti, kad tokia moterystė nebūtų laiminga? Ar leista kiekvienam vaikinui mylėti kiekvieną mergaitę, vien del to, kad ji jam patinka? Suprantamas dalykas, kad ir šitokioje meilėje savaime dar nėra dorinio prasikaltimo. Yra tik pavojų nusidėti dorai bent tuo būdu, kad bemąstant apie mylimąjį asmenį vaidentuvėje gali

kilti nepadorių vaizdų, o iš to minčių ir norų. Todel mylėkime dorą ir gražias nekaltas mintis daugiau negu kitą lytį!

Tiek tai apie meilę doros žvilgsniu.

Imant dalyką gyvenimo išminties žvilgsniu, meilė yra tuščia, neturint vilties ir galimybės susituokti. Nepatartina vra meilė, kuomet remiantis gyvenimo prityrimu galima spėti, kad šiuo atveju moterystė greičiausiai nebus laiminga. Tokiuose atsitikimuose kam be reikalo gaišinti mūsų meilės energija? Geriau ją suvartoti kitiems prakilnesniems dalykams. Nepatartina yra meilė ir esant dar jaunučiams, kuomet dar negali būti net minties apie vestuves ir dar per anksti, būsimosios gyvenimo draugės ar draugo ieškoti.

Be to, kiek jaunų meilėje užsivilia? Žiūrėk, kitas džiūsta, pagelsta, per naktis vargiai užmiega, tikrą „čyščių“ be jokio „ačiū“ iš kitos pusės iškenčia ir visokių smūgių ir pašaipų perneša.

Kiek sugaišta naudingo laiko svajonėms, korespondencijoms, pasimatymams ir t.t.? O kiek rūpesčio ir pavydo, kad kiti nepaveržtų? O Žiūrėk, visa dažnai baigiasi kokiu mažmožiu... ir po meilės.

Ar verta tat save varginti, kai dar trūksta rimto pagrindo?

Tačiau man atsakys jaunutės sielos, ypač mergaitės, gražiais ir reikšmingais dainiaus žodžiais:

Širdį ir upę sunku suturėti—
Vilijai bėgti, mergaitei mylėti....

Sunku kas bepadaryti, jei širdis myli. Už meilę nėra stipresnio dalyko: karšta kaip ugnis, neklauso proto, paeina iš pačios jaunos prigimties gelmių. Pagaliaus, ar gi širdis ir meilė negražesnė, kaip šalto proto matematika?

Aš visa tai gerai suprantu. Aš net gerai žinau, kad mano patarimai greičiausiai visai nepasieks tikslo, nes mes visi jauni šiame dalyke daugiau širdžia, negu protu sprendžiame. Mes visi anksčiau ar vėliau, daugiau ar mažiau tą jausmą pergyvename. Nežiūrint į tai, aš nuoširdžiausiai patariu: **Pratinkimės protu kontroliuoti nuo jaunų dienų visus mūsų jausmus, taigi ir meilės patraukimus.** Nelaimingas tas žmogus, kurio gyvenimo laivelį blaško vien jausmai ir ūpas, kurio nevaldo joks proto vairas! Tas laivelis nedūžta, kol giedra. Bet gali užeiti gyvenimo audra ir žiauriai sutriuškinti į uolas.

Jauniems vaikinams ir mergaitėms nepatiks mano patarimai. Jie man atsakys, kas gali žinoti, ar aš galėsiu su mylimuoju asmeniu susituokti ar ne, ar mano meilė tuščia ar ne?

Ar gi galima griežtai reikalauti, kad aš nemylėčiau mergaitės, kuri man labai patinka ir mane myli?

Taigi aiškiai atsakau: aš griežtų reikalavimų nestatau. Čia yra tik geri ir labai naudingi patarimai. Čia negali būti griežto dorinio reikalavimo tokių įsimylėjimų visai vengti. Ma-

no tik vienas griežčiausias reikalavimas: žiūrėkite ir būkite atsargūs, kad jūsų meilė nesudarytų jūsų dorai pavojų.

Ypatingai karštai piršiu savo patarimus atsižadėti tuščios meilės tai tiems, kurie turi tikslu visą amžių nekaltybėje Dievui tarnauti kunigų ar vienuolių luome. Jeigu kas prie tokio luomo turi palinkimą ir išgalės pasaulio atsižadėti, tai būtų labai prakilnus dalykas savo širdį jau iš jaunumės vien Viešpačiui pavesti.

Jeigu kas norėtų mano patarimų paklausyti ir tuščių meilės svajonių vengti, tai turi gerai žinoti, kad mes negalime įstengti meilės jausmo iš karto užgniaužti. Greitai ir karštai įsimylėti, tai nestebėtinas dalykas, bet tą karštą liepsną apgesinti galima tik per kurį laiką. Tai įvykdyti pasiseka sekančiu būdu: negaivinant meilės mintyse ir svajonėse, nesivaizdinant nuolat mylimojo asmens, neįsileidžiant su juo į artimą draugavimąsi, bereikalingai ieškant progos susitikti, nemezgant ypatingai jautrių pašnekėsių ir t.t. Be to dar geras daiktas protu paveikti į valią ir jausmus, kad man toji meilė nereikalinga. Suprantamas dalykas, kad tai visa, ypač vaidentuvės pažabojimas, iš karto mums rodosi sunkus; bet neapsileidžiant, darosi kaskart lengviau. Nekurstoma meilės ugnis pradeda blankti ir gesti.

Tokiu būdu suvaldyti savo meilės jausmus išpultų mokėti kiekvienam vaikinui ir mergaitei. Jeigu kas jo visai nemėgina ir nemoka, tai gali vėliau gyvenime atsitikti kad vedus žmona ar vyras nepatiks, ir įsimylės į svetimus. Nesuvaldžius meilės prie svetimojo ar svetimosios pradeda drumsties moterystės laimė.

Jeigu mes įsimylime ir norime mylėti, tai žiūrėkime, ką mylime. Žiūrėkime, kad perdaug nepasiduotume jausmams, kurie yra kartais apgaulingi, ir neriškime savo meilės vien prie paviršutinės grožės. Juk ką reiškia dangiškai gražios akutės, anioliškas veidelis ir švelnūs plaukeliai prieš žmogaus gilų protą, tvirtą valią, aukso širdį, darbštumą, dorą ir švelnumą? Kiek siela yra vertesnė už kūną, tiek yra prakilnesnės gražios dvasios ypatybės už estetingas kūno formas. Mylėkime mums gražius žmones, bet dar labiau ieškokime prakilnios sielos! Ypač idealų bendrumas turėtų mus jungti. Bet net ir čia nereikia savęs apgaudinėti, ir todel įsimylėjus reikia gerai pagalvoti, ar tos geros mylimojo asmens ypatybės nėra, tik mūsų pačių išsvajotos. Mat meilė yra akla: ji mylimojo klaidų nemato, jas geron pusėn išaiškina, o kartais jas net pamilsta. Delto pasitaiko, kad susituokia žmonės visai neharmonizuojančių būdų, apsivilia, ir jų gyvenimas apkarsta. Tuomet pamato, kad aniolėliui pro gražius plaukelius išauga smaili rageliai. Bet tada jau pervėlu. Apsivesta!

Toliau, kurie mylisi, turi giliai įsitikinti, kad meilė nėra vien žaislas, nėra tik gražių jausmų ir svajonių virtinė, bet

labai rimtas dalykas. Šventai ir rimtai išmintingi žmonės galvoja apie moterystę. Kadangi ne romansavimo ir flirto tikslams įpylė Aukščiausiasis Tvėrėjas į mūsų širdį meilės jausmus, bet šventam ir doram tikslui, būtent, kad žmonės į moterystę suvesti ir jiems laimingą židinį sukurti. Tad aukštą ir prakilnią vertę turi ir meilė.

III.

Toliau manau nurodyti įvairių priemonių, kurių pagalba vaikinai ir mergaitės gali išsaugoti nekaltybės dorą. Vienos iš tų priemonių yra prigimtos, o kitos viršprigimtos. Pirmiausia kalbėsiu apie prigimtąsias priemones.

Pirmiausia, kad kas nekaltybės dorybę gerai užlaikytų, reikia, kad jis ją pamylėtų, o biaurėtųsi net mažiausia paleistuvybės dėmė. Taigi reikia gyvai įsitikinti, kad nekaltybė tai yra gražiausias jaunų dienų papuošalas. Nepasiteisinti, jei kiti taip daro, tai ką čia aš vienas doresnis būsiu; bet reikia dorinę priederinę savo asmeniui taip griežtai taikinti, lyg kad nuo mano vieno doros visos tautos laimė ir išganymas prigulėtų. Jei taip giliai ir rimtai supras jaunimas savo priedermę, tai neš palaimą sau ir visai Tėvynei. Taigi jaunuoli! jaunuole! Į jūsų rankas sudėtas ne vien jūsų, bet ir visos Tėvynės likimas.

Toliau, kiekvienam žmogui, o ypač jaunam, reikia idealizmo. Jei jaunas mažai idealų turės, tai jam pasenus ir tie išgaruos. Jauno širdis turi būti pasiruošusi pasišvęsti. Kurioms sieloms netrūksta idealų, toms paprastai netrūksta ir dorybių.

Svarbiausia ir pamatinė taisyklė nekaltybės apsaugojimui— tai vengti progų ir aplinkybių, vedančių į nuodėmę. Žinoma, iš vienos pusės nereikia būti dideliu bailiu ir norėti išvengti visų net — mažų pavojų, iš antros pusės reikia saugotis ir perdaug didelio pasitikėjimo savimi, kad aš jokių dorinių pavojų nebijau. Tokių neišmintingų drąsuolių daug jau nusvilo. Atsitinka net ir taip, kad pamatyti ar užgirsti nepadorūs dalykai iš karto didelio įspūdžio nepadaro ir didelių pagundų nesukelia, bet vėliau negreitai iš atminties išdilsta, prieš vaidentuvės akis dažnai stovi ir didžiausias kovas sieloje sukelia.

Bendra taisyklė doros palaikymui taip pat vengti tinginiavimo. Tinginio mintys nėra nukreiptos į naudingus dalykus, bet užimtos dažniausiai niekniekiais ir tuščiomis svajonėmis. Todel tinginiavimas yra plati dirva ir visokioms neleistinoms mintims ir norams, kurie vėliau neretai įvykdomi ir darbais.

Taip pat greitai pakliūva į doros pavojus ir girti žmonės. Mat alkoholis suerzina nervus ir sukelia kūno geidulius. Kadangi proto šviesa ir orientacija pas girtą aptemsta, tai jis sunkiau gali pagundai atsispirti. Didelis prasižengimų nuošimtis prieš nekaltybę įvyksta įkaušusiame stovyje. Todel ir jauni žmonės turi budriai žiūrėti, kad nepakliūti į alkoholio vergiją, jeigu nori užsilikti doros gyvenime be dėmių.

Toliau labai svarbu nepamesti jaunam žmogui kuklumo ir gėdos jausmo. Kuklumas priduoda net paprastai mergaitei tokio grožio ir trykšta iš veido tokių spindulių, kurių gali pavydėti pasaulio gražuolės. Pametusi kuklumą mergaitė yra doriniai beveik žuvusi. Patogiai progai pasitaikius, galės ji bristi į purvą, nes su kuklumu užgęso ir jautri sąžinė.

Pavojingos yra nekaltybės dorybei nešvaraus turinio knygos, apysakos ir romanai. Ne visos apysakos ir romanai yra blogi. Todel ir negalima visai užginti skaityti apysakas ir romanus. Nors gerai parašyti romanai ir apysakos tobulina mūsų skonį, sužadina mumyse daug gerų jausmų ir gražių vaizdų, ir bendrai mus auklėja, tačiau neišpuola savo dvasia penėti vien tik tokiu švelnučiu maistu. Mums labiau dar reikia ir mokslo žinių. Tat semkime jas iš rimtų knygų. Romanai gali būti mums tik poilsiu. Suraskime sau tikrą mastą, kaip dažnai, kuomet ir kokius romanus galime skaityti.

Prie labai pavojingų jaunimo dorai dalykų priguli ir dabartinieji kinematografai. Viena, prie jų lankymo galima lengvai priprasti, kaip prie rūkymo, lošimo iš pinigų ir gėrimo. Daugelį tokių jie nepergalimai traukia ir virsta kasdieniniu jų penu. O antra, kiek ten dorinio purvo tenka pamatyti ant ekrano! Kiek užteršia jauną vaidentuvę judomieji paveikslai! Todel į labai pavojingą kelią krypsta moksleivis, kurs pamėgo kinematografą.

Moksleiviai, bendraudami su moksleivėmis, privalo išmokti gerbti moteriškąją lytį ir su ja mandagiai ir švelniai apsieiti. Mat kas yra stačiokas, ypač su moterimis, tam trūksta gero išauklėjimo ir inteligentiškumo. Tą ypatingą mandagumą ir švelnumą reikia rodyti ir draugėms — moksleivėms. Kad jų švelnių jausmų neužgauti, reikia jų akyse saugotis šiurkštesnių žodžių, nepadorių juokų ir dviprasmių kalbų. Iš kitos pusės, moksleivės privalo stengtis geru užsilaikymu užsitarnauti vaikinų pagarbą. Jaunai mergaitei pritinka linksmas, malonus, nuoširdus ir švelnus būdas. Gyvumas ir judrumas su saiku taip pat nekenkia; tik reikia saugotis pliuškavimo ir vėjavaikiškumo. Sulig savo amžiu mergaitei išpuola turėti ir rimtumo.

Nors nėra reikalo moksleiviams bėgti nuo doro jaunimo, jei jis ir kitos lyties, tačiaus atsargumo pamesti negalima. Ypač mokiniams reikia saugotis daryti slaptus iš anksto sutartus pasimatymas (rendez—vous). Mat reikia atvirumo, o visi slapstymaisi gadina būdą. Be to, tokiems slaptukams atsiranda ir dorinių pavojų. Taip pat neišpuola dažnai ir ilgai būti dviejuose nuošaliai, jeigu nėra rimto reikalo. Net vakarėliai ir pasilinksminimai neprivalo perilgai tęstis. Bet ypatingai reikia vengti—tai naktinių romansavimų. Tiesa, naktiniai pasivaikščiojimai ir plaukiojimai dviejuose laiveliu labai traukia ir slepia savyje daug poetinio grožio. Bet sidabrinė mėnulio šviesa, lakš-

tutės balsai ir slaptingi nakties šešėliai mūsų prigimtį lyg vilioja praskleisti kuklumo skraistę. Kiek jaunų sielų prarado dorą tokiose aplinkybėse? Pradėjo gal nieko blogo nemanydami, bet pamažu taip toli nuėjo, anksčiau juos būtų šiurpuliai sukratę, jeigu kas jiems būtų visas dabartines pasekmes aiškiai iš anksto atidengęs. Todel nepasitikėkite perdaug savo ir kitų dorai ir kuklumui. Visi esame žmonės. Tas atsargumas reikalingas ne vien jaunesnei moksleivijai, bet ne mažiau ir subrendusiai. Dorai ir inteligentiškai išauklėta mergaitė niekuomet neįsileis į panašius naktinius romansavimus.

Užlaikymui nekaltybės daug padeda ir tvarkingas gyvenimas. Kas užlaiko tvarką: laiku keliasi ir gula, laiku dirba, ilsisi ir valgo, tas sutvarko savo valią ir nemėgsta betvarkės ir savo sieloje. Būtinai reikalinga pasekmingam mokymuisi užtektinai išsimiegoti iš kitos pusės nemiegoti per daug ir nuolat, kad neišsilepinus. Taip pat būtinai reikia eiti kasdieną pasivaikščioti į gryną orą. Tvankus oras bute ir klasėje, nuolatinis sėdėjimas, palinkimas į džiovą, mažakraujistė ir nervų apirimas dažnai daro mūsų organizmą jautresniu ir lytinėms pagundoms. Kasdienis gi pasivaikščiojimas gryname ore visuomet naudingai atsiliepia į sveikatą ir dvasią ir gydo nenormalų lytinį jautrumą. Labai yra naudinga ir kasdieną truputį padirbėti fiziniai, švariame ore padaryti atsakomą gimnastiką arba dalyvauti sporte.

IV.

Pakalbėjus apie įvairias prigimtas priemones nekaltybei apsaugoti, negalima apleisti nepaminėjus dar svarbesnių priemonių, būtent, viršprigimtųjų, kurios Dievo malonę mūsų sielai išprašo arba net tiesiog teikia. Viršprigimtoji Dievo malonė gi yra žmogaus dorai toki tvirta paspirtis ir parama, kad mes ją daugiau turime pasitikėti, negu savo prigimtomis jėgomis. Tas pats silpnas žmogus, kuomet jį Dievas doriniai sustiprina, gali sau pilnai pritaikinti šv. Pauliaus žodžius: „Visa galiu tame, Kurs mane stiprina“. Savo malonės gi Dievas niekam neatsako, jei tik žmogus užtektinai iš savo pusės daro gerų pastangų. Kokios gi pastangos iš mūsų pusės reikalingos, kad Dievas mums jauniems suteiktų malonių gražios ir nesuteptos nekaltybės palaikymui? Atsakymas trumpas: netinginiauk, nereikalingai nebrisk į dorinius pavojus, melskis ir eik prie šv. Sakramentų. Jeigu tu pramatai, kad pakliūsi į pavojingas nekaltybei aplikybes, atlikdamas svarbų ir dorą reikalą, tai paprašius Viešpaties dvasios stiprybės ir užlaikant išmintingą atsargumą, turime tvirtai pasitikėti, kad Jis mūsų neapleis.

Karšta ir ištverminga malda išmeldžia Dievo pagalbą ir sustiprina dvasios jėgas. Melsk tat Aukščiausiojo šių dalykų: „Viešpatie, duok man Tavo valią pažinti, mylėti ir išpildyti! Pažinti, kaip šventa ir prakilni yra nekaltybės dorybė, ir kaip

baisi yra kiekviena prieš ją nuodėmė; pramatyti mūsų doros pavojus ir surasti priemonių skaistybės palaikymui. Mylėti dorą ir trokšti griebtis jos apsaugojimui reikalingų priemonių, nors jos kartais mums atrodytų ir nevisai lengvos ir reikalautų pasiaukavimo. Pagaliau, priemones pavartoti, gerus mūsų norus gyvenime įvykdyti ir skaiščią širdį užlaikyti".

Labai naudinga įgyti pamaldumą prie Nekalčiausios Mergelės Marijos, Aniuolo Sargo, savo globėjo ar globėjos, o taip pat prie tų jaunų šventųjų, kurie nekaltybės dorybe ypatingai atsižymėjo (Kazimieras, Alioizas, Gonzaga, Jonas Berchmanas, Stanislovas Kostka, daugybė nekaltųjų mergelių). Be to bendro pamaldumo išpuola, kartais užėjus sunkiai pagundai ir atsiradus dideliame nuodėmės pavojuje, atsidusti prie Aukščiausiojo nors mintimi ir Jo pagalbos prašyti. Naudinga yra panašiuose kritinguose momentuose gyvai įsivaizdinti, kad Dievas yra su mumis čia pat, mūsų pavojų ir kovą mato, tiesia mums stiprią pagalbos ranką, graso nepasiduoti ir rodo gražų pergalės vainiką. Gyvą įspūdį gali padaryti ir pavojingose minutėse ir mintis apie nežinomą mirties valandą ir laimingą ar liūdną laukiančią amžinatvę.

Jeigu pasitaikytų pagundai pasiduoti ir savo nekaltybei žaizdą padaryti, nereikia perdaug nusiminti ir nuleisti rankų. Reikia tuojau prieš Viešpatį gailėtis, prižadėti Jam didesnę ištikimybę, melsti atleidimo ir vėl drąsiai žingsniuoti pirmyn gyvenimo keliu. Kas nusidėdamas blogai padarė, tas vėliau daugiau gera tedaro ir nekaltybę karščiau pamyli.

Pagaliau, svarbiausias yra dalykas žmogaus gyvenime, tai mylėti Dievą užvis labiausiai. Tai yra sulig Kristaus žodžiais, Didžiausias įsakymas. Kas Dievą tikrai myli, tas pildo ir visus Jo įsakymus, ir tikrai meilei jie nepasidaro sunkūs, nes Viešpaties jungas yra malonus ir našta lengva. Taigi, keno širdyje Dievo meilės ugnelė kūrenasi, to širdis negali būti užterštas nuodėmėmis prieš nekaltybę. Dievo meilė nepakenčia jokios kitos nuodėmingos meilės ir lyg karšta ugnis ją išdegina. Todel, jaunutės sielos, pamylėkite Dievą už visa labiausiai, o visa kita, kas neužginta, mylėkite del Dievo. Aukokite Viešpačiui skaisčią sielą ir širdį. Kai Dievas tvirtai gyvens jūsų dvasioje, tai jūsų nepritrauks užgintieji pasigėrėjimai ir nepadorios linksmybės.

Čia prie progos bus naudinga tarti kelis suraminimo žodžius ir toms nelaimingoms sieloms, kurios yra nuolat varginamos įkyrių pagundų. Jei jūs patys iš savo kaltės toms pagundoms neduodate progos, bet jos paeina iš liguistai geidulingos prigimties, nelaimingo paveldėjimo nuo bočių ar iš tam tikro nervų suerzinimo, — tai nenusiminkite. Mylėkite karštai Dievą ir norėkite būti geri Jo vaikai. Darykite iš savo pusės, ką jūs galite, karštai melskitės ir dažniau eikite prie sakramentų, o daugiau visa Viešpaties valiai paveskite. Karšta Dievo

meilė, jūsų pastangos ir geri norai bus galingesni už visas tamsos galybes. O jeigu, nežiūrint gerų jūsų norų, iš didelės silpnybės atsitiks nupuolimų, tai būkite įsitikrinę, kad Dievas žino jūsų silpnybę geriau negu jūs patys, ir todel Jis bus jums gailestingesnis teisme. Mat jūs mažiau nusidedate, negu kaip kartais jums rodosi. Tik savo nelaimę prieš Viešpatį širdyje tuojau apgailėkite, kiek ji iš jūsų tikros kaltės atsitiko, ir drąsiai eikite pirmyn. Dievo meilė įstengs išdildyti tas jūsų sielos dėmes. Dievas negali gyventi tik puikioje ir blogos valios širdyje, bet jis gali tvirtai viešpatauti liguistai traukiamoje į nuodėmę sieloje, jei tik jai netrūksta nusižeminimo ir geros valios.

. . . . . .

Priimki tat, jaunas moksleivi ir moksleive, šį straipsnį kaip geriausiojo draugo patarimus! Aš myliu jūsų sielas, ir krikščioniškoji meilė man šį rašinėlį įkvėpė. Karščiausias mano noras yra, kad jūsų sielos būtų gražiasai paveikslas To, Kurs jus sutvėrė. Kito nieko aš netrokštu!

Žydėk, skaistus ir nekaltas, jaunime!
Žydėki sau, Tėvynei ir Kristui!

Z.

Ar religija tik privatinis dalykas?

Dažnai tenka girdėti krikščionybės priešininkus skelbiant, kad religija esanti tik atskiro žmogaus privatinis dalykas, kad valstybė nieko bendro su religija neprivalanti turėti, kad pačiai religijai būsią geriau, jei jos nebus paisoma visuomenės ir valstybės gyvenime. Tų skelbėjų užsipuolama ant katalikiško nusistatymo žmonių, kam šitie neišmeta religijos reikalų iš visuomeninių bei valtybinių rūpesčių ir kam stengiasi palaikyti ir didinti religinės dorinės kultūros pažangą visuomenėje bei valstybėje.

Ką gi manyti apie šitokias tų skelbėjų pažiūras ir užsipuolimus?

1. Pirmučiausia, reikia pastebėti, kad tie krikščionybės priešininkai patys sau prieštarauja, kuomet iš vienos pusės jie skelbia, kad religija neprivalanti rūpėti visuomenei ir valstybei, kad tai tik atskiro žmogaus privatinis dalykas, o iš kitos pusės per savo spaudą ir per savo organizacijas jie veda kovą prieš katalikų religiją, jos reikalus, jos įtaką, taigi savo *visuomeniniame* veikime jie tokiu, žinoma, savotišku būdu rūpinasi katalikų religija, būtent jie stengiasi ją griauti kitų žmonių sielose.

Keistai labai, iš tikro, atrodo jų protavimas: kai susipratęs katalikas dirba, tarp kitko, religinei kultūrai visuomenėje stiprinti, tai krikščionybės priešininkai ant jo užsipuola, kam, girdi, jis

sąžinės dalykus kelia viešumon; o kai jie stengiasi išplėšti iš žmonių sielų tikybą visuomeninėmis priemonėmis (per spaudą ir organizacijas), tai jie tame nemato jokio prasižengimo privatinumo obalsiui.

2. Nuostabu, kad jie, skelbdami religijos privatinumą, kartu rūpinasi religijos atžvilgiu savo nusistatymą kitiems užmesti. Jeigu jie turi savotiškas religines pažiūras, tai, skelbiant religijos privatinumą, jiem nereiktų visai su jomis viešumon eiti ir kitiems į akis su jomis lįsti.

3. Gali būti, kad jie yra susidarę sau tokią religiją, kuri visuomenei nėra naudinga ir kuriai nereikia išoriniu ir draugijiniu būdu reikštis; tai tada tegu sau sveiki prie savo tos rūšies sugalvotos religijos ir taiko religijos privatinumo obalsį, bet tegu pagal savo kurpalį nesprendžia apie svetimos jiems, pavyzdžiui, katalikų religijos santykį prie visuomenės bei valstybės gyvenimo.

Rodos, nesunku suprasti, kad išspręsti koks privalo būti katalikų religijos santykis prie visuomenės ir valstybės, dalykas čia yra ne katalikybės priešininkų, bet pačių katalikų, pačios katalikų bažnyčios, kuri per savo teisėtus atstovus nekartą yra tarus šitame dalyke ir iškilmingai savo aiškų žodį; antai, ypač Leonas XIII savo enciklikose dažnai nurodinėdavo, kaip svarbu ir reikalinga, kad religijos dvasia persiimtų visuomenės ir valstybės gyvenimas, kaip reikalinga visuomenės ir valstybės reikalų atžvilgiu rūpintis religinės bei dorinės kultūros pažanga.

Sunku suprasti, kaip katalikybės priešininkams pareina ir į galvą pirštis katalikams į savotiškus religijos santykių prie visuomenės bei valstybės gyvenimo tvarkytojus!

4. Kartais pasirodo, kad katalikybės priešininkai visai jokios religijos nepripažįsta. Tuomet suprantama, kad jiems išrodo, jog religija neturi ir visuomeninės ir privatinės vertės. Bet iš to, kad jiems taip išrodo, visai neišeina, kad ir kiti tokios pažiūros turėtų laikytis.

Kartais katalikybės priešininkai bando nurodinėti, kad katalikų religija esanti klaidinga, tai yra, priešinga tiesos ir doros reikalavimams, kad delto jie esą ir skelbią katalikams apie religijos privatinumą. Bet čia sumaišoma du atskiru klausimu, būtent, apie katalikybės tiesą ir apie katalikų religijos santykius prie visuomenės bei valstybės.

Jeigu jie katalikams nori skelbti apie katalikybės neatatinkamumą tiesai, tai reiktų jiems pabandyti tai įrodyti.

Susipratę katalikai gerai žino, kad čia jiems įrodyti negali pavykti, bet svarbu, kad katalikybės priešininkai rimčiau susirūpintų pasaulėžiūros srityje proto reikalavimais ir tada galima bus tikėtis, kad gerą valią nusistatę ir reikiamai pasidarbavę jie pamatys pagalios savo prietaringos pozicijos klaidingumą ir panorės jos nelemto jungo nusikratę grįžti prie katalikybės.

Jeigu statoma klausimas apie katalikų religijos santykius prie visuomenės bei valstybės, tai pats paprastas teisingumas rei-

kalauja, kad čia būtų atsižiūrima į katalikybės prigimtį ir jos reikalavimus, o ne į bedievybės, laisvamanybės ar kitokios kokios katalikybei priešingos pozicijos žmonių užsimojimus.

* * *

To, kas pasakyta, griežtai imant, pakanka atsakymui į minėtą katalikybės priešininkų priekaištą.

Katalikai kartais pergreiti yra aiškintis kaip ir teisinimosi formoje del savo pažiūrų ir tokiu būdu duoda progos savo idėjiniems priešininkams bent laikinai manyti, kad jie iš tikro ką tai rimtai savo priekaištuose yra paskelbę. Tuo tarpu susitikus su kokiu nors priekaištu tikslingiau yra kritiškai pasvarstyti paties priekaišto vertę ir vertę tos pasaulėžiūros, kurios besilaikantieji tokį priekaištą daro. Tokiu būdu dažnai greit paaiškės iš vienos pusės, kad pats priekaištas ant prieštaravimų ir sofizmų paremtas, kaip turėjau čia progos iškelti religijos privatinumo klausime; iš kitos gi pusės kritiškai žiūrint, koks yra santykis tarp katalikybės priešininkų pasaulėžiūros pagrindinių nusistatymų ir kritiško proto reikalavimų, greitai paaiškės, kad jų toj pasaulėžiūroj objektingai tiesai visai nėra paprastai vietos, kad ten visa paremta spėliojimais ir abejojimais.

Šitie dalykai yra reikalingi pasvarstyti ir delto, kad reikia gi surasti bendra su priešininkais kalba ir bent kiek bendrų abiejų pusių neginčytinų pažiūrų, nes kitaip jokia diskusija apie specialius klausimus rimtai vesti negalima.

Tiktai kuomet ne paniekai ir ne pajuokimui koks klausimas keliama, bet jo tikram išsiaiškinimui, verta yra pozitingai patį dalyką gvildenti. Šituo atžvilgiu aš bent kiek pasvarstysiu toliau klausimą: ar katalikams religija tik privatinis dalykas?

* * *

1. Katalikų religija Kristaus įsteigta, kaipo vieša, visus turinti rūpintis apimti organizacija, Bažnyčia vadinama. Kristus pastatė Bažnyčioje valdžią, kurios nustatytose ribose tikintieji privalo klausyti. Katalikų Bažnyčios nustatyta išorinis viešas Dievo garbinimas. Taigi, iš čia aišku, kad katalikų religija turi ir privalo turėti draugijinį, visuomeninį charakterį. Negali vadintis kataliku, kur religijos dalykuose nenorėtų su kitais turėti jokių santykių, kurs laikytųsi pažiūros, kad religija tik privatinis dalykas. Norėti tad, kad katalikai religiją laikytų tik privatiniu dalyku, tai reiškia norėti, kad katalikai išsižadėtų savo religijos.

2. Katalikų Bažnyčia skelbia, kad Dievo ir artimo meilės reikalavimai privalomi žmogui visuose dalykuose, taigi ir visuomeniniuose bei politiniuose darbuose ir rūpesčiuose. To skelbimo klausyti reikalauja susipratusio kataliko sąžinė.

3. Šeimyna, tas pagrindinis visuomeninio gyvenimo narvelis, katalikybės mokslu privalo būti tvarkoma religijos tiesomis bei nurodymais, būtent moterystės sakramento ir ketvirtojo Dievo įsakymo dvasioje.

4. Žmonės privalo reikšti Dievui garbę ir dėkingumą ne tik už atskiram asmeniui duotas individines dovanas, bet ir už

visuomenines gėrybes, ne tik atskirai, bet ir organizuotai; mat Dievas yra Kūrėjas ir Geradėjas ne tik atskiro žmogaus, bet ir visuomenės.

5. Visuomenėje ir valstybėje negali būti tvarkos ir gerovės, jeigu bus nesirūpinama dorine visuomenės kultūra ir jos pažanga. Gi rimtai kalbėti apie visuomenės dorinimą be religijos negalima. Taigi, ir iš čia aišku religijos visuomeninė žymė.

6. Katalikai, turėdami teisės ir prievolės dalyvauti visuomenės ir valstybės gyvenimo tvarkyme, privalo darbą stengtis atlikti kuogeriausiai savo tikybos idėjų šviesoje ir dvasioje. Tą darbą tikslingiau bus galima atlikti katalikams, kuomet jie jį varys bendromis jėgomis.

7. Gyvenimo faktai rodo, kad daugelyje valstybių neretai priešininkų stengiamasi katalikų sąžinė varžyti, katalikų teisės siaurinti. Norėti tad ir stengtis, kad katalikai nestotų bendrai ir organizuotai, atsižiūrint į aplinkybes, ginti savo religijos reikalus visuomenės ir politikos gyvenime, tai reiškia norėti ir stengtis, kad jie nepaisytų to, ko reikalauja susipratusio kataliko sąžinė.

8. Kataliką jo religija nuolat skatina prie to, kad dorinės pažangos dvasia kas kart labiau perimtų visą jo sielą, visus santykius, visus darbus, nes visu asmeniu privaloma, einant katalikybės mokslu, kas kart tobuliau visame kame Dievui garbę reikšti. Religija neleidžia tenkintis esama realybe, bet ragina būtinai eiti prie to, kas privalo būti per tai kas gali būti. Kas netiki čia į Dievo nurodomą reikalą, tasai nestengs rasti protingo pagrindo griežtai pažangos prievolei vykinti, kaip savo gyvai asmeniniame taip ir visuomeniniame gyvenime.

Krikščionybės mokslas apie tai, kad kiekvienas žmogus tai Dievo vaikas, skirtas būti Kristaus broliu arba seseria, kad už visus žmones Kristus kentėjo ir mirė ant kryžiaus, kad kiekvieną tokiu būdu įkainavo begaline kaina, duoda mums aiškiai suprasti, kokie privalo būti mūsų santykiai prie vargšų, prie šiokiu ar kitokiu atžvilgiu nelaimingųjų. Yra aiškių Kristaus grasinimų didžiausiomis bausmėmis už nesirūpinimą neturtingaisiais, silpnesniaisiais. Tai liečia, žinoma, ir mūsų visuomeninius ir valstybinius santykius.

Krikščionybė išaukština darbą, kiekvienai viršesnybei nurodo prievolę tarnauti visuomenės labui, silpnesniųjų, žemesniųjų tikriems reikalams.

Turint tai visa atmintyje, norėti ir stengtis, kad katalikai nepaisytų religijos reikalavimų visuomenės ir valstybės gyvenime, tai reiškia rūpintis, kad katalikai nesistengtų būti taip naudingais valstybei ir visuomenei, kaip jie gali ir privalo, laikydamiesi kilnių minėtų katalikybės reikalavimų, nurodymų ir idėjų.

9. Kartais gerai nesuspažinusių su Bažnyčios mokslu sakoma, kad, girdi, Bažnyčia, skelbdama savęs išsižadėjimo prievolę, neprisirišimą prie laikinių gėrybių, mažinanti tokiu būdu susiinteresavimą visuomenės bei valstybės gerove.

Čia reikia tik Bažnyčios mokslą ir jo visuomenei reikšmę suprasti, kad kaip tik tais ir panašiais skelbimais Bažnyčia labai daug duoda naudos visuomenei ir valstybei.

Savęs išsižadėti — tai reiškia neklausyti to, kas yra mūsų asmenyje žema, nedora, Savąjį „aš“ mes privalome sujungti su tuo, kas kilniausia, ir iš to kilniausio punkto žiūrėti į savo ir į kitų reikalus. Iš Dievo valios punkto, o ne iš savo žemųjų užgaidų punkto reikia naudotis savo turtais ir šiokia ar tokia galia ir viršesnybe. Tik pasiliuosavęs iš savo turtų ir žemųjų įgeidžių verguvės žmogus galės tinkamai suprasti reikalą kovot už visos žmonijos dvasios laisvę, kovoti prieš visokį išnaudojimą prieš visokios rūšies ekonominę, prietarų ir kitokią verguvę.

Savęs išsižadėti, save apgalėti, tai reiškia nesitenkinti tuo, kas esi, bet stengtis eiti prie kas kart kilnesnio savo sielos stovio. Juo žmogus bus kilnesnis, doresnis, juo bus vertesnis pasišventimas, visuomenės labui atsidavimas. Maža juk naudos iš netikusio žmogaus atsidavimo. Pagalios žmogus tikrai save atsiduoti pajėgs tik tuomet, kada įstengs save pergalėti, savo žemojo „aš“ išsižadėti.

Kas tad kokiu nors būdu silpnina visuomenėje krikščionių religijos įtaką, tuo pačiu daro neapsakomą skriaudą žmonėms ir šio gyvenimo gerovės atžvilgiu. Ypatingai toji skriauda turi skaudžiai atsiliepti varguoliams. Niekinant krikščionybę, tuo būdu niekinama santykio per Kristų ir su Kristum kilnumu paremta vargšo žmogaus asmens vertybė, griaunama taip galingai krikščionybės pabrėžiama šiokiu ar kitokiu atžvilgiu stipresniesiems prievolė iš vargo traukti su visu pasišventimu silpnesnįjį savo artimą.

* * *

Svarstant klausimą, ar religija tik privatinis dalykas, reikia atsiminti apie kai kurių mokytojų ir ne mokytojų nusistatymą laikyti ateitininkų organizaciją smerktina tik delto, kad ji priduoda taip daug svarbos religijai; jie norėtų, kad mokyklose įsigalėtų vadinamos „bešališkos“ moksleivių kuopelės, kurioms religija nerūpėtų.

Į tai reikia štai ką, trumpai kalbant, pasakyti. Kuomet mūsų mokyklose, einant valstybės įstatymais, tikybos mokymas laikoma pagrindiniu privalomu dalyku, tai negalima pateisinti mokytojų ir nemokytojų pastangas kliudyti moksleiviams laikytis gyvenime savo tikybos reikalavimų ir juos stengtis kas kart geriau pažinti. Mokykla turi išauklėjimo uždavinius ir privalo raginti moksleivius prie saviauklos; gi katalikų jaunimo auklėjimo ir saviauklos pagrindan privaloma dėti tik katalikų doros ir tikybos tiesas bei reikalavimus. Ateitininkų organizacija aukštai vertidama katalikų tikybos ir doros reikalus, kaip tik labai patarnauja tam svarbiam mokyklos tikslui. Reikia tad čia smerkti ne ateitininkų organizaciją, bet tokius ponus ir ponias, kurie vaduodamiesi savo prieštikybine politika, norėtų savo tariamą „bešališką“ pakraipą užmesti ir katalikams moksleiviams ir mo-

kykloms. Tokie ponai ir ponios tokiu būdu parodo turį daug akyplėšiškos drąsos ne tik savo pastangose „subešalinti“ katalikus moksleivius, bet ir imdamiesi mokytojo ir auklėtojo darbo žymioje daugumoje katalikų lankomosiose mokyklose *).

P. Pečkaitis.

Ateitininkų kursai 1924 m. gruodžio mėn. 29-31 d.

Šie metai, tai bendro organizacijos darbo metai. Kiek jais buvo padaryta visokių susivažiavimų, konferencijų, kongresų! Kiek surengta įvairių kursų... Juos rengė ir katalikai ūkininkai ir katalikai darbininkai. Juos rengė ir katalikų jaunuomenė ir užbaigė katalikiškoji moksleivija — ateitininkai šiais 29—31 d. gruodžio įvykusiais Kaune kursais.

Kursai prasidėjo 29 d. gr. $10^1/_2$ val. ryto. At-kų moksleiviu organizacijos pirm-kas Pr. Dielininkaitis, trumpoje prakalboje nušvietęs kursų uždavinius pakvietė į prezidijumą Al. Stalioraitytę, St. Lušį ir P. Pečkaitį, kurie pasiskirstė pareigomis: pirm-ku St. Lušys, vice-pirmininku P. Pečkaitis ir ir sekretoriu Al. Stalioraitytė.

Kursų programa buvo patiekta gana plati ir įvairi. Svarbiausią vietą užėmė paskaitos liečiančios at-kų principus. Šiaip įvairūs reikalai buvo tiktai iškelti, bet galutinis jų išrišimas atidėta 1925 m. įvyksiančiam 15 m. sukatuvėms paminėti at-kų kongresui. Visus kursų darbus plačiai aprašyti būtų perdaug ilgas darbas, todel pasistengsiu duot tiktai trumpą tų darbų santrauką, kaip galint juos tiksliau nušviesdamas.

Pirmiausiai sekė gerb. prof. Būčio paskaita: „Idejinis riceriškumas“. Gerb. prof. vaizdingai nupiešdamas Lietuvos įsikūrimo pradžią, priminė, kad kiekviena gentkartė turi įnešti šį-tą į pasaulį. Ir ta gentkartė savo yra atlikus. Jos uždavinys buvo žadinti tautybę ir ji čia įdėjo visas savo jėgas. Ji atstatė Lietuvos nepriklausomybę, bet ant labai silpnų pamatų — medinių kaladžių. Besirūpinant tautybe buvo užmirštos kitos gyvenimo sritys, kurios žengė net atgal, kaip, pav., dora. Mūsų gentkartės uždavinys yra, sustiprinti tuos nepriklausomybės pamatus. O kad juos sustiprinti, reikia žinoti kame yra silpniausi, labiausiai reikalingi stiprinimo. Svarbiausias mūsų tėvynės priešas yra tingėjimas, iš kurio toliau seka nesąžiningumas, o iš nesąžiningumo eina visos kitos ne-

*) Plačiau apie daromus ateitininkams priekaištus del religijos vertės akcentavimo galima rasti „Ateities“ Nr. 5-6, 1923 met. straipsnyje: „Visuomenės padėtis ir mūsų pagrindiniai idealai“.

sąžiningumo formos, kaip tai: vogimas, ėmimas kyšių, lupimas begalinio pelno už prekes ir t. t. Ir dabar sunku rasti tikrai sąžiningą žmogų. Nesąžiningas ūkininkas vagia iš girios medžius. Nesąžiningas vežėjas brangiau kainuoja kaip New-Yorke ir Bostone. Nesąžiningas pirklys lupa dešimteriopą pelną, ir net be reikalo pas mūs prekės būva, kaip Anglijoj arba Amerikoj. Nesąžiningas valdininkas reikalauja kas kart vis didesnio atlyginimo, o nesirūpina sąžiningai darbo atlikti.

Kita biauri vergija yra tarnavimas alkoholiui, kuris suėda begales turto ir geriausias žmogaus jėgas. Lietuva Valančiaus laikais buvo blaiviausia šalis pasaulyje. Prieš kariniais laikais jau antroji, o dabar girtuokliavimu yra pralenkusi jau daugelį pasaulio tautų.

Ligi 1866 metų Lietuvoje nebuvo nė vieno susirgimo sifiliu. O dabar... Retai rasis net tokių kaimų, kur ta liga nebūtų užsikrėtusių.

Šitie keturi dalykai, it vėžiai, graužia Lietuvos kūną. Štai šitos gentkartės uždavinys yra — padaryti, kad Lietuva būtų darbšti, sąžininga, blaivi ir dora tiek lytiniuose tiek kituose klausimuose.

Pirmas at-kų trūkumas yra tas, kad at-kai yra įklimpę į bendras tautos ydas. At-kai gyvenime labai skiriasi nuo at-kų obalsių įrašytų jų vėliavose. Ir at-kų pirmas uždavinys yra praplėsti ta šlykšti slėgianti skraistė.

Tam reikalinga jėgų ir reikia būt didelės vertės žmonėmis, kad galima būtų pasekmingai kovoti su didžiausiomis tautos ydomis. Mūsų uždavinys tų jėgų susirasti, nes turime laisvą valią ir nuo mūsų priklauso ryžtis kovoti arba maudytis drauge su kitais gyvenimo purve. „Negali gyvatė pasidaryti lakštingala, negali lakštingala pasidaryti gyvate. Žmogus gi gali būti vilkas arba darbštus arklys“. Valančių padarė ne įgimtas jo gabumas, bet darbas ir tokiu kiekvienas gal pasidaryti, jeigu tik supras savo vertybę. Darbo žmonės iškelia tautas. Tik per darbą ir mes pastatysime mūsų tėvynę kultūringųjų tautų tarpe.

Šitokius uždavinius atlieka ne „Molio Motiejai“, bet energijos žmonės. Energingas K. Kolumbas atrado Ameriką pasinaudodamas Petro Aljekiečio knyga... Ta knyga buvo žinoma daugeliui, bet ryžosi tik vienas Kolumbas ir jis liko laimėtojas. Energingas, tvirtavalis Regulas išgelbėjo Romą. Gedeonas su 300 energingų, suprantančių savo vertybę vyrų, nugalėjo pilistinus.

Vienok daugelis žmonių, iškilę per darbą į viršūnes, mano, kad tiktai jiems ir priguli toji pirmenybė ir dažnai, jeigu jiems tenka pasitraukti iš pirmųjų eilių, visai perstoja dirbę ir imasi griovimo darbo. Jie dirbo tiktai siauros ambicijos vedami! Atkai turi to vengti, jeigu nori būti savęs vertais žmonėmis, tikrai suprantančiais savo idėjų kilnumą. Paskaita baigiama. Gausus

rankų plojimas ir vidujinio džiaugsmo, pasiryžimo pripildytos širdys, palydėjo paskutinius gerb. Rektoriaus žodžius.

Po paskaitai gauna žodį Pr. Dielininkaitis. Sveikina žodžiu nuo prof. J. Ereto ir raštu nuo stud. Griniaus. „Ateities" Redakcijos vardu sveikina stud. Mičiulis.

Baigus sveikinimus sekė Dr. Sakalausko paskaita: „Ateitininkų gyvenimas ir tradicijos". Vienas austrų politikas yra pasakęs: „Politikos pasisekimas pareina nuo jos idėjų gyvumo". Jo žodžius patvirtina gyvenimas. Pati austrų imperija, atsiradus gyvesnėms idėjoms, (tautų apsisprendimas) žuvo.

Mūsų idėjos yra gyvos, tik jų taikinimas gyvenime labai sunkus. Šių dienų at-kų organizacijos darbas yra, jos gryninimas ir plėtimas. At-kams visos gyvenimo sritys turi būt svarbios, bet svarbiausia pačios organizacijos tvarka. Svarbu at-kų organizacijos gerumas, ne skaitlingumas. Svarbu asmeninis susidraugavimas, kad at-kai jaustųsi vienos šeimos nariais ir į savo organizaciją žiūrėtų kaip į tikrą auklėtoją ir mokytoją. Naujai stojantiems nariams reikalingas iškilmingas priėmimas ir iš stojančio nario iškilmingas pasižadėjimas laikytis įstatų. Reikalinga stiprint nariuose moralė atsakomybė, sudaryt artimesnius ryšius su senaisiais draugais. Kad sutelkus į vienybę, reikalinga užvest tam tikras narių knygas, įsigyt kuopos albumas ir t.t. Stojantiems kuopon reikalinga būtų užpildyti tam tikras blankas. O išsidirbę gražias tradicijas, daugiau turėsime progos susiartint, viens kitą arčiau pažinsime ir tikrai jausimės vienos šeimos nariais. Tuom paskaita baigta. (Plojimas rankomis). Atidengiamos diskusijos. Prie tradicijų sudarymo kalba Pr. Dielininkaitis, Berulis, Adomaitis, Tamulevičius ir kiti. Buvo siūlyta užvest „amžinąsias knygas", išsirinkt kuopoms globėjus, kurie tas knygas vestų. Kaip kurie siūlė neįvest jokių tradicijų, bet nesant laiko, to klausimo galutinas išsprendimas nukeltas į 1925 m. įvyksiantį kongresą.

Pr. Dielininkaitis pranešė, kad tautos teatras sutinka specialiai at-kams pastatyt misteriją: „Visi žmonės". Bilietai galima bus papigint. Nutarta į teatrą atsilankyt. Padaryta pertrauka pietums.

1924 m. XII 29 d. 4 val. po piet.

Prof. Pr. Dovydaičio paskaita: „Evoliucijos teorija ir mūsų pasaulėžiūra". Evoliucijos—raidos mintis yra gimus taip senai kaip sena yra žmonija. Jau Anaksimandras sakė, kad visos gyvybės yra išėjusios iš žemės dumblo. Žmogus ne tokiame pavidale iš karto atsiradęs. Jis buvęs nešiotas kito gyvulio kūne. Empidoklas gi sakė: „Skirtumas tarp gyvulio ir žmogaus yra tik laipsniškas, ne esminis", o Lukrecijus savo knygoje: „De rerum natura" sako, kad organizmai pradžioje buvo netikę. Ir šv. Rašte lengvai išskaitoma evoliucijos mintis, nes pasakyta, kad Dievas pirmiausiai sutvėrė žuvis, vėliau

ant žemės gyvulius ir ore paukščius, o ant pat galo žmogų. Evoliucijos teorija teistinės — idealistinės ir ateistinės — materialistinės pasaulėžiūrų kovos arena virto 19 šimt., ypatingai pasirodžius Darvinui. Teistinės pasaulėžiūros šalininkai matė čia pasaulio tvėrybą, ateistai paprastą atsitiktinumą.

Krikščionių mokslas ir filosofija paėmę iš senojo visa kas ten buvo gero, pasaulio leidėju pripažįsta Dievą. O kaip Dievas leido pasaulį, ar kaip sako Šv. Augustinas, kad Dievas leidęs pasaulio sėklas, iš kurių jis vystėsi ar kaip kitaip, jam vis vien.

Krikščioniui svarbu tik tas, kad gamtoje yra tam tikri geležiniai dėsniai, kurių pasaulis be pasipriešinimo klauso ir kad yra tų dėsnių leidėjas.

Darvinas netvėrė nei evoliucijos, nei descendencijos, bet tiktai aiškino descendenciją materialistiškai, nors pats Darvinas savo pasaulėžiūra yra labai nepastovus. Kaip, pav., vieną kartą jis sako, daug kilniau yra pripažinti Dievas leidėju tam tikrų pirmapradžių sėklų, iš kurių paskiau išsivystęs pasaulis. Atranka, sulig juo, gamtoje randasi netyčiomis. 19 šimt. evoliucijos teorija buvo ne gamtos mokslu, bet gamtos filosofija. Materialistai būtinai užsidegė būt visokių gorilų ir šimpanzių ainiais, o toks Klatšas net suklasifikavo iš kokių beždžionių rūšių, kurie žmonės yra kilę nors tuom tarpu mokslas žengdamas sparčiai pirmyn ir atdengdamas kas kart vis naujas gamtos paslaptis nesiskubino tų išvadžiojimų pripažint. Evoliucija, kad ir ėjo pasaulyje, tai ne taip paprastai, kaip kad ligi šiol buvo manoma, o šių dienų mokslo žvaigždė—Jochansenas abejoja ar šių dienų genetika gali padėti evoliucijai pagrindus.

Ir šių dienų mokslui evoliucijos klausimas dar yra atviras. Tiktai keli karštuoliai materialistai skelbia jį triumfuojančiu, manydami, kad evoliucijos mokslas pakirsiąs tikybai pamatus, o tuo tarpu kaip tik evoliucija tikėjimui pakenkti negali ir tikintieji gali drąsiai žengti mokslo pramintu taku. Tikras mokslas nesipriešina religijai.

Tiek trumpai iš šios ilgos (2 val. tęsėsi) paskaitos, kuri man labai sunku buvo atvaizduoti ir todel bijau, ar tik nebūsiu kur suklydęs. Baigus paskaitą padaryta 10 m. pertrauka, o po pertraukos stud. Pakarklis darė pranešimą apie abstinenciją ir gerb. prof. Pr. Dovydaitis atsakinėjo į paklausimus.

Paskaita: „Ateitininkai ir kitos srovės“ stud. Kazys Šapalas. Aušrininkai savo gyvenimo pradžioje buvo grynai tautinė organizacija, kurioje sutilpo įvairių pasaulėžiūrų jaunuolių. Tiktai vėliau jai pradėjus krypti kairėn, atsiskyrė nuo jų tikinčioji moksleivija ir įkurė at-kų organizaciją.

At-kai su aušrininkais tautybės klausimais ėjo išvien, o skyrėsi tiktai pažiūromis į religiją. Be šių dviejų vėliau atsirado dar trečia organziacija — visuomeninkai (socialdemokratai), kurie leido Vilniuje savo organą „Visuomenininkas“.

1917 m. visuomenininkai Rusijoje virto grynai komunistine organizacija (bolševikais), nutarę socializmą vykinti gyvenime. Aušrininkai prisigėrę Rusijoje revoliucinės dvasios, ir sugrįžę Lietuvon, liko revoliucionieriais—internacionalistais. Iš prieškarinių aušrininkų beliko tiktai vienas vardas, o principai liko visai kiti. Tiktai vieni at-kai pasiliko ištikimais savo principams, pakreipę tiktai šiek tiek savo veikimo kryptį, sulig gyvenimo reikalavimais.

Sugrįžusios iš Rusijos moksleivių kuopelės davė tokią pat kryptį visoms Lietuvoje esančioms kuopelėms. Lietuvoje socialistinė moksleivija galutinai susiskaldė ir pasidalino į šias žymesnias grupes:

1. Komunistai. Jų veikimas — Rusijos komunistų veikimas. Jų idealas — socializmas su jo materialistiniu istorijos supratimu.

2. Žiežirbininkai. Tai artimiausieji komunistų draugai. Jie laikosi tiktai kitokios taktikos. Sulig jais dar neatėjo laikas įgyvendinimui socializmo. Jų tikslas skelbti klasių kova, keliant kapitalistinio visuomenės sutvarkymo ydas ir ūgdyti darbininkuose revoliucinę dvasią (Marksistai).

3. Aušrininkai. Svarbiausi jų principai individualizmas ir internacionalizmas. Sulig jais laisvas asmens vystymasis bus tik tuomet, kuomet bus įgyvendintas socializmas. Tautybę jie neneigia, bet dabartinio tautybės supratimo nepripažįsta ir vieton jos stato internacionalizmą. Dabartinė tautybė jiems tik reakcionierių priedanga. Tikybą palieka jie asmens laisvei, bet prieš katalikų tikybą kovoja.

4. Varpininkai. Tai tautiškiausia visų socialistinių moksleivių organizacijų. Socializmą jie mano vykinti per tautą. Varpininkai grynas valstiečių liaudininkų padaras.

Visos šitos organizacijos turi tiek bendro, kad jos yra socialistiniai nusistačiusios ir skelbia kovą katalikybei. Buvo manoma įkurti socialistinė moksleivių sąjungą, bet nieko iš to neišėjo ir visos pastangos liko be pasekmių.

Be šių organizacijų randasi dar ir įvairių kitokių, kurios vadinasi įvairiais vardais, dažnai dangstydamosios bešališkumo skraistė, bet tiek maža turinčios reikšmės, kad atskirai apie jas kalbėt net neverta.

Kovoj su savo idėjos priešais at-kais, visos šios socialistinės moksleivijos srovės nesigaili gražių komplimentų, kaip tai kad at-kai esą netoleratingi, negerbę svetimų įsitikinimų, o dažnai vienam savo puslapy leidžiamų savo organų („Aušrinė“, „Žiežirba“) at-kus išvadinę susnūdėliais, kitoj pusėj šaukia, kad siaučianti juodoji reakcija ir t. p.

At-kams tenka su visomis tomis organizacijomis vest nuolatinė kova del savo įsitikinimų. Ir at-kai toje kovoje pasirodo daug tolerantingesni ir daug daugiau gerbę svetimus įsitikini-

mus, negu socialistinė moksleivija. Nors, žinoma, jie norėtų matyti atvirkščiai.

Baigus paskaitą buvo duota keletas paklausimų apie tautininkus, kultūros būrelius ir t.t., į kuriuos prelegentui atsakius, šios dienos programa buvo baigta.

1924 m. — XII — 30 d. 9. v. ryto.

Paskaita „Ateitininkai ir visuomenė“ Ž. Ū. M. Krupavičius.

Visuomenė be vado yra žalia medžiaga, tešla, kuri priklauso nuo to, koks minkytojas ją suminkys. Ligi „Aušros“ laikų lietuvių tauta neturėjo tinkamo vado ir del to į lietuvio sielą ir rašė visi, kas kam patiko—ir lenkai ir rusai ir kiti. Tiktai „Aušros“ laikais atsiradus tinkamų vadų, ta įtaka ėmė mažėti. Tas pat buvo ir su kitomis mažomis tautomis, pav., Balkanų tautomis. Ir jos pasiliuosavo iš svetimųjų jungo tik tada, kada susilaukė tinkamų vadų.

Visuomenės vadu gali būti ne kiekvienas žmogus. Neužtenka tam vien gerų norų, bet rikalinga įdėti begales darbo. Kaip kiekvienas specialistas, jei jis bus diletantas, turės pasitraukti ir užleisti vietą geriau prisiruošusiems specialistmas, taip ir visuomenininkas, blogai prisiruošęs visuomenės darbui, turės pasitraukt ir užleist vietą kitiems.

19-šimt. atsirado rimta srovė, kuri sako, kad žmogus iš aukščiau jokių pašaukimų neturi ir net toks sunkus pašaukimas, kaip kunigystė, įgyjama tik išsiauklėjimu. Taip pat nėra ir pašauktų visuomenininkų. Bet kiekvienas, kuris tiktai turi noro pasišvęsti visuomenei, įdėjęs darbo, gali juo tapti. Tos nuomonės laikosi ir dauguma šių dienų psichologų. Tos nuomonės turėtume laikytis ir mes.

Kiekvienas visuomenės vadas imasi ant savęs didelę atsakomybę ir juo ta atsakomybė didesnė, juo didesnei visuomenės daliai vadovauja. Nepasisekimas pavienio žmogaus paliečia tiktai tą žmogų arba keletą jo artimųjų. Nepasisekimas visuomenininko skaudžiai apvilia visą visuomenę, kuri juo pasitikėjo. Del to vadas turi būti giliai sąmoningas ir eit prie tikslo smulkiai išdirbtu planu.

Visuomenės darbas yra nedėkingas. Ir labai reti atsitikimai, kad visuomenininkas būtų gerbiamas savo tautos, ligi savo mirčiai. O nors šiais laikais jų ant kryžių nekaltinama, bet užtai visuomenininkui dažnai tenka kabot ant moralinio kryžiaus. Čia reikalinga išsižadėjmas ir turėti kietą valią, nes reikia žinoti, kad dažnai net draugų tarpe randasi didžiausių priešų.

Visuomenės vadas turi įsigyti visuomenės pasitikėjimo, be kurio nebūsi jos vadu. Kad įgijus pasitikėjimo, reikalinga turėt aiški pasaulėžiūra. Tiktai turint aiškią pasaulėžiūrą žinos visuomenė prie ko ir kuriais keliais eiti, nes yra sakoma, kad kokia pasaulėžiūra, toki ir tikslai, koki tikslai, tokios ir priemonės. Bet įsigyti aiški pasaulėžiūra labai sunku. Neišsprendžiamų

klausimų randasi kiekvienoje pasaulėžiūroje ir todel net senatvėje pasitaiko perėjimų iš vieno liogerio į kitą.

Visuomenės vadas turi būti ne visuomenės viešpačiu, bet jos tarnu.

Be šių privalumų te nė vienas nestoja prie visuomenės darbo.

Pas mus reiškiasi gilus diletantizmas, kurio išsižadėjimas yra vienas mūsų uždavinių. Kad nebūti diletantu išėjus į visuomenę reikalinga prie to rengtis iš anksto. Visuomenės darbas pradedamas nuo mažo draugų būrelio, čia jis plečiamas, gilinamas ir tiktai prisirengus tokiuose būreliuose, vėliau galima išeit ir į platesnę visuomenę. Bet prieš eisiant į visuomenę reikalinga pažinti tos visuomenės psichologiją. Nežinodamas visuomeninkas psichologijos tų žmonių, kuriems jis rengiasi būt vadas, greitai nustos juose pasitikėjimo. Tiktai tokiu keliu išsidirba žmonės, kurių žodis yra tautos žodis, kurių valia yra tautos valia. Bet tokių vadų yra labai mažai.

Be šio reikalinga turėt idealas. Idealai yra: idealas subjektas ir idealas objektas. Mums reikalinga pasirinkti idealas objektas. Ir nors kartais idealistai žmonės, sukankinti turi lenktis po gyvenimo našta, bet jie visuomet lieka linksmi ir su džiaugsmu žiūri į savo idealą, kuris it koks žibintas, šviečia jiems visą gyvenimą.

Reikalinga pažint laiko dvasia. Kas eina prieš laiko dvasią, tas bus užgriūtas ir sutruškintas. Laiko dvasia nėra mada!... Šiandien laiko dvasia yra demokratybė. Iš daugybės mėtomų obalsių, sunku atskirti, kuris obalsis geriausiai atatinka laiko dvasiai. Ir visuomeninkas privalo į juos gerai įsižiūrėti, kad atskyrus tinkamiausiąjį.

Trumpai sutraukus iš visuomenės darbuotojo reikalaujama kondensuotų visų geriausių žmogaus privalumų.

Nuo visuomenės priklauso ir politika. Politiku gali būti tik tas, kas yra įgijęs visuomenės stažo. Moksleiviui kaip visuomenėje taip ir politikoje dirbti galima, bet tik padėjėju ir tiktai tinkamai pasirenguš, galima stoti vadovauti visuomenei. Bet dažnai net visuomenės atmatos jai vadovauja. Tas atsitinka tada, kada visuomenės vadas neturi atatinkamų visuomeninkui privalumų, yra nustojęs pasitikėjimo. Tą nepastikėjimą panaudoja įvairios „svieto“ atmatos ir per visuomenininkų netinkamumą pats iškyla ir ima vadovauti visuomenei.

Visų profesijų darbininkams reikalinga pažinti visuomenės mokslas. Jis reikalingas pažinti teisininkui, norinčiam teisingai išspręsti bylą, reikalinga pažinti agronomui, norinčiam tinkamai sutvarkyti ūkį reikalingas gydytojui ir kitiems, reikia jis pažinti ir mums...

Pažinimui visuomenės mokslų reikalinga kurti tam tikras visuomeninkų kuopelės. Kuopelių darbas turi būti vedamas

sistematingai; skaitant referatus, turi būt bent du koreferentai. Ir šiaip visas kuopelės veikimas turi eiti tinkama vaga.

Politika dalinasi į dvi šakas: luominė politika ir (jeigu taip galima pasakyti), politinė politika. Luominė politika yr kenksminga. Valstybė yra luomų konglomeratas ir jeigu valdžia proteguos kurį nors luomą, kituose luomuose iššauks nepasitenkinimo, iš kurio dažnai kyla kenksmingos valstybei suirutės. Jeigu dabar mes Lietuvoje neturime bolševizmo, tai tik dėka sveikos, neluominės politikos. Eiti į kurią nors luominę politiką, reiškia susiaurinti save, tarnauti egoistiniams luomų interesams. Kad Lietuvoje nėra vienos katalikų politikos, tai negerai, tai didelis skaudulys. JeiguVokietijos katalikai jau nuo Bismarko laikų turi didelės reikšmės Vokietijos gyvenime, tai tik del to, kad Vokietijos katalikai nėra susiskaldę, bet eina iš vien. Lietuvoje su politine programa yra tiktai krikščionių demokratų partija.

Kristus buvo sielos reformatorius, bet jis padėjo pamatus ir politinei ekonomijai. Tik pakanka įsigilinti į Kristaus žodžius: „Darbininkas vertas savo užmokesnio“, arba: „Mylėkite viens kitą“ ir t.t. Kristus skelbė savo mokslą eidamas į vargingiausius visuomenės sluogsnius tuo parodydamas, kur ne į turtingąją Judėją, bet į neturtingąją akmenuotą Galilėją reikalinga pagalba, kur reikia atkreipti savo dėmėsis. Jis ėjo ir čia pirmiausia skelbė Dievo žodį ir parodė gražiausių pavyzdžių, didžiausios meilės vargšams.

Nieko mes nepadarysime, jeigu meilės neturėsim, jeigu neturėsim meilės samanotų bakūžių, nemylėsime pilkasermėgių kaimiečių, nemylėsime savo tautos.

Mūsų broliai tos meilės yra parodę. Jų kraujų aptaškytos kalėjimo sienos, brolių kaulais nukloti Sibiro laukai, o jie ten ėjo del tėvynės, del meilės savo vientaučių. Ir jeigu mes dabar turime daugiau laisvės dirbti, tai ant mūsų guli ir didesnė pareiga. Nuo mūsų priklauso ar Lietuva bus katalikiška ar ne! Nuo mūsų priklauso mūsų tautos ateitis. Meilė sugeba stebuklus daryti! Tat su meile, su pasišventimu, su meile katalikų Bažnyčios ir tėvynės, mes eikime į visuomenę, o būsime laimėtojai. Tais maž daug žodžiais gerb. prelegentas baigė paskaitą, o susirinkusieji gausingu rankų plojimu, tarytum pareiškė, kad mes tai gerai prisiminsime, mes būsime tie meilės pavyzdžiai, o uždegę savo krūtinėje meilės ugnį neduosime jai užgęsti, bet kursime ją dar daugiau,—įžiebsime, sugrįžę namo, savo drauguose, o tos karštos meilės vaisius bus laiminga, katalikiška Lietuva.

(Bus daugiau).

Ateitininkų gyvenimo kronika.

— Nuo sausio mėn. 1 d. „Ateities“ redakcijon vieton susirgusio stud. Ign. Petrušaičio įėjo stud. med. St. Kudirka.

— Jau užsisakė ir pinigus prisiuntė už prenumeratą po 3 lit. šių kuopų visi nariai: Lazdijų, Gižų ir Plungės.

— 2 d. vas. Kauno abstinentų sekcija surengė spektaklį-koncertą žiemos blaivybės savaitei paminėti.

— 15 d. vasario mėn. Šiaulių kuopa iškilmingai šventė savo kuopos 15 m. sukaktuves. Rytą 10 val. iškilmingas pamaldas atlaikė kun. prof. Pr. Kuraitis. Po pietų 3 val. iškilmingą posėdį atidaro kuopos pirm. St. Lušys. Pasipila ilga eilė sveikinimų raštu ir žodžiu. Seka kuopos veikimas nuo 1911 m. iki 1925 m. Ateitininkų prezidentas prof. Pr. Dovydaitis savo žody daro sintezę kas nuveikta ir kas mūsų sąlygose reikia nuveikti. 7 val. vak. spektaklis. Vaidinama J. Griniaus 5 veiksmų drama „Sąžinė“ iš rankraščio. Veikalas įdomus, pagaunąs šių laikų dvasią, ne vienam išspaudė ašarų. Apie šį veikalą išsitarsime plačiau sekančiame numeryje. Po dramos didžiulis kuopos choras J. Gaubos vedamas padainavo 5 daineles.

— Š. m. vasario 8 d. Seinų Apskrities „Pavasario“ Valdyba paskyrė vietinės kuopos ateitininkams atlankyti, laike iškilmių 16 d. vasario, visas apskrity esančias pavasarininkų kuopas ir iškilmingai išdalinti ženklelius. *K. T.*

— At-kų eilės didėja. L. K. M. At-kų org. įsikūrė naujos kuopos — Rygoj, Jonavoj ir atsigaivino Jonišky.

— Telšių At-kų Folkloro sekcija — surinko 84 senas lietuvių k. knygas iš XVIII ir XIX šimtm. Tarp jų yra Valančiaus, „Žem. Viskupistė“ I ir II t., kai kas iš S. Daukanto, L. Ivinskio ir kitų raštų. Del šių knygų sekcija per M. At-kų Centro Valdybą tariasi su Teol. Filosof. Fakultetu.

— Sausio mėn. kun. Stasys Kiškis baigė Lietuvos Universitete aukštuosius teologijos mokslus.

— Kun. St. Kiškis ir stud. A. Tylenis, uolus „Ateities“ bendradarbis, išvyksta vasario mėn. pabaigoj Amerikon ateitininkų namų statymo reikalais.

— Sausio mėn. 17 d. grįžo pagijęs iš Šveicarijos buvęs Organizacijos pirmininkas stud. J. Steponaitis. Buv. iždininkė stud. A. Petrauskaitė dar tebesigydo Šveicarijos Davose.

— Mūsų dvasios vadovas ir Susišelpimo Fondo pirmininkas kun. P. Dogelis susirgęs sausio mėn. pabaigoj dar tebeserga.

— Mariampolėje sausio 25 d. Ateitininkų Eucharistininkų būrelis šventė savo globėjo šv. Pranciškaus de la Salle metinę šventę. Iš vakaro buvo sakoma konferencija, rytmetį gi buvo

šv. Mišios ir bendra Komunija. Po pamaldų susirinkta Juvenato gimnazijon į agape. Čia sakyta daug gražių prakalbų. Agapėje dalyvavo J. E. Seinų Vyskupas ir keliolika vietinių bei iš Kauno atvykusių svečių. Pačių narių buvo apie 90.

Po pietų 4 val. susirinkta Valstybinėn R. J. gimnazijon, kur prof. Pr. Dovydaitis laikė paskaitą apie kataliko inteligento tipą. Po paskaitos buvo dialogas, skaityta A. Staliorаitytės rašinėlis, sugrota smuikės, violenčelės ir piano trio. Visa šventė buvo persisunkus jaukia krikščioniška meile, smarkiai trykštančia iš skaisčių jaunuolių sielų.

— Vasario 1 ir 2 d. Rokiškio kuopa surengė at-kams kursus. Atvykęs iš Kauno kun. prof. M. Reinys laikė 6 paskaitas: 1. Pašaukimas, 2. Krikščionių pasaulėžiūra, 3. Filosofija ir jos šakos, 4. Pažinimo teorijų pagrindai, 5. Asmenybė, 6. At-kų veikimo pagrindai. Nariai kursuose skaitlingai dalyvavo ir kiek girdėt labai kursais patenkinti.

— Sausio mėn. 25 d. Pilviškių at-kai šventė savo kuopos penkių metų sukaktuves. Visuotiname tos dienos susirinkime C. Valdybos sekretorius laikė paskaitą tema: „Kodel mes at-kai“.

— Vasario mėn. 7 d. ir 8 d. Centro Valdybos sekretorius aplankė Kaišedorių ir Žiežmarių at-kų kuopas.

Kaišedorių kuopoje padaryta trys paskaitos: vasar. 7 d. „At-kai ir gyvenimas“ ir vas. 8 d. “Kame žmogaus laimė“ ir praktinio pobūdžio paskaita „Mandagumas“. Šių mokslo metų pirmame pusmety įsikūrusi Kaišedorių kuopa spėjo jau tinkamai susitvarkyti.

Žiežmarių kuopa, nors neskaitlinga (27 nar.), bet, vedama pasišventusių idėjiniam darbui narių, duoda vilties ateity išaugti į darbščią kuopą. Kuopoje jaučiama stoka inteligentinių jėgų. Padaryta paskaita „At-kai ir gyvenimas“ ir duota keleta nurodymų ir patarimų del kuopos sutvarkymo ir vedimo.

— Sausio 31 d. prie Rietavos at-kų kuopos įsikūrė Jaunesniųjų at-kų kuopelė. Kuopelės pirmininku išrinktas J. Letukas. Narių 15.

— 1925 m. sausio 18 d. 16 v. įvyko Dotnavos Ž. Ū. Technikumo Ateitininkų kuopos visuotinas narių susirinkimas. Tarp kitko:

1. Išrinkta Valdybon šie asmenys: Bryčkus — pirmininku, Pečkaitis — vice pirmininku, Mikutavičaitė — sekretoriu, Zubrickaitė — knygininku ir Čikota — iždininku.

2. Nutarta kiekvienam nariui užsisakyti savo organą „Ateitį“.

3. Nutarta įsigyti albumą narių ir sendraugių fotografijoms.

Susirinkimas baigėsi ateitininkų himnu. *L. Js.*

— Š. m. sausio 18 d. įvyko visuotinas Šiaulių ateitininkų susirinkimas, kuriame sudaryta bendra visų, Šiauliuose esančių viduriniųjų mokyklų, ateitininkų kuopa ir išrinkta tos kuopos Valdyba.

Valdybon įeina šie asmenys:

1. St. Lušys — pirmininkas (gimnazijos mok.)
2. J. Balnionis — vic. pirm. (seminarijos mok.)
3. B. Kleivaitė — sekretorius (seminarijos mok.)
4. J. Jatulytė — iždininkas (gimnazijos mok.)
5. A. Šležas — I knygininkas (gimnazijos mok.)
6. V. Kazlauskas — II knygininkas (gimnazijos mok.)
7. J. Pankauskas — narys (gimnazijos mok.)

Susirinkime dalyvavo virš 300 narių.

— Sausio 18 d. įvyko „Žiburio“ gimnazijos ateitininkų visuotinis susirinkimas. Išrinkta nauja Valdyba: A. Pavalkis — pirm-kas, J. Micuta — vicepirm., J. Radzevičius — raštvedys, A. Stadalninkas — iždininkas ir A. Radzevičius knygininkas; revizijos komisiją sudaro: V. Balickas, K. Povilaitis ir Orentaitė. Susirinkime svarstyta: veikimo sutvarkymas, at-kų gyvenimo klausimai ir kit. Dabar kuopoje yra virš 100 narių, 4 kuopelės (dvi bernaičių ir 2 mergaičių), 5 sekcijos ir keletas komisijų. Šį pusmetį numatoma daugiau dirbti praktiniai, gyviau reaguoti į aktualius gyvenimo klausimus ir labiau įsigilinti savo idealuose. Reikia pasakyti, kad Vilkaviškio ateitininkai savo darbu daug prisideda prie kultūros kėlimo apylinkėje. *P. Kapsainis.*

— Nesenai (1923 m. bal. m. 15 d.) įsisteigusi Rietavo ateitininkų kuopa didelio gyvumo nėra parodžiusi. Mat, esant blogam susisiekimui, negali nė norėdama viso to atlikti, ką gali padaryti kitos kuopos. Viltis ir noras veikti nemažas. Po Kalėdų atostogų, perrinkta valdyba ir kai kurių atmainų padaryta. Valdybon išrinkta šie asmens: Alf. Lapė—pirm., B. Chomskas — vice-pirm., St. Trakaitė—ižd., Ant. Butkevičius—knyg., Ant. Razutis—rašt. ir A. Ašmontas—korespondentu. Taip susitvarkius manoma geriau dirbti. Būtų labai gera, kad C. atstovai dažniau provincijas atlankytų. *A. Ašmontas.*

— Užpalių A-kų Kuopa 1924 met. gruodžio 26 d. Svėdasuose surengė vakarėlį vaidindami: „Šv. Agnietę“, dramą II-jų v., „Cholerą“ dialogą, su eilėmis ir žaidimais. Iš vaidintojų geriaus savo rolę atliko Česonaitė, ypač eilių deklamavime, o kiti visi — gerai. Atsilankiusiųjų buvo daug, taip, kad ir pelno gavo ne maža. *J. Mačeika.*

— Sausio mėn. 18 d. įvyko visuotinis Mariampolės At-kų kuopos susirinkimas, kuriame kuopa išsirinko Dvasios Vadovu — gerb. kun. A. Dailydę ir kuopos valdybą: pirm. Jurg. Dobrovolskis, vice—pirm. A. Stabingis, sekretorius—Pr. Manelis, mergaičių reikalų vedėja — O. Sakalaitė, iždininkas — M. Marazaitė, knygininkas A. Daugirdaitė, spaudos reik. ved. — V. Ražaitis.

— Iš Mariampolės Mokytojų Seminarijos išėjo mokytojauti šie at-kai:

1. Vikt. Ignatavičius,
2. Jurgis Mykolaitis,
3. Andrius Salotka,
4. Anelauskaitė,
5. Marijona Vedegytė — baigę II kursą;

6. Ksav. Prusilaitis,
7. Vincas Mantvila,
8. Marija Šešelgytė,
9. Ona Kmieliauskaitė,
10. Adelė Strampickaitė — iš III-čio kurso

Dzūkų Antanas.

Knyga ir menas

Tiesos Kelias. Religijos bei doros mokslo ir visuomenės gyvenimo mėnesinis laikraštis. I metai. I tomas. Nr. 1. Kaunas, 1925 m. (Išėjęs sausio 20 d.) 7 + 35 + 68 psl.

Tai — naujas Lietuvos dvasininkų laikraštis. Prieš karą ėjęs jų „Vadovas“ buvo gyvas, gilus ir kartu suprantamas. Po karo gimęs „Ganytojas“ pasirodė perdaug, net vien tik, oficialus ir sausas; pačius įdomiausius klausimus beveik visai ignoruodavo. Todel „Tiesos Kelias“ neveltui taip pasivadino: jis nori pozitingai dirbti, nori sujudinti reikšmingą kunigų luomą, o tą judėjimą pakreipti tiesos linkme. Kunigai, kaipo tam tikri specijalistai, bene pirmiausia susikūrė laikraštį, — tai judrumas; nūn jie ieško tobulesnių formų veikimui, — vėl judrumas.

Ką gi patsai sako tas žurnalas? Turinys padalinta 3-mis skyriais: oficialinis, pamokslai, straipsniai ir smulkmenos. Kiekvienas jų, pasakysiu, rodo gyvybės pulsą, net oficialinis. Pastarojoje, būtent, įdomu, kad visos trys Lietuvos vyskupijos savo atstovų: E. Vysk. Pr. Karevičiaus, E. Vysk. A. Karoso ir Kan. Kuktos lūpomis drąsina ir reiškia moralinės paramos žurnalo redaktoriui prof. Pr. Kuraičiui.

Antra dalis būtų kaip ir neįdomi, ką-gi, — juk čia taip mums paprasti pamokslai, ir beveik visi vieno prof. Vaitkevičiaus rašyti. — Esama ir atspausdintų lietuviškų pamokslų (Kan. Paltaroko, Kun. Totoraičio ir k.), bet šie įdėtieji 1-an nr. „T. K.“ nuo anų, išėmus vieną, žymiai skirtingi. Atvirai kalbant, jie nėra tobuli: svarbiausiai kad trūksta labai šiuo atveju svarbios patetinės dalies; antra, permaža širdies ir šiltumo ir, trečia, ilgoki. Geriau jiems tiktų konferencijų (bažn. įsakos rūšis) vardas. Šiaip ar taip, reikia pasakyti, kad kalbamieji pamokslai yra geriausi iki šiol lietuvių kalba atspausdintų. Tą gerumą nulemia dvi ypatybi: dėstymo, jei taip tiktų, pozityvumas (pavyzdžiai, giliausių tiesių apčiuopiamas svarstymas) ir išleidimas tradicinės, šablonines įžangos. Prof. Vaitkevičiaus pamokslai galima skaityti ir šiaip inteligentui (ak, Prancūzų pamokslininkas Bossuet ir šiandien tebemoko tautiečius gražiai rašyti), nes čia užtiksi tiesiog nelauktų mūsų tikėjimo žemčiūgų (pv. 24 p.).

Straipsnių ir smulkmenų skyriuje daug ko esama. Žalvarnis davė dvi, prieš ir po Komunijos, giesmi. Giesmės kaip giesmės,

bet jose plakančio tikėjimo, paslaptingos jėgos, deja, nesama. Nuostabu, kad to paties autoriaus Ateitininkų Himnas nepalyginamai aukščiau stovi, nors Žalvarnio turima stambaus talento. Visgi giesmės tinka viešai maldai.

Iš kitų straipsnių žymesnis prof. Kuraičio: „Katalikybės dogmos ir bedogmė krikščionybė“, kame dogmų klausimas nagrinėjama iš pagrindų. Bet įdomiausis, gal visam žurnale, straipsnis tai — Meškaus „Iš katalikų darbo ir kovos lauko“. Čia, rodos, paprasta chronika ar, jei norit, istorija, bet autorius įdėjo tiek psichologinės nuovokos, gilaus proto ir politinio nusimanymo, kad raštelį skaitai lyg romaną. Aprašinėja Prancūzijos ir Lietuvos Katalikų darbuotę ir kovas su Krikščionybės priešininkais. Matai, kaip prancūzai, Kristaus sūnūs, verkia po sunkia masono Herioto letena, ypač Elzas - Lotaringijoj. Visgi nesutiksiu su autorium, jog Prancūzija tikrai pateisinanti tradicinį „vyriausios Bažnyčios dukters“ vardą ir jog tos šalies katalikai rodą „didelio pasišventimo Evangelijai skelbti pagonų šalyse“ (38-39 p.p.). Pastaruoju atveju tik ar ne vaidins žymiausią vaidmenį politikos motyvas, būtent, įtaka pagonims ir net jų prancūzinimas. Kai del Lietuvos, tai visai teisingai išvesta, jog mūsų socializmo protėvis — Kudirka. Jis, žinoma, gal visai aiškiai nepasisakė prieš tikėjimą, bet,... ot, jauti žmogus ir gana jo daugumos raštų nekrikščionišką dvasią. Tiesiog būtų nesuprantama kitokis to mūsų žymaus vyro nusistatymas: juk tuolaikinė Rusija ir Lenkija, nekalbant apie Lietuvą, mito nesveiku Vakarų Europos mokslu.

Doc. P. Malakauskas savuoju „Del šių metų jubilėjaus“ pasirodo tikras savo dalyko (kanonų) teisės meistras. Žinutė apie „jubilėjinę kelionę į Rymą“ turi praktinės reikšmės. Aišku, jog norintieji šiemet lengvomis sąlygomis važiuoti į Amžinąjį Miestą turi kuogreičiausiai tai pranešti kelionės Komitetui (pirmininkas Pral. Narjauskas). Kitaip nebūsią galima jos pritaikinti įvairiopiems (meno, mokslo, kultūros) tikslams.

Visa suimant, „Tiesos Kelias“ — svarus reiškinys mūsų kultūros gyvenime. Čia lyg būtų žymu, kad dvasininkai, bedirbdami įvairiausius visuomenės darbus, pajuto reikalą giliau įžvelgti į brangų tikėjimo turinį ir nustatyti jo įtaką žmonijos, na, ir savo pačių dvasiai. Žurnalas iš tikro atrodo gyvas, judrus.

J. Matusas-Sedauskas.

Baras *literatūros ir meno mėnesinis žurnalas.* 1925 m. sausis. Pirmoji knyga. 122 psl. Redaguoja Faustas Kirša.

Nusibosta pilkos rudens dienos, nusibosta ir žiema, ypač artinantis pavasariui. Lauki tada žmogus atskrendančios kregždės ir atnešančios daugiau šviesos, daugiau gyvybės. Tik kartais ir pasirodžiusi kregždelė vasaros nepadaro ir dingsta vargšelė palikdama mus ūkanose.

Tą patį tenka pasakyti ir apie mūsų dailiosios literatūros leidinius, ypač žurnalus. Dažnai jie ilgiau ar trumpiau gyvavę dingsta iš mūsų padangės. Šiuo tarpu reikia pasakyti, kad į

mus atskrido vėl nauja kregždė su naujomis viltimis — tai „Baras“. Taigi pažiūrėkime ką toji kregždė atnešė ir ko ji žada.

Pirmiausia, žinoma, buvo lauktina iš „Baro“ literatūros kūrinių, tik kažin kodel jiems mažiau vietos teteko, nekaip įvairioms apžvalgoms. Tiesa, kiekybė, gausumas, dar neatstoja kokybės, tačiau šiuo atvėju „Baras“ neturi kuo taip pasigirti.

Didžiausią kūrinėlį davė V. Krevė. Tai „Minioje“ iš poemos „Dangaus ir Žemės sūnus“. Nežinau ar ta poema baigta ar nebaigta, tačiau reikia spėti, kad „Minioje“ bus įžanga į tą poemą. Nors toji nuotrupa dar neturi fabulos, o taip pat ir žymesnio charakterio, tačiau iš įvairių luomų asmenų (vyrų ir moterų) pasikalbėjimų matyti koks tai laukimas naujo žmogaus. Visi kalba apie įstabų stebukladarį, bet kas jis mes dar nežinome. Gal tuo Dangaus ir Žemės sūnumi iš tikro parodys Jėzų, o gal pseudo — Jėzų. Ši nuotrupa minėtina ir del savo originalaus stiliaus. Krėvė pasirodo iš tikro moka rašyti patriarchališkai žydišku kalbos stilium. Jis taip pat moka tikrinių ir netikrinių žydiškų pavadinimų pasirinkti. Jei atsiras visa poema, reikia tikėtis, ji bus įdomesnė, nes tema, rodos, gana įvairi, o tada gal ir ši įžanga įgis didesnės vertės.

Kitas beletristikos kūrinėlis yra I. Savickio „Pasimatymas“ nuaustas impresionistiškai. Šiuo kūrinėliu Savickis pasirodo, kaip jis labai žymiai skirias nuo V. Krėvės. Jei Krėvė pasakoja, kaip koks mokslininkas, nuosekliai visas smulkmenas, tai Savickis duoda tik vaizdelius, pasakymus, mažai kuo surištus, ir juos dėsto vienus šalia kito, kad tuo sudarytų tam tikrą nuotaiką. Tiesa, perskaičius kūrinėlį nuotaikos įgauni, nors perskaitęs tuoj nevienoj vietoj paklausi: kodel. (Realistas daug tokių klausimų iškeltų). Skaudus įspūdis, kai Rita grįždama iš kelionės tikisi rasti linksmą motiną, randa ją žmogžudžių nužudytą, tačiau vaizdai lig Ritos sugrįžimo į namus yra neįspūdingi gi (pusė rašinio) — tai nevykusi introdukcija. Iš impresionizmo tenka reikalauti, kad jis dviem trims ryškiais mostelėjimais stengtųs sudaryti nuotaiką. Taigi šį Savickio „Pasimatymą“ reikia laikyti silpnoku. O A. Jakštas, rodos, jį pavadino gimnazistišku bandymu.

Iš beletristikos šiame „Bare“ tiek ir tėra. Toliau eina poezija. Ji yra įvairesnė, nes ir rašančių daugiau. Iš jų reikia paminėti patį redaktorių Faustą Kiršą, Putiną, Lastą, Vaičiūną ir Gustaitį. Bendrai visa „Baro“ poeziją aš drįstu charakterizuoti, kaip retoriškąją (yra ir išimčių). Jai trūksta nuoširdumo, trūksta pergyvenimų.

Šit kaip gudragalviauja A. Lastas:

Nelenki taip manęs, nusiminime!
Pats sau už užpenčio užkliūsiu nosim,
O ant likimo taip vistiek nejosim. (48 psl.). Arba toliau:
Na, mat: ir jau sustojo nosis pakelėj.
Dabar galiu su batais susijungti;
O ten — ir duonos rasiu Dievo punkte... (48 psl.).

Kokį nuoširdumą rodo ir kokį savo pergyvenimą reiškia autorius, norėdamas su batais susijungti, tikrai neaišku. O gal jis

tuo nori savo akrobatiką parodyti. Nekitaip dainuoja Lastas ir kituose eilėraščiuose.

Kelis kartus skaičiau F. Kiršos originalų eilėrašti „Helios“, bet vis meistrišką retoriką teradau. O gal visų poetų toks likimas — į retoriką nugrimsti, — kai jie nori viešai ką nors iškilmingesnio pasakyti, odą ar himną parašyti.

Šit kaip Kirša dainuoja:

Anakreonai,
Ir trubadurai,
Ir kanklininkai —
Helios, Helios! — šaukia.
Vynas, amūrai,
Garbė Madonai —
Amžinos giesmės paliko —
Gyvas Petrarka ir Asižietis—
Zaizdoti —
Helios, Helios traukia. (22 p.).

Ar stiprių emocijų reikėjo šitam pasakojimui išreikšti?... Šit dar:

Padangėmis žirgai nešas,
Kaip platono giesmės.
Sulaikyk, Hiperionai,
Visagalį sūnų!
Helios tik saulėj tvaska
Be šimtų perkūnų!
Nesivydami šešėlių.
Laukiam žodžių viešpatinių,
Lenkiam galvas ant krūtinių, —
Gal išvysim vėliau! (25 psl.).

Kas gi čia? Nesurišti pasakymai, sustatyti šalia vienas kito, skamba neblogai, bet įspėk tu, žmogau, kas po jais slepiasi, kai tas vienam gudragalviui rašiusiam te žinoma, o gal ir nežinoma.

Kitaip dainuoja Putinas poemoje „Vergas“. Jis simbolingais vaizdais vergo lūpomis pasakoja sielos pergyvenimus, nors lig šiol mūsų poemos pasakodavo daugiau iš viršaus matomus įvykius. Todel neįstabu, kad ši poema beveik neturi fabulos ir nematuojama sieksniais. Tai mūsų literatūroj naujas žingsnis kurti tokios rūšies poemą, nors senais terminais kalbėdami, vargiai ją poema galėtume vadinti. Tačiau vardas nesvarbu. Svarbiau, kai šalia žodžių jauti gyvą širdį. Šit kaip pradeda pasakojimą vergas:

Puikūs mano viešpačio namai:
Šimtabokščiai, krišpoliniai, šviesūs rūmai,
Pažiūrėsi — temsta akys nuo žydrumo,
Palytėsi — skamba tūkstančiai aidų.
Gyvenu aš savo viešpačio namuose,
Nepažįstamas, užklydęs pakeleivis.
Kur einu — visur atverti vartų vartai,
Bet išeiti in plačią laisvę negaliu. (15 p.).

Ar yra kas skaudesnio, kaip gyventi grožio, žydrumo rūmuose, rasti visur laisvę, tačiau nebūti laisvam? Todel:

Tiktai vakaro sulaukęs, kaip šešėlis,
Aš einu prie savo bokšto siauro lango
Ir kai kalnai saulės spindulius užtvenkia,
Aš išblyškusįjį veidą pradengiu.
Ir sakau: štai vėl praėjo jau diena —
O tik lašas in bedugnę nuriedėjo.
Mano mintys, kaip žėruoja nčios žarijos —
O aplinkui tik glūdybė ir drėgmė. (15 p.).

Arba vėl kitoj vietoj kaip stipriai pasakyta!

Ir pilu visiems saldaus ir seno vyno
Ir jaučiu, kad in kiekvieną tuščią taurę
Aš pilu ir savo širdgėlos po lašą,
Aš pilu jiems ir pagiežos ir tulžies. (18 p.).

Ši poema yra tikrai verčiausias dalykas visoj „Baro“ literatūros daly. Gal todel ji pirmoj vietoj atspausta. Toliau vieną savo ne blogą eilėraštį duoda P. Vaičiūnas. Gustaitis yra davęs tik porą vertimų.

Pervertę „Baro“ dailiąją literatūrą turime pasakyti, jog toje srity daugiau laukėme gyvumo ir įvairumo. Tuo tarpu didesnioji žurnalo dalis paskirta įvairioms meno šakų apžvalgoms.

Iš jų, kaip žymesnes ir rimtesnes reikia suminėti V. Bičiūno „Mūsų Vaidyba“ ir Vacl. Biržiškos „Po Naujausias bibliografijas apsižvalgius“. Tik Bičiūnas kritikuodamas mūsų teatrą jau gal per daug sudrožia Valst. Dramos Teatrui. Šis pastarasis gal labai nori tiktai menui tarnauti, tačiau kartais finansinis reikalas norom nenorom savaip viską sutvarko.

Kitų apžvalgų autoriai į vertinimą nesigilindami konstatoja faktus (Doc. J. Tumas, M. Vaitkus, ir J. Žilevičius), o kai kurie net perdaug spiaudosi visur vien blogą matydami. Iš jų, sakysim, M. Biržiška kalbėdamas apie 1924 m. literatūros istorijos darbus perdaug puola A. Jakštą, o Didžiokas perdaug jau spiaudo mūsų Valst. Teatro dekorativinę pusę, kuri iš tikro turi trūkumų. Tačiau jų tiek, rodos, nėra, kaip Didžiokas mano. P. Galaunė kalbėdamas apie mūsų dailės parodas bara publiką ir recenzentus, kad jie nesupratę Didžioko, ypač Galdiko. Iš tikro keistas šių dienų reiškinys — poetai ar tapytojai, perdaug paskendę subjektivizme, patys save tesupranta, o publika?... Publiką toks menininkų savy pasinėrimas gali tik atgrasinti nuo meno. Tai turėdami galvoj meninkai, dar turi atsiminti, kad perdidelis kraštutinumas (subjektivizmas — kraštutinumas) pats save žudo.

„Baro“ Redakcija nors pasisako turinti savo liniją, tačiau kol kas pasiryžusi spiesti įvairių estetinių pažiūrų žmones. Daug jų neturint dabar esą svarbiau visus spiesti krūvon, o ne skaldyti laikantis tam tikros linijos. Linkime mes „Barui“ ir toliau užsibrėžtais keliais kastis priekin, nors ši pirmoji knyga ir nedavė to, ko laukėme. Kiekviena geros valios pastanga brangintina, todel linkime, kad „Baras“ nesektų „Pirmojo Baro“, kuris prasidėjo Bytauto nekrologu, kaip šis K. Būgos. Tačiau jau vienu žvilgsniu šis „Baras“ jau pasekė savo tėvą, keisdamas jau nusistovinčią mūsų rašybą („Baras“ rašo *in* vietoj *į*). Šio Baro graži spauda, neblogas viršelis, bet ir kaina taip pat graži (8 lit.).

J. Grinius.

Mariampolės tradicinis ateitininkų vakaras.

Šių metų vasario mėn. 1 dieną mariampoliečiai ateitininkai suruošė savo kuopos tradicinį vakarą. Apie 6 v. vakaro jaukion Rygiškių Jono gimnazijos salėn pradėjo rinktis katalikiškoji in-

teligentija, kuopos nariai ir dar kelios dešimt svečių iš Kauno bei provincijos. Publikos prisirinko gana daug.

Prasidėjo vaidinimas. Buvo statoma P. Vaičiūno 3-jų veiksmų pjesa „Pražydo nuvytusios gėlės“. Antrą programos dalį sudarė mišrus kuopos choras (apie 100 asm.), vedamas K. Kavaliausko. Atliko apie 6 dalykų, tarp jų: M. Petrauskas „Aras“, J. Žilevičiaus „Vilniaus!“ ir Weberio „Girioj“. Išpildyta neblogai, o kai kurie dalykai ir visai gerai. Kiek silpniau pasireiškė vyrų balsai dainoj „Aras“, kur reikia išstoti atskiromis partijomis. Ypatingai tenoruos buvo jaučiama stoka švelnaus, giedro, grynai skambančio tono. Tenorų balsai ne silpni, bet jiems trūksta gracijos, o taip pat ir vieno prasikišančio už kitus balso, kurs visus jungtų, duotų visiems bendrą atspalvį. Tai buvo jaučiama ir pernai, kai dar man teko chore dalyvauti, ir tai, žinoma, nei vedėjo, nei jų pačių kaltė. Tai viena kliūtis, kuri neleidžia greitai pakilti į dainos meno viršūnes. Bet pasirodymas šiam vakare su rimtesniu repartuaru ir patenkinamu jo išpildymu įrodo, kad sutvarkytas K. Gurevičiaus darbas rimtai tęsiamas. Trečioj programos daly teikė publikai smagaus pasitenkinimo K. Brundza jo pastangomis sudarytu trio: smuikas (jis pats), violončelė (p. Paketuris) ir dviejom rankom pianinas (p. Paketurienė su dukteria).

Buvo suruošta Šelpimo Komisijos naudai mergaičių at-kių rankų darbelių loterija, kuri gana gerai pavyko.

Po programos žaista ir šokta, neužmirštant gausiai atlankyti bufeto, ligi 12 v.

Visa vakaro eiga rengėjų pastangomis, darė gana malonaus įspūdžio.

Dar keletą žodžių norėčiau pasakyti apie patį veikalo išpildymą ir ryškiau pasireiškusias kai kurias vaidintojų savybes. Tiesa, žiūrėdamas šį veikalą scenoj negavau tokio gilaus įspūdžio charakterių atžvilgiu, kokį buvau įgavęs jį beskaitydamas, bet užtai veikalas scenoj daugiau laimėjo dekoratyvine puse. Tai, pagalios, ir nieko nuostabu, nes beskaitant galima sau vaizduotėj sukurt labai ryškių charakterio bruožų, kas yra daug sunkiau išvystyt ne profesionaliui artistui. Bet vaidinant buvo sukurta daug, kad ir antraeilių, scenų taip tipingai ir vaizdingai, kad tai žiūrėtojų akis ir dėmesį pajėgė atitraukti net nuo besiplėtojančios pagrindinės minties. Nors tai veikalo ansambliui (bendrai sudėčiai) nėra perdaug sveika, bet tai rodo, kad vaidintojai moka suvokti visus veikalo pergyvenimus. Toki ypač buvo Ievutė ir Jokūbas. Bet apie juos vėliau.

Pirmiausia pats daktaras Vainoras - J. Kudirka. Kudirka yra žinomas Mariampolės scenoj, kaip artistas - profesionalas, sugebąs pasireikšti griežtose kai kada ir komiškose rolėse. Šiam veikale jis daktarą, matyt, buvo supratęs ir stengės jį atvaizduoti, bet pilnai jam tat nepavyko. Jam trūko jausmo švelnumo, tylaus, švelnaus pasiilgimo—turėjo įnešt daugiau lyrizmo. Bendrai, reik pasakyt, kad Kudirka nepajėgia scenoj atsisakyti nuo savo

pamėgtų ir net įgimtų tipų, o tai sunkesnė kliūtis tikram kūrybos darbe. Kaip daktaras, atsidavęs žmonėms ir karštai tebemylįs jį pametusią sužieduotinę, jis parodė permaža kilnaus idealizmo. O kai ji sugrįžo, jam reikėjo ją švelniau sutikti. Bendrai, nors jis nepajėgė pasiekti autoriaus sukurto tipo, tai visgi buvo geras daktaras ir vaidinime nebuvo mažesnis, kaip visuomet.

A. Senkiūtė vaidinusi daktaro motinos - Vainorienės rolę, rimta, švelni, gailestinga. Sugebėjo atjausti ir atsargiai guosti apsivylusią sūnaus širdį, užtai įgavo žiūrėtojų simpatijos. Kaip antraeilę rolę, atliko gerai. Rimta, simpatinga inteligentė-senelė.

Inžinierius Putinas—Gidžiūnas. Dar jaunas scenos mėgėjas, kaip toks su tam tikrais trūkumais, bet visgi sveikintinas. Nors su trūkumais, bet inžinierių atvaizdavo. Jis simpatiškas ir ir inteligentiškas buvo, bet trūko pažymių, iškeliančių, kaip inžinieriaus praktiko, turtingo ir patrioto asmenybę; atrodė, lyg esąs per jaunas. Per maža buvo parodyta išviršiniai kova su savim del šiaurės aukso ir prikalbinėjimų grįžti tėvynėn. Toj scenoj, kur jis pasižada grįžti tėvynėn ir dirbti saviems, buvo per maža gyvumo ir iš kitų pusės. Turėjo išeiti ryškiau, juk grįžta rimtas darbininkas ir dar su auksu! Nežiūrint to ir dar kai kurių mažų paklaidų, reikia džiaugtis, kad naujai pasirodęs scenoj Gidžiūnas mokėjo išlikti harmonijoj su kitais gana gerai pasireiškusiais vaidintojais. Tokių skaičiun priklauso Ievutė - Grudzinskaitė ir Jokūbas - Aleksandravičius. Ievutė kokietė, išmokusi „miestiškų dorybių“ — milteliais teptis, akutėm gražiai šaudyti na, ir kapriziškai reikalauti iš savo būsimojo vyro Jokūbo bučkių, tik visa nelaimė tame, kad šis, padykęs daktaro tarnas, santykiuose su moterimis, o ypač kada eina reikalas apie vedybas, visai nėra vėjo botagas, o gana atsargus ir save vertinąs lietuviškas Jokūbas. Ką gi bedarysi! gaila netekti tokio vyro, kaip Jokūbas, ir nori nenori, reikia atsisakyti nuo savo „miestiškumo“. Grudzinskaitė buvo tokia gyva, linksma taip tipingai atvaizdavo trokštančią likti miesto panele Stasės tarnaitę, kad jai nieko negalima nė pridėt nė atimt. Ji sugebėjo veikti į savo Jokūbą (ir į publiką) ne tik žodžiais, balso tonacija ir gestais, bet taip pat kiekvienu kūno judėsiu, akimis ir veido išraiška. Taip pat komikas, juokingas, bet visai kitoks Jokūbas. Apie šį reik taip pat pasakyti, kad jis nesenai pradėjęs scenos kūrybos darbą, bet jį reikia pasveikinti su vienu retu privalumu, tai būtent veido mimika. Ne kvailų, bet prasmingai juokingų grimasų, kokiomis buvo turtingas Jokūbas, nevisuomet tenka matyti ir mūsų Kauno teatruose. Nors publika nevieną kartą iš jo fizionomijos gardžiai nusijuokė, bet kas pasakys, kad Jokūbas yra vėjavaikis, ar klastingas suvedžiotojas? Visai ne, jis yra rimtas, save vertinąs ir gerbiąs. O visgi juokingas! Tai ypatybė, kurią ne kiekvienas turi. Jokūbui prikiština tik tai, kad kai kuriose scenose, ypač kur lieka vienas, (rodos be režisieriaus sutikimo), savo džiaugsmą reiškė perdaug primityviai šokinėdamas. Jis tikėjosi, kad tuo publikai patiks, bet apsiriko. Ievutė ir Jokūbas abudu viens

kitam priešingai juokingi. Reikia džiaugtis tomis scenomis, kur lieka jiedu dviejai, tada gyva ir įdomu; net ir tada, kada, rodos, jiedviem scenoj nėr kas veikt (kada kalba kiti), ir tada jiedu moka patraukt publikos dėmesį tarp savęs kalbėdamies gestais ir mimika. Nors jųdviejų rolės antraeilės, bet vaidinimu jiedu stovi tarp pirmųjų.

Iš pirmųjų yra daktaro sužieduotinė Stasė - Z. Daukšytė. Ji kai kurį laiką buvo pamiršusi daktarą, bet štai joje nubudo primieji jausmai, ji vėl karštai myli, tik neišdrįsta apie tai jam pasisakyti. Iš tos padėties ją išgelbsti Putinas. Jiedu vėl laimingi. Stasė - Daukšytė Mariampolės scenoj taip pat, žinoma, vaidinusi daugely veikalų žymesniąsias roles. Šį kartą jai teko atvaizduoti karštai mylinčios ir del tos meilės besidžiaugiančios ir besikankinančios sužieduotinės sielą. Ir tai jai pavyko. Ji jį apvylė, ji jį karštai myli, ar dabar daktaras ją bemylės, jai dovanos? — ji pati delto kalta. Daukšytė sugebėjo atvaizduoti tą vidujinį vis besiplečiantį dramatinį meilės jausmą, ir drauge, susidėjus aplinkybėms, skaudų savęs baudimą. Iš jos veido bruožų galėjai išskaityti gilius vidujinius pergyvenimus. Ta dramatinė kolizija tarp meilės jausmo iš vienos pusės, ir pačiai sau išmetinėjimų iš kitos, pamažu augo, kol pasiekė kulminacijos punkto — laimė, daktaras tebemyli. Ji sugebėjo scenoj ryškiai pergyventi ir mažiausius sielos virpėjimus. Čia Stasės sielos padėtis ypatinga ir delto rolė gana sunki, bet lyriniai dramatiška vaidintojos sielos nuotaika tai sugebėjo žiūrėtojams ryškiai perduoti. Tik jos dar gilesniam lyrizmui pasireikšti trukdė nepritaikinta tos vietos veikalui scena; (pas autorių, rodos, II-o veiksmo yra du paveikslai ir antras pav. atliekamas ne kambary, bet lauke, kaip teko matyt Liaudies Teatre.

Joana Beržinskaitė - O. Liorentaitė yra beveik tik epizodinis asmuo, bet scenoj, pasireiškė gana gerai; ypatingai išvaizda davė gero įspūdžio, ir jai prikišti, rodos, nieko negalima.

Vilkienė - Grinkevičaitė savo rolei nevisai tetiko.

Taip atrodė atskiri vaidintojai.

Visas veikalas, bendrai imant, suvaidinta gerai. Turėdami režisierių (šiam veikalui pasekmingai režisavo p. Ladygienė) galėtų scenos mene rimtai padirbėti; jėgų yra, tik jos nesiveržia trykstančia srove, nes nėra kas jas galybintų ir kreiptų tikron kūrybon.

Stud. K. Akelis.

Mūsų veikimas.

Joniškis. Šiaulių apskr. Joniškyje yra keturių klasių vid. mokykla. Nors mokslo cenzas neaukštas, bet turint gerų norų, galima šį tą nuveikti. Nesant mokinių tarpe jokios organizacijos, mokyklos gyvenime buvo matyti didelis apsnūdimas. Mo-

kiniai daugiausia rūpinosi pamokomis, o į kitus dalykus visai nekreipė domės.

Tik 1925 metų pradžioje, kai kurių mokinių pastangomis buvo įsteigta Jaunųjų Ateitininkų kuopelė. Steigiamasis susirinkimas įvyko 1925 m. sausio 18 d. Susirinkimą atidarė mokinys B. Žvirblis. Po Mokyklos kapeliono — kun. Gudelio prakalbos, išrinkus prezidiumą, mok. K. Korsakas skaitė referatą: „Kas tai yra ateitininkai?“ Valdybon išrinkta: K. Korsakas, B. Žvirblis, J. Trumpulis, O. Kazeliūnaitė, J. Kanišauskas. Nutarus kitus reikalus, susirinkimas buvo pabaigtas su pakeltu ūpu ir didžiausiu pasiryžimu „visa atnaujinti Kristuje!“ Narių kuopelėn iš syk̃io prisirašė 30, iš ko matyti, kad Joniškiečiai yra palankūs ateitininkams. Prie kuopelės įsteigta abstinentų sekcija.

Laimingos darbuotės siekiant taip prakilnaus tikslo!

K. B.

Kaunas. *Simano Daukanto Mokytojų Vyrų Seminarija.* Šie mokslo metai — jubilėjų metai Simano Daukanto ir Vinco Kudirkos. Vieno 60 metų antro 25 metų sukaktuvės. Laike jubilėjinių iškilmių teko matyti gilios užuojautos mūsų tautos didvyriams. Simano Daukanto vardu tapo atidaryta mokytojų vyrų Seminarija.

Jos įsteigėjai pilnai suprato Daukanto nuopelnus padarytus tėvynei ir tos Seminarijos vardas iškels Daukanto darbus, kurie mažai yra žinomi mūsų jaunai moksleivijai. Negana to, kad pats tos įstaigos vardas jau rodo kokių priemonių norima siekti gyvenime išvengimui tautos pavojaus, ir jos iškrikimo, be to ir pats mokymas bei auklėjimas pavyzdingas. Nuo atidarymo dienos veikia pirmas ir antras kursas, pirmas turi paralėles. Mokslas prasideda 18 1/2 baigiasi 21 val. Auklėtiniai daugumoje valdininkai-tarnautojai. Reikia pasakyti mokinių ir mokytojų tarpe draugiškumas kuo geriausis. Mokiniai daugumoje gyvena labai sunkiose sąlygose: vieni vargsta tarnauja, o kiti dar sunkiau gyvena be tarnystės. Tačiau esant mokykloje draugiškumui sparčiai einama prie geresnio mokyklos veikimo.

Iš pačių mokinių tarpo atsirado gerais norais draugų ir p. Direktoriui pritariant įsisteigė Savyšalpos kuopa. Jos tikslas padėti neturtingiems moksleiviams įsigyti mokslo priemonių bei šiaip pragyvenimui pašalpos. Manome surasti būdą įsisteigti Seminarijos bendrabutis. Neperblogai gyvuoja ir ateitininkai. Iš karto susitvėrė viena kuopelė, o paskiau atsirado ir antra. Pamatysime kaip seksis. Daug darbo mums daukantiečiams reiks ateity nudirbti pakol visa sutvarkysime. Tačiau tenenusimena mūsų vadai, nenusiminkime ir mes mokiniai. Prisiminkime Daukanto gyvenimą, o viskas bus nesunku ir atsiekiama. Ir iš mažos saujelės mokinių išaugs galinga ir stipri Simano Daukanto Mokytojų Vyrų Seminarija, iš kurios plauks tėvynei mylį tautą, katalikybę ir dorą, blaivų gyvenimą mokytojai.

Daukantietis.

Lazdijai. Pernai Velykų atostogose 7 mūsų kuopos nariai dalyvavo At-kų Centro Valdybos suruoštuose skautams kursuosuose Kaune ir išlaikė egzaminus į III-jį skautų laipsnį. Parvažiavę namo pradėjo organizuoti skiltis ir jau gegužės mėnesy buvo suorganizuota 6 skiltys.

Dabar draugovėje yra 15 antrojo, 17 trečiojo laipsnio skautų ir 8 kandidatai—iš viso 40 skautų. Draugovei vadovauja Seinų Ateitininkų kuopos pirm. K. Berulis. Skautai suskirstyti dviem skyriais: 1) mergaičių — O. Norušytės vadovaujamas dvi skiltys, 10 skaučių ir 2) vyrų — V. Slančiausko vadovaujamas, 3 skiltys, 30 skautų. Skautų veikimas palyginus su Jaun. At-kų kuopele ir kitomis sekcijomis daug gyvesnis. Skiltys daro sueigas du kartu mėnesy, kai kurios dažniau. Sueigose be paprastų skautų užsiėmimų sportuoja ir žaidžia. Gimnazija veikimui jokių kliūčių nedaro ir delto dažnai galima užtikti skiltį gimnazijos kieme arba klasėje besilavinant.

Bendrai pasakius, dirbama, kiek galima ir aplinkybės leidžia.

Sk—tas.

Naumiestis-Šakių. Jaun. at-kai. Naumiesčio Jaunesnieji at-kai susirinkę po vasaros atostogų į mokyklos suolą šitiek nuveikė:

Kuopos valdyba. Padaryta 9 posėdžiai, kuriuose buvo svarstomi įvairūs kuopos reikalus liečiantys klausimai; visuotinųjų susirinkimų padaryta 6, kuriuose buvo laikomos paskaitos, skaitomi referatai ir nagrinėjami įvairūs klausimai. Paskaitos suruoštos 2, būtent: „Skautybė“ — Kačiulio J. ir „Būkim sau žmonės“ — Kačiulio J. Vienas referatas „Knygų skaitymas“ Kauno J. Į kuopeles pasiskirstyta, dėliai geresnio veikimo, 1924 m. rugsėjo 30 dieną: į dvi bernaičių ir vieną mergaičių; „Jaunesniųjų Ateitininkų“ Skautų sekcija įsikūrė 1924 m. lapkričio 5 dieną. Buvo suruoštas šeimyninis vakarėlis, kurio pelnas skiriamas kuopos reikalams. Narių 54 (bernaičių 33, mergaičių 21).

Kuopelės. I-ji bernaičių kuopelė padarė 4 susirinkimus, kuriuose buvo suruoštos 3 paskaitos, būtent: „Sėdėjimas ir stovėjimas“ — Česnavičiaus V. „Pasilinksminimai“ — Bagdanavičiaus V. ir „Apsiėjimas namie, gatvėje ir svečiuose“ — Tamulevičiaus J. Rašinių perskaityta 2: „Laisvė ir vergija“ — Česnavičiaus V. ir „Bedievio darbai“ — Česnavičiaus V. Knygų turinio atpasakojimas 1: „Tėvų žemės meilė“ — Aukevičiaus St. Narių 17.

II-ji bernaičių kuopelė padarė 3 susirinkimus, kuriuose buvo perskaityta 3 referatai, būtent: „Dirbk, o visa atsieksi!“ — Savisko J., „Atminkite juos“ — Bandzos A. ir „Kuo žmogus skiriasi nuo gyvulių kūno ir dvasios srityje“ — Savisko J., rašinėlių perskaityta 2, būtent: „Taip ir ne“— Česnavičiaus V. ir „Tėvynė“ — Savisko J. Viena Duonelaičio biografija. Narių 16.

Mergaičių kuopelė padarė 4 susirinkimus, kuriuose buvo 1 paskaita „Iš mandagumo srities“ — mokytojos panelės Sventiskaitės, 2 referatai: „Moteris ir Krikščionybė“ — Naujokaitės A.

ir „Į darbą“ — Vingevičaitės S.; 3 rašiniai: „Iš mergaičių gyvenimo“ — Česnavičaitės E., „Mano ilgesys“ — Vingevičaitės S. ir „Vasaros diena“ — Muraškaitės O. Narių 21.

Referatus, rašinius, rašinėlius ruošia daugiausia patys nariai, o svarbesnius dalykus, kaip paskaitas ir kitus įvairius gyvenimo klausimus, daugiausia padeda nagrinėti vyresnieji draugai ateitininkai. Ir Naumiesčio „Jaunesnieji At-kai“, matyt, dirba ir dirbti nori, tik jiems ir esančiai valdybai reikia palinkėti ir toliau tęsti prakilnų idėjos darbą. *J. Ateitininkas.*

Pilviškiai. Jau ketveri metai, kaip veikia Pilviškių vidurinėj mokykloj ateitininkų kuopa, įsteigta V. Stasaičio rūpesniu, kurs dabar yra karininku 9 Vytenio pulke.

Kas metai kuopa vis stiprėjo savo veikimu, tai juo labiau turėjo ji sustiprėti šiemet, įsteigus Pilviškiuose dvimečius mokytojų kursus. Ir iš tiesų, kai kas šiemet kuopos veikime įvesta naujo, tik, deja, ne viskas naudingai.

Kuopos valdyba, vietoj pirmiau renkamos visiems metams, šiemet renkama pusmečiui, bet, kaip praeitą pusmetį, taip ir šį, kuopos valdyboje yra vieni tik bernaičiai, kas ne labai sveika. Čia kaltos dalinai mergaitės, kad savo reikalais nesirūpina, dalinai bernaičiai, kad ima vien sau pirmenybę.

Lig šiol kuopa turėjo savo koperatyvėlį, kurs duodavo jai šiek tiek pajamų. Gi šiemet įsteigus mokykloj atskirą koperacijos kuopelę, ateitininkų koperatyvėlis jai pavestas ir likviduotas, nors šis naujasis ne geriau veikia už ankstybesnįjį. Be to nuostabu, kad šio koperatyvėlio steigėjai, nariai ir valdyba yra didžiumoj ateitininkai, tik koperatyvėlį kaž kodel nenori, kad jis kuopai tarnautų. —Neapgalvotas minusas.

Kuopa veikia dviejose kuopelėse: bernaičių ir mergaičių. Narių skaičius labai nepastovus. Praeito pusmečio pabaigoj buvo 47 nariai. Padaryta praeitą pusmetį 3 visuotini susirinkimai ir po 3 susirinkimus abiejų kuopelių. Išleista 1 numeris laikraštėlio.

Iš sekcijų, veikia tik abstinentai, kurie turi 22 nariu ir praeitą pusmetį padarė 3 susirinkimus. Sporto sekcija nors yra, bet susnūdusi. Praeitais įsteigtos — Jaunimo ir Eksperantininkų sekcijos visai užmigusios.

Tačiau, nežiūrint trūkumų, vis gi dirbama. Kuopa, turėdama vos vieną kitą darbštų, idėjoj įsigyvenusį narį, ir negalėjo daugiau nudirbti.

Didėjant Pilviškiuose moksleivių skaičiui, be to šiuo laiku jau pradedant rodytis jų tarpe mums priešingų pažiūrų srovei, ir ateitininkai, be abejonės, gyviau sukrus bei tvirčiau susibūrę po savo vėliava uoliau imsis darbo. *Pilviškietis.*

Plungė. 1925 m. sausio 18 d. Plungės ateitininkų kuopa surengė viešą vakarą. Buvo vaidinama „Švarkas ir Milinė“. Vaidinimas pasisekė vidutiniai. Po vaidinimo ateitininkų choras, Jono Kidyko vedamas, padainavo 5 daineles. Čia reikia pažymėti, kad Plungės ateitininkų choras yra dar jaunas ir scenoje pasirodė tik pirmą kartą. Padainavo pakankamai.

Per šį vakarėlį ateitininkai iškirto publikai, papratusiai prie „lietuviško“ laiko, nemalonų siurprizą, nes vakarą pradėjo skelbtuoju laiku punktualiai; gi tuo tarpu publikos buvo mažai ir, žinoma, dauguma pasivėlino ir trukdė kitiems sekti lošimą. Gera pradžia pratinti prie punktualumo publikai.

Vakaras davė gryno pelno apie 200 lt. *Laukas.*

Ukmergė. *Ateitininkų vakaras.* Š. m. sausio mėn. 18 d. Ukmergės ateitininkai, kursų mokytojų vardu buvusiame Karių Klūbe surengė vakarą. Buvo statyta P. Vaičiūno „Pražydo nuvytusios gėlės“, 3 veiksmų, 4 paveikslų pjesą. Vaidinta pusėtinai. Kai kur (ypač I veiksme Vainoro ir Putino kalboj) pasitaikė per ilgų pauzų. Toliau, gal būt režisoriaus kaltė, jog į scenų per vėlai išeidavo asmenys. (II veiks.). Taigi kai kuriuose artistuose stoka jausmingumo ir judėsių. Gana gerai rolę atliko tarnas Jokubas (J. Kukta). Taip gi į savo rolę pilnai įsigyvendino ir Stasė (J. Rasikaitė). Režisavo mokytojas K. Pietrikas.

Antruoju programos punktu ėjo mokytojų kursų choras, p. Piešinos vedamas. Padainuota 6 dainelės. Choras pasirodė dar silpnas esąs.

Tretį programos punktą užpildė muzikalinė dalis (Mokyt. K. Pietrikas ir gimnaz. mokiniai V. Pečiūra ir E. Kiškis). Puikiai atlikta 4 dalykėliai.

Vakaras baigėsi šokiais. Salėj trūko tvarkos.

Šiaip vakarėlis, pelno žvilgsniu, gerai nusisekė. Nežiūrint, jog tą vakarą buvo Kauno operos artistų vaidinama „Geiša“ ir k.— gryno pelno gauta 312 lit., iš kurių 100 litų paskirta At-kų Namams statyti fondui, 50 lit. „Ateičiai“, 81 lit. kursistų at-kų fondui ir likusieji 81 lit. — knygynui. *J. Sv.*

Veiveriai. *Vakariniai kursai.* Šiais metais Veiverių mokytojų kursų mokiniai ateitininkai prie vietinės pradžios mokyklos (p. A. Barkausko salėj) įsteigė vakarinius suaugusiems kursus. Mokslas pradėtas pr. m. lapkričio m. 9 dieną. Kursų vedėju paskirtas at - kų kuopos p. A. Matikevičius. Pamokos būna savaitėje 4 dienas ir kiekvieną dieną po 4 pamokas. Kursuose einami šie dalykai: tikyba, lietuvių kalba, aritmetika, visuomenės mokslas, sodininkystė, daržininkystė, bitininkystė, rankų darbai, geometrija, geografija, istorija, prigimtis, dailyraštis, paišyba ir dainavimas. Kursų mokytojais yra: mokyt. kursų direktorius d - ras Januškevičius, mokyt. kursų ir vid. mokyklos kapelionas kun. Bulvičius, mok. kursų mokytojai p. Olišauskienė, p - lė Lapinskaitė, p. Prušinskas ir K. Ostrauskas; kursistai: A. Bandzaitis, B. Bendinikas, T. Čarneckis, J. Sakalauskas, V. Spakauskas, S. Paltanavičius, J. Pačiulis, A. Vasiliauskas, P. Venclova ir J. Žemaitis.

Klausytojų kursuose viso yra 46 asm. iš kurių 28 vyrai ir 18 panelių, dar kai kas ateina ir laisvai pasiklausyti. Kuone kasdien įsirašo naujų klausytojų. Mokslo atžvilgiu klausytojai paskirstyti 3 grupėmis. Trečioje grupėje yra 19 klausytojų ir kuo ne visi baigę pradžios mokyklą.

Tvarka kursuose pavyzdinga. Klausytojai noriai mokosi. Nors dabar beveik visumet keliai biaurūs, vakarais labai tamsu, daugumai klasytojų 2 - 3 kilometrai atvykt, vienok visi klausytojai lankosi ir pamokų palyginant labai maža apleidžia, kas parodo jų nepaprastą troškimą mokslo šviesos.

Tad šitoje srity Veiverių ateitininkai yra labai didelį žingsnį padarę, kas ir kitiems reikėtų pasekti.

Dabar kuopos v - ba yra nusistačiusi minėtuose kursuos įvesti Liaudies Univirsiteto„ Pavasaris" skyrių. Tuomet kursuose bus dar kai kurių naujenybių.

Tad čia tenka tik pasidžiaugti besimokinančios katalikiškosios jaunomenės energija ir pasišventimui ir taip pat mokytojų prisidėjimu prie to gilios pagarbos verto suaugusio kaimo jau— nės švietimo darbo, kuris šiandien yra itin apleistas.

B. Berželis

Mūsų mirusieji.

A. † A. Stasys Deksnys.

It trukšmingas viesulas ramaus ežero paviršiu m — juodasparnė mirtis skrieja pasauly iš vietos į vietą, kerta rauna nuvytusias žoles ir skaisčius, bujojančius žiedus...

Šit ir mūsų kuopa pajuto baisų nirties mūgį ir gedėdama mini brangų Stasio atminimą.

Stasys Deksnys gimė 1906 m. gegužio 22 d. Trakuos – Butėnišky, Juodupės valsč., Rokiškio apskr.

Vos ėmęs mokytis Rokiškio gimnazijoj, 1920 m. įstojo į at-kų kuopą ir buvo uolus jos narys. Buvo labai gabus ir ypač pasižymėjo paišyboj. Šioj srity jis turėjo neabejotiną talentą ir su juo daug nustojo ne vien mūsų kuopa ir gimnazija, bet—drįstu tvirtinti — ir visa Lietuvos visuomenė, kuri būtų susilaukusi gal ir labai žymaus žmogaus.

A. a. Stasys buvo linksmo, optimistiško, draugiško būdo, energingas, nenusimenąs del nepasisekimo; kantrus ir ištvermingas. Jo darbštumas pamėgtoj dailės srity buvo tiesiog nepaprastas. Ištisomis dienomis sėdėdavo prie savo piešiamų paveikslų, kurių per kelerius metus (buvo jau VII klasėj) paliko į 100. Tik, deja, taip įtempto darbo neatlaikė jo organizmas. Jis ėmė progresyviai silpnėti, ir mėnesį prasirgęs 1924 m. gruodžio 23 d. Stasys amžinai persiskyrė su šiuo pasauliu. Palaidotas Onuškio (Rokiškio apskr.) kapinėse. *A.*

A. A. Izabelė Lininkaitė.

Š. m. sausio 30 d. vakarą mirė Seinų jaune sniųjų at - kų kuopos narys a. a. Izabelė Lininkaitė, kurios karstą Seinų „Žiburio" gimnazija 1 d. vasario palydėjo į kapus.

Vėlionė buvo jaunesniųjų at-kų kuopoje, nuo įstojimo gimnazijon. Ir visą savo gyvenimą pasižymėjo rimtumu ir gera širdimi. Bet neilgai teko jai gyventi šiam pasaulyj. Laike atostogų apsirgo ir neteko jai lankyti daugiau gimnazijos. Ilsėkis Viešpatyje! *K. T.*

Redakcijos atsakymai.

Gražinai. Rašinėlis „Kalinys“ ir eilėraštis persilpni ir jų spausdinti negalim. Gabumų rašyti draugė, matyt, turi, tai ir nemeski plunksnos — lavinkis toliau. Patartume draugei pradžioj rašyti gamtos vaizdelių, gal geriau, seksis. Laukiame draugės raštų.

Juozui J-šui. Draugo rašinėliu „Mūsų uždavinys“ nepasinaudojame. Draugo protas pasižymi minčių gausumu. Tačiau tos mintys labai pakrikusios, atvirai sakant — dar draugas neišsidirbai pakenčiamo stiliaus. Be to, nėra rašinėlyje minčių vienumo. Jame daug dalykų užkliudyta, bet galutinai nieko neišspręsta. Taip pat be reikalo, drauge, tą šios ašarų pakalnės keleivį, žmogų spaudi į kokį tai keturlypį pasaulį. Kartu jam yra gyventi šiame vienaame pasaulyje, kas gi būtų, jei jis pakliūtų net į keturis! Kam taip aukštai filosofuoti ir kalti netikusius terminus?! Kalbėkime apie tai kas yra, kas turėtų būti ir taip kaip yra kalbama. Nors šį kartą negalėjome draugo minčių žiupsneliu pasinaudoti, vienok prašome mus nepamiršti.

Bern. Žvainiui. Nevisus draugo atsiųstuosius raštus dedame. Likusieji atrodo silpnesni; ypač eilučių rimai nevisai gerai suderinti. Laukiame daugiau.

P. Girdžiui. Vietomis draugo raštuose labai dailus stilius ir kalba, gilus pergyvenimas, bet yra ir silpnumų; ypač trūksta kūrinėliui vieningumo. Todel šiuo žygiu jų ir nespausdinsime. Melancholiko akimis dr. į viską žiūri: ir į gamtą ir į žmones. Daugiau gyvenimo džiaugsmo, daugiau jaunystės! Prašom mus nepamiršti.

Vl. Balaščiui. Vienas draugo eilutes dedam į šį n-rį. Likusieji raštai silpnoki. Prašom atsiųsti daugiau.

P. E-nui. Be pinigų „Ateities“ nesiunčiama. Tamstos eilėraščiai mums netinka.

A. R. Amensanai. Draugo eilėraščių nededam. Permažai dar jie subrendę. Vertimai — silpni. Laukiame daugiau.

Jonui M-nui. Nekrologo nedėsime. Nukrypta nuo temos: per maža kalbama apie velionį, jo gyvenimą, o per daug duodama moralių pamokymų. Be to, abiem lapo pusėm parašyta.

Pr. Razmai. Prieš žem. at-kų centro nereikalingumą dr. iškeli labai silpnus argumentus: popieros aikvojimas, susirašinėjimo išlaidos. Straipsnelio nedėsim.

Daukantiečiui. Su malonumu dedame žinutę iš Daukanto Seminarijos. Lauksime ir iš kitų Kauno specialinių mokyklų korespondencijų.

Agluonos Narui ir *X. Y.* Dr-gų korespondencijos pasirodys kitame num.

Z. Ivinskiui. „Mintys Naujiems Metams prasidedant“ silpnokos. Netalpinsime.

R. pie Mariampolės kuopos tradicinį vakarą dedame platesnį straipsnelį, delto dr-go korespondencija netilps.

J. Ateitininkui. Už korespondenciją ačiū. Dedame šin numerin.

Redaktorius-leidėjas stud. J. Mičiulis.

Gauti raštai.

1. *Sam. Smailsas.* Pareiga ir tiesumas su žodynėliu. Mokinių vertimas. „Vilties“ bendrovės leidinys.

2. *J. Stoukus.* Analizinės geometrijos pagrindai. Vadovėlis aukštesniosioms mokykloms. „Švyturio“ b-vės leidinys. Kaunas 1925.

3. *Just. Naujokas.* Naudingas žemės ūkio tvarkymas. Kaunas 1925.

4. *Turgenevas.* Tėvai ir vaikai. Vertė J. Sužiedėlis. Šviet. Min-jos leidinys.

5. Der Landvogt von Greifensee. Novelle von *Gottfried Keller.* Freiburg i. Br. 1925, Herder.

6. Kleider machen Leute. Erzählung von *Gottfried Keller.* Freiburg i. Br. 1924, Herder. G.=M. 0. 50.

7. Die drei gerechten Kammacher. Erzählung von *Gottfried Keller.* Freiburg i. Br. 1924, Herder.G.=M. 0. 50.

8. *Bödiker, Ottilie,* Die ewige Lampe. Freiburg i. Br., Herder. M. 1. 60.

Aukos „Ateičiai“.

Mariampolės kuopa 200 lit. Kun. Ig. Starkus 10 lit. J. Mačeika 10 lit.

Už aukas dėkojame. *Administracija.*

„Ateities“ Administracijoj galima gauti šių knygelių:

J. Jurgelevičius. **Pirmieji skauto žingsneliai.** Kaina 1 lit. Su prisiuntimu 1.20 centų.

Arvėde Barine. **Šv. Pranas Asižietis.** Laisvai vertė P. G—s. K. 50 cent. (su pris. 60 c.).

„Ateities“ komplektas		1914 m. (be Nr. 1)	8 lit.
„	„	1915 m.	3 lit.
„	„	1916 m. (be Nr. 1)	3 lit.
„	„	1917 m. (be Nr. 1,9,10,12)	3 lit.
„	„	1918 m. (be Nr. 1,5,7,8)	3 lit.
„	„	1919 m.	5 lit.
„	„	1920 m.	5 lit.
„	„	1921 m.	5 lit.
„	„	1922 m.	5 lit.
„	„	1923 m.	8 lit.
„	„	1924 m.	8 lit.

Kiekvieno komplekto prisiuntimas 60 centų. Ši kaina moksleiviams, nemoksleiviams dvigubai.

Skubėkite užsisakyti savaitinį laikraštį

„Tėvynės Sargą“

šiems 1925 metams.

„Tėvynės Sargas“, stovėdamas ant krikščionybės ir demokratybės pagrindų, visuomet bus artimas Lietuvos žmonėms, gins jų reikalus ir visa tai, kas kiekvieno lietuvio širdžiai yra artima ir brangu.

„Tėvynės Sargas“ supažindins skaitytojus su žymiausiais Lietuvos gyvenimo ir pasaulio įvykiais, nurodys jiems pavojus einančius tikybai, tėvynei ir žmonėms iš įvairių „žmonių geradarių“.

„Tėvynės Sargas“ leis savo skaitytojams naudingų žinių iš įvairiausių sričių, gražių pasiskaitymų iš gyvenimo, tikėjimo, ūkio ir šiaip mokslo žinių.

„Tėvynės Sargas“ visuomet palaikys su skaitytojais artimus ryšius, žiūrės, kad jie laiku gautų užsisakytą laikraštį, kad rastų sau naudingų bei reikalingų žinių.

„Tėvynės Sargas“ teiks savo skaitytojams įvairių patarimų, atsakys į patiektuosius paklausimus.

„Tėvynės Sargas“ ir toliau reikš daugumos Lietuvos gyventojų nusistatymą, gins jų reikalus, lengvins vargelius vargti, džiaugsmais džiaugtis...

„Tėvynės Sargas“ yra pigiausias Lietuvoje laikraštis, nes metams kainuoja tik 15 litų, pusei metų 8 lt., trims mėnesiams 4 lt.; atskiras numeris kainuoja 30 cent. Užsieny kainuoja dvigubai.

Todel tenebūna nė vieno lietuvio kataliko, kuris neskaitytų **„Tėvynės Sargo“**. Skubėkite visi jį užsisakyti.

Skelbimų kaina smulkaus rašto (petito) eilutei arba jos vietai 50 cent.

Redakcijos ir Administracijos adresas: Kaunas, Ožeškienės g-vė Nr. 3.

Administracija priima nuo 11 val. ryto iki 2 v. p.p.

Redaktorius priima nuo 12 v. iki 1 v. kasdieną, be šventadienių.

„Šviesos“ spaustuvė, Kaunas Jakšto gatvė Nr. 2.